

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

*ЗБІРНИК ТЕЗ II-Ї ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ*

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ У СФЕРІ ФІНАНСІВ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ»**

24-25 травня 2017 р.

м. Хмельницький - 2017

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Коваль Л.М. – д.е.н., доцент, ректор Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту.

Члени оргкомітету:

Мудра-Рудик Я.А. – к.е.н., проректор з науково-педагогічної роботи.

Ландіна Т.В. – д.е.н., завідувач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Піхняк Т.А. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Булат Г.В. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Єсієва Н.К. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Мельничук І.І. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Домінська О.Я. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Антонюк О.І. – к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Надісвець Л.М. – к.е.н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Осадчук Ю.М. – к.е.н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Цимбалюк Г.С. – викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Подоконна О.М. – викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Кашперська О.В. – викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Лопатовська О.О. – викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Чук Л.В. – викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту.

Матеріали подані в авторській редакції.

Актуальні проблеми сьогодення у сфері фінансів, обліку та аудиту : тези доповідей II-ї Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 24-25 травня 2017 р. – Хмельницький : ХКТЕІ, 2017. – 187 с.

Висвітлено широке коло питань з проблем фінансів, обліку, аудиту та перспектив інноваційного розвитку економіки, малого бізнесу; особливостей розвитку бюджетно-податкової та грошово-кредитної систем країни; практичні засади оподаткування суб'єктів господарювання; фінансові інновації в банківській та страховій системах тощо.

Для науково-педагогічних, педагогічних та практичних працівників, аспірантів, здобувачів, студентів, магістрантів.

ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

СЕКЦІЯ 1. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ТА ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

ГОРБАТЮК Б. В., НАДІЄВЕЦЬ Л. М. ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	9
КАШПЕРСЬКА О. В. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В ПИТАННЯХ ТА ВІДПОВІДЯХ	12
ПИЖЕК А. В., НАДІЄВЕЦЬ Л. М. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	18

СЕКЦІЯ 2. ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ ТА СТРАХОВІЙ СИСТЕМАХ У КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ

БОГАЧ В. О., ЛАРІОНОВА К. Л. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БАНКІВ	24
КРАВЦОВА Н. О., ТРОЦЕНКО Є. Л. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ	27
КУШНІР Ю. М., ЛАРІОНОВА К. Л. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВ УКРАЇНИ	31
ЛЕВЧУК Г. О., НАДІЄВЕЦЬ Л. М. ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАДІЙНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	35
НАДІЄВЕЦЬ Л. М. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СТРАХОВИХ ПОЛІСІВ НА РИНКУ ОСАГО	38
ОСАДЧУК Ю. М., ЗАХАРЧУК А. С. ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКУ	43
ОСАДЧУК Ю. М., ТИМОЩУК І. М. СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ТА ЕФЕКТИВНІ ШЛЯХИ ЇЇ	

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	47
ОСАДЧУК Ю. М., ЯКУБОВСЬКА В. В. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ	51
ПОДОКОПНА О. М., ПОДОКОПНА О. Я. СИСТЕМА КОМПЛАСНС ЯК ЕЛЕМЕНТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БАНКУ	55
СУНДУК Т. Ф. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ ПОСЛУГ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ	59

*СЕКЦІЯ 3. ІНВЕСТУВАННЯ У ТОРГОВЕЛЬНУ СФЕРУ В УМОВАХ
ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ*

ДОЦЕНКО І. О., МЕЛЬНИЧУК О. С. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ	64
ОСАДЧУК Ю. М. ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ОДИНИЦЬ	68
ПОПАДИНЕЦЬ Н. М. ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТОРГІВЛІ	72
СОРОКА Л. О., СТЕЦЕНКО Н. А. ОСОБЛИВОСТІ КАПІТАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ	76
СТЕЦЕНКО Н. А., БОГАЧ В. О. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	79

*СЕКЦІЯ 4. НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК
НАУКИ ТА ПРАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ І МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД*

БЕНДЮК І. В., КЛОЧКО Т. В., БУТКО Н. В. ОБЛІК КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	85
БУЛАТ Г. В., БУТРИК І. С. КОНТРОЛЬ ЗА СТВОРЕННЯМ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	88

БУЛАТ Г. В., ОЛІЙНИК Я. В. ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРАТИВНІ ВИТРАТИ»	91
ДОЦЕНКО І. О., ВАЛЮС І. О. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	94
КЛІМОВА О. І., ВОЛОВА Н. А., ДУБІНІНА Ю. І. ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	98
КУЛЬЧИЦЬКА В. І. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ – ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	102
ЛОПАТОВСЬКА О. О. ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ	105
МАРЧЕНКО М. В., ПРОКОПОВА О. М. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	109
МЕЛЬНИЧУК І. І. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	112
НАГОРНА І. О., ПРОКОПОВА О. М. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ	115
ПІХНЯК Т. А., ГОНЧАР К. А. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	119
ПІХНЯК Т. А., ГУРАЛЬНИК М. М. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	121
ПІХНЯК Т. А., ЯРОВА К. А. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ»	124
РОМАНЕНКО І. О., ТІЩЕНКО К. А., УМАНСЬКА В. Г. СИСТЕМА НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПЛАТИ ПРАЦІ	126
СОРОКА Л. О., КСЬОНДЗ С. М. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ	130

*СЕКЦІЯ 5. ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ*

ДОЦЕНКО І. О., ЛЕВЧУК Ю. Л. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	135
КСЬОНДЗ С. М., БОГАЧ В. О. ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ	139
КУЩ І. В., ВЕЛИЧКО Ю. Ю., БУТКО Н. В. ВПЛИВ ОПОДАТКУВАННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	143

*СЕКЦІЯ 6. МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ,
ФУНКЦІОНУВАННЯ І РОЗВИТКУ АУДИТУ*

ЛОЗАНЧИН С. О., ТКАЧ А. М., БУТКО Н. В. ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ	148
УМАНСЬКА В. Г., ПОЛІЩУК О. О. СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ В ПРИЗМІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ	152

*СЕКЦІЯ 7. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО ФІНАНСОВОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ*

АНТОНЕНКО А. О., НАДІЄВЕЦЬ Л. М. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	157
БЛОГРИВА Н. М., НАДІЄВЕЦЬ Л. М. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	160
ГУДЗОВАТА О. О. СТАН БОРГОВОЇ СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	164
КОВЦУН І. І., ЛАРІОНОВА К. Л. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ	168

МАРТИНІВ І. К. ІННОВАЦІЙНИЙ РИЗИК У ПРОЦЕСІ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ОБ’ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	173
МАТВІЙЧУК Л. О., КУТИНСЬКА Л. Б. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	177
ОСАДЧУК Ю. М., ВАНДОЛЯК М. А. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ РЕЗУЛЬТАТОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	181
ЯЦЮК О. С. ОЦІНКА РОЛІ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА	184

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ
ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

***Секція 1
Інституціональні засади реалізації бюджетно-
податкової та грошово-кредитної політики на
сучасному етапі***

24-25 травня 2017 р.

м. Хмельницький

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Актуальність забезпечення належного рівня фінансової стійкості національного комерційного банку полягає насамперед у тому, що в умовах політико-економічної кризи, однією з основних задач комерційних банків залишається їх «виживання» та забезпечення власної конкурентоздатності на ринку фінансових послуг. Так, за 2013-2016 рр. НБУ вивів з ринку 87 банків, або 48,3 % від загальної кількості банків. Крім того, на думку банкірів, з працюючих на даний момент 93 банків до кінця 2017 року може залишитися 75-80 [1, с. 33] . Зазначимо, що тільки за 2016 рік банківська система України «схудла» на 16 банків, оскільки більшість з них не змогли виконати вимоги НБУ щодо докапіталізації (табл.1).

Таблиця 1

Кількість діючих банків України та їх активи за 2013-2016 рр. [2]

№ з/п	Показник	2013	2014	2015	2016
1.	Кількість діючих банків, од.	180	158	109	93
2.	Активи, тис. грн., в т.ч.:	1277508651	1316717870	1252570443	1274731581
2.1.	активи в іноземній валюті, тис. грн.	470211124	575858354	578687181	524073851
2.2.	активи в національній валюті, тис. грн.	807297527	740859516	673883262	750657730

Величина активів банківської системи впродовж 2013-2016 років в

гривневому еквіваленті не зазнала суттєвих змін. Проте величина активів в іноземній валюті за 2015-2016 рр. скоротилась майже на 10 % внаслідок девальвації національної грошової одиниці.

До умов забезпечення фінансової стійкості сучасного банку можна віднести: достатній обсяг власного капіталу (за відсутності надлишкового); збалансованість структури активів та пасивів за строками і сумами; належний рівень рентабельності діяльності банку та його підтримка [3]. Тому забезпечення фінансової стійкості комерційного банку вкрай необхідне для розвитку економіки нашої держави.

На стійкість комерційного банку впливає значна кількість чинників, які, залежно від якісних і кількісних характеристик їх впливу, мають як позитивне, так і негативне значення [4, с. 82]. Класифікація факторів, що впливають на стійкість, повинна будуватись за різними напрямками і з урахуванням різних ознак. Особливу увагу при цьому слід приділити виявленню екзогенних (зовнішніх) та ендогенних факторів (які залежать від функціонування самого банку) і визначити ступінь їх впливу на діяльність та стан комерційного банку (рис. 1). Наведені фактори є загальними для всіх комерційних банків й істотно впливають на досягнення ними стану фінансової стійкості. Відповідно, при визначенні напрямів підвищення стійкості банків, доречним є врахування всієї системи факторів. Вдале дослідження і врахування вищезазначених факторів дозволить забезпечити ефективне та стійке функціонування банківської системи України, збільшити прибутковість банків та досягти мінімізації ризиків.

Для покращення ситуації у банківському секторі доцільно впровадити певні заходи, а саме забезпечити: стабілізацію банківської системи (гарантування збереження вкладів, обмеження боргового тиску на позичальників, поліпшення управління ризиками), стабілізацію національної валюти (регулювання пропозиції іноземної валюти, зниження доларизації вітчизняної економіки), активізацію процесів реорганізації та реструктуризації банків (законодавче врегулювання заходів по стабілізації діяльності банків).

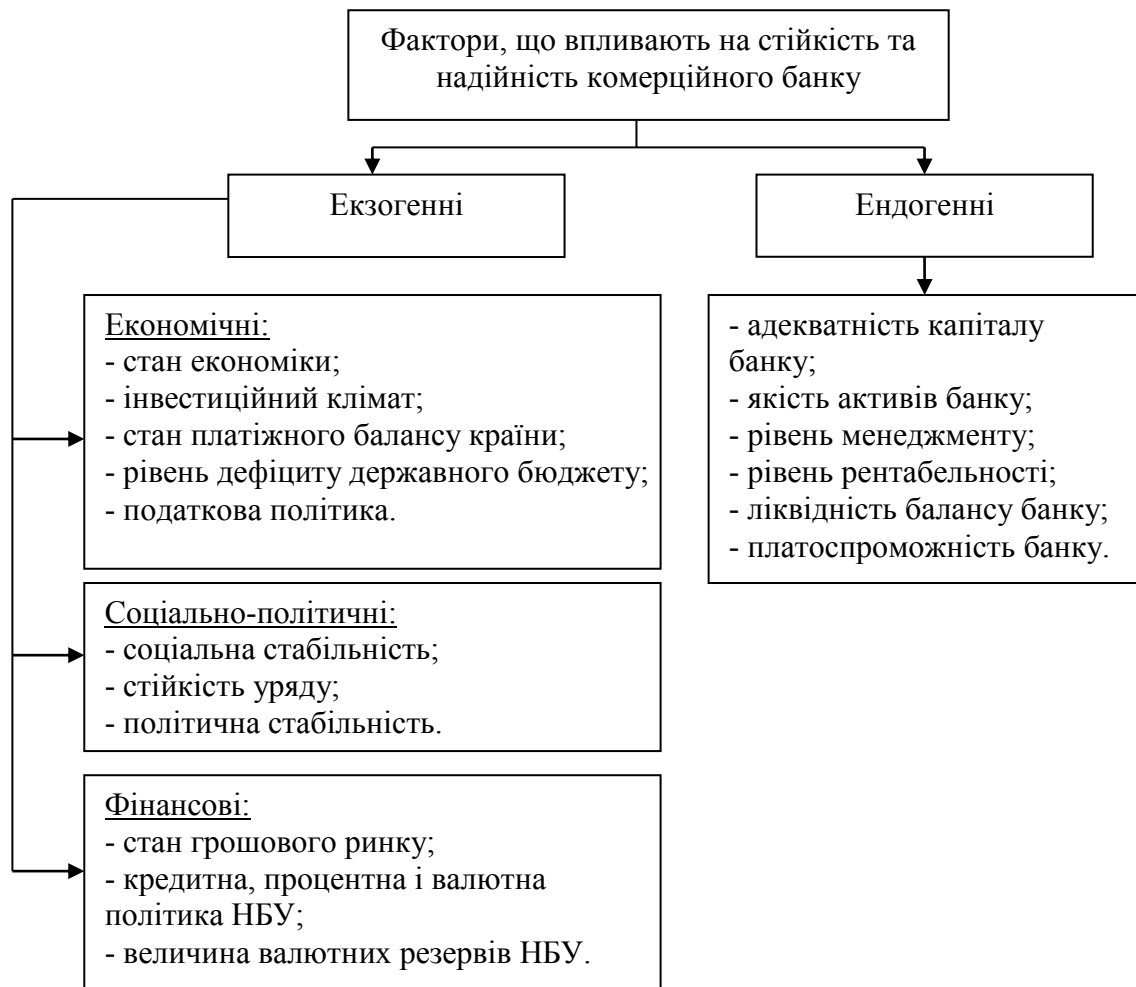

Рис. 1. Система факторів, що впливають на стійкість банку

Джерело: побудовано автором на основі [5, с. 90-91]

Таким чином, ми дійшли висновку, що запропоновані заходи щодо забезпечення належного рівня фінансової стійкості носять більше адміністративний характер, однак в умовах, котрі склалися в нашій країні, це буде найбільш ефективним шляхом стабілізації банківського сектору, зокрема, та національної економіки країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Золковер А. О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків / А. О. Золковер, А. О. Гуменюк // Международный научный журнал. Экономические науки. – 2015. – № 2. – С. 32-35.
2. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/control/uk/publish>.

3. Легостаєва О. О. Забезпечення фінансової стійкості банків в сучасних умовах / О. О. Легостаєва, Т. В.Самохіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fkd.org.ua/article/view/25116>.

4. Левченко М. М. Забезпечення фінансової стійкості банків у сучасних умовах / М. М. Левченко // Управління розвитком. – 2014. – № 4. – С. 81-83.

5. Заруцька О. П. Рання діагностика втрати фінансової стійкості банків у системі банківського нагляду / О. П. Заруцька // Вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 1(34). – С. 89-93.

УДК 336.15

Кашперська О. В.,

викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В ПИТАННЯХ ТА ВІДПОВІДЯХ

Найбільш дієвим та ефективним способом забезпечення фінансової стійкості органів місцевого самоврядування є бюджетна децентралізація.

Питання 1. Що таке децентралізація? Децентралізація (від латинського *de* – «заперечення», *centralize* – «середній, центральний») визначається як «знищення, скасування або ослаблення централізації і розширення прав низових органів управління» [7].

Питання 2. Які є види децентралізації? Види децентралізації визначені на рис. 1.

Питання 3. В чому полягає актуальність цієї реформи? Система місцевого самоврядування на сьогодні не задовольняє потреб суспільства.

В Україні утворено близько 12 тис. територіальних громад. Через малу чисельність населення в багатьох з них утворено виконавчі органи відповідних сільських рад, відсутні бюджетні установи, комунальні підприємства тощо. Органи місцевого самоврядування таких громад практично не можуть

здійснювати надані їм законом повноваження.

Здійснення постійної фінансової підтримки через районні бюджети малочисельних територіальних громад з використанням системи дотацій вирівнювання є обтяжливим для державного бюджету та стримує розвиток малих міст і великих селищ [6].

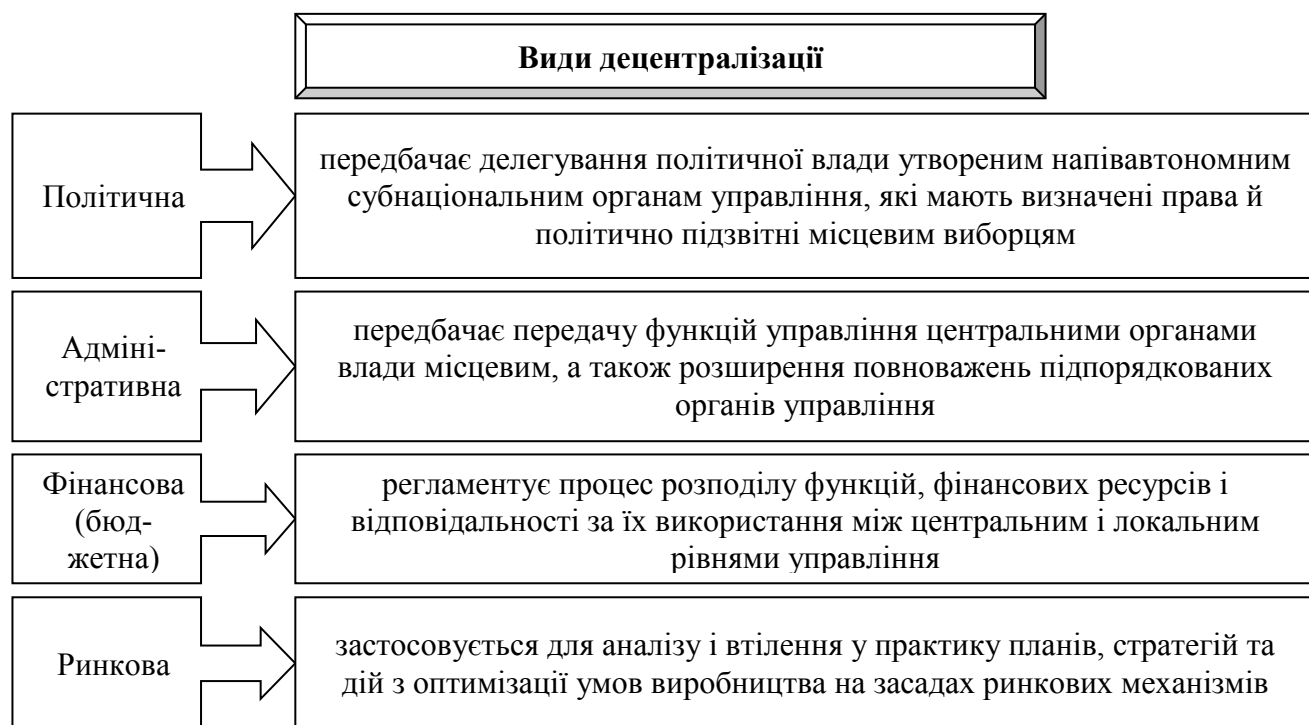

Рис. 1. Види децентралізації

Питання 4. З якою метою проводиться реформа? Мета реформи місцевого самоврядування в Україні:

1. децентралізація влади в Україні – передача повноважень від органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування;
2. наближення адміністративних, соціальних та комунальних послуг до місць проживання жителів громад;
3. перерозподіл доходів з державного до місцевих бюджетів, отримання права визначити ставки місцевих податків і зборів, отримання доступу до міжнародних кредитів;
4. наділення громад ресурсами та мобілізація їх внутрішніх резервів для забезпечення усієї системи послуг [3].

Питання 5. Яким чином децентралізація регламентується на законодавчому рівні? Нормативно-правова база, що регламентує порядок проведення бюджетної децентралізації:

1. Закон України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» від 28.12.2014 р. № 79-VIII [4].

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 18.06.2014 р. № 591-р. [5].

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» від 01.04.2014 р. № 333-р. [6].

Питання 6. Яка послідовність етапів запровадження реформи? В процесі реалізації реформи місцевого самоврядування виділяють п'ять окремих кроків:

1) визначити територіальну основу органів місцевого самоврядування та виконавчої влади (створити трирівневу систему адміністративно-територіального устрою в Україні);

2) розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування різних рівнів (необхідно найбільш важливі для людей повноваження передати на найближчий до людей рівень влади);

3) розмежувати повноваження між органами місцевого самоврядування та виконавчої влади (передати основні повноваження місцевих держадміністрацій органам місцевого самоврядування, виконавчій владі залишити тільки право контролю);

4) визначити, скільки ресурсів треба на кожному рівні (потрібно повністю оновити бюджетну систему, коли розмір громади чи району збільшаться – з'являться додаткові ресурси на місцях);

5) зробити органи місцевого самоврядування підзвітними перед виборцями і державою (люди почнуть розуміти, що від їхнього голосування залежить, чи добре працюватиме для них місцева влада, а отже, від самих

мешканців залежить якість життя) [2].

Питання 7. Які переваги децентралізації влади? Перевагами децентралізації влади є:

- створення передумов для розвитку громадянського суспільства;
- набуття населенням практичного досвіду у демократії;
- більш цілеспрямоване використання видатків бюджету на місцеві пріоритети і потреби;
- розвиток підприємництва та сприяння ринковим перетворенням;
- сприяння розвитку економіки регіону і стратегічному плануванню;
- прозорість і спрощення процесу прийняття рішень;
- створення можливостей більш раціонального і ефективного надання освітніх послуг;
- підвищення відповідальності місцевих органів управління професійно-технічною освітою тощо [8].

Питання 8. Чи є недоліки у цієї реформи? Так, є. До недоліків децентралізації відносяться:

- поглиблення диференціації у рівнях розвитку регіонів;
- мінімізація ефективності контролю центральної влади за бюджетним процесом на місцевому рівні;
- сприяння корупції, якщо політична конкуренція на місцевому рівні обмежена;
- зростання витрат на надання суспільних послуг для невеликих територій у випадку поширення «ефекту масштабу»;
- сприяння виникненню зовнішніх ефектів «переливу і переповнення»;
- можливе виникнення ефекту «гонки на виживання» при реалізації місцевих соціальних трансфертів [1].

Питання 9. Які результати реформи в Україні? Результати реформи місцевого самоврядування в Україні систематизовані в табл. 1.

Таблиця 1

Аналіз результатів проведення реформи в Україні [2]

Область	Загальна кількість		
	рад до реформи	об'єднаних територіальних громад після реформи	
		фактичне виконання	перспективні плани
Вінницька	707	21	20
Волинська	412	15	40
Дніпропетровська	348	34	48
Донецька	289	6	39
Житомирська	631	32	19
Закарпатська	337	3	0
Запорізька	299	16	42
Івано-Франківська	516	11	45
Кіровоградська	415	5	16
Київська	661	2	27
Луганська	194	3	22
Львівська	711	22	71
Миколаївська	314	19	19
Одеська	490	11	14
Полтавська	503	18	28
Рівненська	365	18	27
Сумська	411	14	41
Тернопільська	615	36	0
Харківська	458	4	51
Херсонська	298	12	35
Хмельницька	605	26	23
Черкаська	556	6	39
Чернівецька	271	16	12
Чернігівська	569	16	34

Питання 10. Які результати реформи в Хмельницькій області?

Сучасний стан реформи місцевого самоврядування в Хмельницькій області узагальнено в табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз результатів проведення реформи в Хмельницькій області [2]

№ з/п	Територіальна громада	Центр громади	Кількість населених пунктів, що входять до територіальної громади, од.
1	2	3	4
1.	Берездівська	с. Берездів	27
2.	Війтовецька	сел. Війтівці	17
3.	Волочиська	м. Волочиськ	40
4.	Ганнопільська	с. Ганнопіль	16
5.	Гвардійська	с. Гвардійське	11

1	2	3	4
6.	Гуківська	с. Гуків	8
7.	Гуменецька	с. Гуменці	21
8.	Дунаєвецька (міська)	м. Дунаївці	51
9.	Дунаєвецька (селищна)	смт Дунаївці	18
10.	Китайгородська	с. Китайгород	13
11.	Колибаївська	с. Колибаївка	7
12.	Ленковецька	с. Ленківці	17
13.	Летичівська	смт Летичів	45
14.	Лісовогринівецька	с. Лісові Гринівці	14
15.	Маківська	с. Маків	8
16.	Меджибізька	смт Меджибіж	12
17.	Наркевицька	смт Наркевичі	16
18.	Новоушицька	смт Нова Ушиця	53
19.	Полонська	м. Полонне	30
20.	Понінківська	селище Понінка	7
21.	Розсошанська	с. Розсоша	7
22.	Сатанівська	м. Сатанів	11
23.	Старосинявська	смт Стара Синява	45
24.	Судилківська	с. Судилків	21
25.	Чемеровецька	смт Чемерівці	33
26.	Чорноострівська	смт Чорний Острів	21

Список використаних джерел

1. Возняк Г.В. Переваги та ризики бюджетної децентралізації: теоретико-методологічні аспекти [Електронний ресурс] / Г.В. Возняк. – Режим доступу: http://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2015-2_0-pages-253_257.pdf.

2. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/region/item/id/22>.

3. Мета реформи місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.adm-pl.gov.ua/sites/default/files/upload/meta-ref.pdf>.

4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин [Електронний ресурс]: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19/page>.

5. Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в

Україні [Електронний ресурс] / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.06.2014 р. № 591-р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-p>.

6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. №333-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>.

7. Сало Т. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні [Електронний ресурс]. / Т. В. Сало // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 35. – С. 324-330. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2013_35_42.

8. Свистун В. Децентралізація управління: переваги і недоліки [Електронний ресурс]. / В. Свистун. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/2211/1/Свистун.PDF>.

9. Суть реформи органів місцевого самоврядування (децентралізації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/files/verstka_decentralizaciya.pdf.

УДК 336.745

Пижек А. В.,

студентка групи ФБ(м)-51

Науковий керівник: *к. е. н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту
Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту*

Надієвець Л. М.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Перехід незалежної України до ринкової економіки, лібералізація зовнішньоекономічної діяльності та надання суб'єктам підприємництва права самостійного виходу на зовнішній ринок обумовили становлення нових

суспільних відносин, зокрема у сфері валютного регулювання. За роки ринкових перетворень в Україні фактично створено новий інститут державного управління, який принципово по-новому регулює відносини у сфері використання іноземної валюти.

Валютне регулювання є одним із необхідних елементів ринкової економіки, який забезпечує вирішення проблеми надійності грошової системи України шляхом запровадження політики гнучкого валютного курсу, що визначається взаємодією ринкових сил, вільних від адміністративних обмежень. Здійснення ефективної валютної політики врівноважує торговий баланс, сприяє зростанню конкурентоспроможності українських товарів, рентабельності підприємств, нагромадженню валютних резервів Національного банку України.

Валютний ринок за своїм економічним змістом можна розглядати як сукупність економічних відносин, що виникають при здійсненні операцій з відчуження іноземної валюти, а також операцій, пов'язаних з переміщенням валютних капіталів [1, с. 36].

Особливими суб'єктами валютного ринку є професійні учасники, до яких, насамперед, належать комерційні банки, а також небанківські фінансово-кредитні установи, валютні біржі, брокерські компанії.

До базових функцій, які надають валютному ринку особливого та надзвичайно важливого значення в економіці можна віднести наступні:

- забезпечення своєчасного здійснення міжнародних розрахунків;
- регулювання валютних курсів;
- страхування валютного та кредитного ризиків;
- забезпечення проведення валютної політики держави;
- отримання прибутку учасниками ринку у вигляді курсових різниць;
- диверсифікація валютних резервів [1, с. 26].

Враховуючи економічний зміст та мету проведення валютної операції, їх умовно можна розділити на дві категорії: основні та допоміжні. Основні валютні операції представляють найбільший інтерес як для комерційних банків,

так і для їхніх клієнтів, оскільки саме вони дозволяють отримати прибуток, хеджувати ризик, диверсифікувати активи та пасиви, погасити свої зобов'язання перед контрагентами тощо. До них відносять: конверсійні операції; операції, пов'язані з переміщенням валютних капіталів; операції з організації міжнародних розрахунків.

Допоміжні валютні операції покликані, передусім, забезпечити своєчасне та якісне виконання основних, а також сприяти розширенню асортименту банківських послуг та створити належні умови для організації функціонування банку на національному та міжнародному валютному ринках. До таких операцій належать:

- відкриття та ведення валютних рахунків клієнтів;
- встановлення кореспондентських відносин з іноземними банками;
- неторговельні операції розрахунків [1, с. 44].

Діяльність комерційних банків на валютних ринках регламентується чинним у державі законодавством, яке визначає права та обов'язки банків, правила проведення операцій з валютою.

На сьогодні ключові правові основи валютного регулювання в Україні закладено Декретом Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю». Головним органом валютного регулювання у державі визначено Національний банк України, саме він виконує функції формування стратегії валютного регулювання, ліцензування діяльності з валютними операціями, розробки і впровадження системи курсоутворення та здійснення контролю за валютним ринком [2].

Головною умовою здійснення валютних операцій комерційними банками є наявність відповідної ліцензії, яку видає Національний банк України. При цьому комерційним банкам видаються генеральні ліцензії на весь період дії режиму валютного регулювання, що надає їм право відкривати пункти обміну іноземних валют, у тому числі на підставі агентських угод з іншими юридичними особами-резидентами. Індивідуальні ж ліцензії видаються резидентам і нерезидентам на здійснення разової валютної операції на період,

необхідний для здійснення такої операції.

У Законі України «Про Національний банк України» зазначено, що Національним банком України вирішується питання про видачу та відкликання ліцензій, здійснення валютного регулювання та контролю за діяльністю банків (встановлення лімітів відкритої валютної позиції для банків, застосування мір відповідальності до банків за порушення правил валютного регулювання і валютного контролю) [3].

В Україні існує цілий перелік нормативних актів Національного банку, які так чи інакше впливають на валютні операції комерційних банків [4, 5, 6, 7].

Отже, як свідчить чинне валютне законодавство України першорядне місце у регулюванні національного валютного ринку та операцій банків в іноземній валюті належить Національному банку України. Саме він безпосередньо та активно впливає на вітчизняний валютний ринок, визначаючи його структуру та організовуючи торгівлю валютними цінностями.

Список використаних джерел

1. Городницька В. С. Державне регулювання валютних операцій в Україні // В. С. Городницька // Управління розвитком. – 2014. – № 8 – С. 36-38.

2. Про систему валютного регулювання і валютного контролю [Електронний ресурс]: Декрет Кабінету міністрів України від 19.02.1993 № 15-93// – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/15-93>. – Назва з екрану.

3. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV// – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. – Назва з екрану.

4. Положення про валютний контроль [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від від 08.02.2000 № 49 зі змінами Постанови Нацбанку України від 18.10.2016 № 394// – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0394500-16>. – Назва з екрану.

5. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою

[Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 10.08.2005 № 281 зі змінами Постанови Нацбанку України від 23.03.2017 № 26 // – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0026500-17>. – Назва з екрану.

6. Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 12.11.2003 № 496 зі змінами Постанови Нацбанку України від 13.10.2016 № 391// – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0391500-16>. – Назва з екрану.

7. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України [Електронний ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 12.12.2002 № 502 зі змінами Постанови Нацбанку України від 30.04.2014 № 249// – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0021-03>. – Назва з екрану.

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Секція 2

***Фінансові інновації в банківській та страховій системах у
контексті взаємодії держави та бізнесу***

24-25 травня 2017 р.

м. Хмельницький

Богач В. О.

студентка групи ФКс-15-1

Ларіонова К. Л.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БАНКІВ

На сьогоднішній день важливою складовою побудови та функціонування економічної системи будь-якої країни служать ресурси, які акумулюють учасники господарських відносин. У макроекономічних умовах, що склалися в Україні внаслідок фінансової кризи, аналіз формування та функціонування ресурсів банківських установ має вирішальне значення для прийняття вагомих стратегічних рішень щодо подальшого розвитку економіки країни.

Крім того, у сучасному нестабільному і непередбачуваному середовищі діяльності банків, великого значення набуває спроможність забезпечувати своє ефективне функціонування за наявної та потенційної сукупності ресурсів. Саме тому постає потреба у визначенні існуючих, потенційних та максимальних можливостей банку, які визначають його ресурсний потенціал.

В економічній літературі з питань банківської діяльності поняття “ресурсний потенціал” не набуло такого широкого вжитку як, скажімо, терміни “банківські ресурси” та “ресурсна база банку”.

Дослідження сутності даних понять доцільно буде розпочати, насамперед, з осмислення змістовного визначення терміну “ресурси”, який є основоположним для їх розуміння.

Термін походить від французького слова “resources” і означає матеріальні засоби, цінності, запаси, кошти, що їх у разі потреби можна використати [6]. Такий підхід до розкриття сутності даного поняття є досить поширеним, адже зустрічається в багатьох наукових працях.

Що стосується поняття “банківські ресурси”, то на сьогоднішній день не

існує єдиного загальноприйнятого його визначення.

Акумулюючи грошові кошти фізичних та юридичних осіб, банки перетворюють їх на позиковий капітал, тобто грошовий капітал, який надається в позику на умовах повернення, строковості, платності. Тому банківські ресурси також інтерпретують як “банківський капітал” [7].

На нашу думку, не слід ототожнювати поняття “банківські ресурси” і “банківський капітал”. Вважаємо, що банківські ресурси можна розглядати як банківський капітал лише з точки зору руху їхньої вартості в процесі кругообороту (трансформації пасивів в активи) та відтворювальної здатності приносити дохід, що впливає з глибинної сутності капіталу як економічної категорії (капітал-вартість). Погоджуємось із думкою М. Д. Алексеєнка, який констатує: “принципова різниця між банківськими ресурсами і банківським капіталом полягає в тому, що в будь-який момент банківські ресурси більші за банківський капітал або дорівнюють йому. Рівність означає, що наявні ресурси перебувають в обороті банку з метою одержання прибутку” [1]. Таким чином, категорія “банківські ресурси” є ширшою, адже включає не тільки ту частину, що безпосередньо обслуговує рух вартості в фіксований момент часу та приносить дохід, але й ту, котра в цей самий момент не задіяна в процесі банківської діяльності, проте є в наявності.

Враховуючи існуючі підходи до трактування сутності “банківських ресурсів”, наведемо узагальнене визначення даної дефініції: “банківські ресурси – це сукупність власних, залучених і запозичених банком коштів на умовах повернення, платності та строковості для забезпечення його діяльності з розміщення цих коштів у різні активи з метою одержання прибутку.

В економічній літературі також доволі часто використовують поняття “ресурсна база”, при чому деякі науковці ототожнюють його із банківськими ресурсами. Так, у відповідності до визначення Ж. М. Довгань, ресурсна база банку – це сукупність банківських ресурсів, котрі банківська установа мобілізує на фінансовому ринку та які є в його розпорядженні протягом визначеного часового проміжку [2].

Під категорією “ресурсна база” М. Д. Алексеєнко розуміє можливість залучення банками з грошового ринку коштів, які вже задіяні, або ще незадіяні

в банківському грошовому обороті, що створює засади розширення банківської діяльності [1]. Наведений підхід до визначення ресурсної бази має дещо спільне з поняттям ресурсного потенціалу, адже враховує грошові кошти, які банк може потенційно залучити. Проте не слід ототожнювати ресурсну базу із ресурсним потенціалом, адже друге поняття є більш динамічним.

Щоб зрозуміти сутність поняття “ресурсний потенціал банку” розглянемо основні погляди науковців щодо його визначення. Взагалі термін “потенціал” походить від латинського “potential”, що означає “потужність, сила” [5].

Науковці С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко під ресурсним потенціалом розуміють сукупність основних ресурсів – матеріальних (фізичні активи, фінансові активи) і нематеріальних (імідж, ноу-хау, персонал, управління). Проте О. В. Васюренко та І. М. Федосік вказують, що основу ресурсного потенціалу банку складають саме фінансові ресурси, а всі інші види ресурсів, необхідні банку для його діяльності, можуть бути придбані за достатнього обсягу фінансових ресурсів [3]. Погоджуючись з цією думкою, відзначимо, що все ж таки фінансові ресурси є основою ресурсного забезпечення банку, на це вказує також незначна частка всіх інших видів ресурсів порівняно з цими.

На думку О. І. Копилюк та О. М. Музички, термін “ресурсний потенціал банку” слід використовувати, коли проблема стосується більше управлінського аспекту з точки зору стратегічного та ретроспективного аналізу з метою виявлення тенденцій, невикористаних резервів і факторів впливу. Термін «банківські ресурси» в більшості випадків стосується тактичних (поточних) питань управління, а термін “ресурсна база банку” доцільно застосовувати при аналізі та характеристиці усіх наявних ресурсів банку на певний фіксований момент часового інтервалу [4].

Отже, на нашу думку, під ресурсним потенціалом банку потрібно розуміти сукупність фактично наявних та потенційно можливих для залучення ресурсів та можливостей, що дають змогу забезпечити стабільну та ефективну діяльність банку на довгостроковий період. Дане визначення відрізняється від існуючих тим, що воно більш повно розкриває сутність ресурсного потенціалу банку, інтегрує у собі і кількісну (ресурси) та якісну (можливості) складову,

вказує на його мету та довгостроковий характер.

Список використаних джерел

1. Азізова К. М. Комплексна оцінка достатності ресурсного потенціалу банку / К. М. Азізова // Бізнес-інформ. – 2014. – №1. – С. 236-241.
2. Довгань Ж. М. Ресурси комерційного банку : формування та управління : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / Ж. М. Довгань ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2000 – 19 с.
3. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Львів : Львівська політехніка, 2005. – 713 с.
4. Копилук О. І. Управління ресурсним потенціалом банків в умовах фінансової нестабільності: монографія / О. І. Копилук, О. М. Музичка. – Львів : Видавництво “Ліга-прес”, 2010. – 236 с.
5. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. / Н. С. Краснокутська. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 352 с.
6. Мельничук О. С Словник іншомовних слів / О. С Мельничук. – К.: Головна редакція УРЕ, 1974. – 968с.
7. Петрук О. М. Банківська справа : навч. посіб. / О. М. Петрук ; за заг ред. Ф. Ф. Бутинця. – К. : Кондор, 2004. – 461 с.

УДК 336.71

Кравцова Н. О.,

Троценко Є. Л.,

студентки кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Бутко Н. В.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ СТРУКТУР В УКРАЇНІ

Інноваційна діяльність – це інтегрований процес, який характеризується

трансформацією знань, ідей та можливостей в одну зі сфер економічної діяльності, зокрема в банківську.

Головним джерелом інновацій у фінансовому секторі в Європі є невеликі за розміром фінансові організації, а в Україні – комерційні банки. Метою інноваційного розвитку банківських структур нині є перехід на персональне обслуговування клієнтів. Більшість інноваційних банків і фінансових компаній, використовуючи найсучасніші технології, орієнтуються на молодих спеціалістів, які мають схильність до нових проектів. У свою чергу, комерційні банки дедалі більше підтверджують свій статус в якості основного компонента інноваційного розвитку в економіці. Роль банківських структур в інноваційних перетвореннях зростатиме й надалі. Це свідчить про те, що є необхідність шукати й досліджувати інноваційні підходи щодо їх розвитку і функціонування.

Швидкоплинний розвиток технологічного процесу і банківського ринку в Україні, як і в усьому світі призвів до того, що інноваційний процес став необхідністю. Останнім часом докорінно змінився також і вигляд банківського сектора України, а разом із ним і різновидність послуг, які кредитно–фінансові установи надають своїм клієнтам, і технології, що використовуються при цьому.

Нещодавно власників мобільних телефонів було небагато, тому не дивно, що така послуга як мобільний банкінг в той час для українських фінансових структур була новинкою. Смс–інформування на рахунок здійснення операцій за рахунком та функція запиту залишку на рахунку в даний час вже стали звичайним та прийнятним для більшості клієнтів банківських установ. Хоча декілька років тому це була інновація, завдяки якій підвищилась безпека та надійність транзакцій. Приватбанк став одним з перших, який почав використовувати одноразові смс-паролі. Наразі до останніх інновацій можна віднести такі як платіжний міні-термінал, онлайн інкасація, а також десятки різних мобільних застосувань [1].

Існує низка причин, які зумовлюють необхідність впровадження

інновацій у банківську діяльність, а саме:

- забезпечення прибуткової діяльності банку в довгостроковій перспективі;
- підвищення до відповідного рівня операційної ефективності;
- можливість банківської структури утворювати нові джерела доходів внаслідок впровадження інноваційних продуктів, належного рівня обслуговування клієнтів, що забезпечується впровадження інноваційних рішень, що добре виділяє банк серед конкурентів;
- дотримання належних вимог державного регулювання банківської діяльності;
- бажання фінансово-кредитних установ створювати і підтримувати гідний рівень сучасного динамічного інституту.

Варто зауважити, що інноваційний розвиток банківської системи визначається як процес вдосконалення структури банківської системи за рахунок використання нових знань та ідей для підвищення якості послуг комерційних банків, рівня захисту інформації тощо. Виділяють наступні основні напрями інноваційної діяльності в банківській сфері [2]: технологічний, фінансовий та структурно-організаційний.

Фінансова складова – це створення нових банківських продуктів як у традиційних сегментах ринку капіталів, так і на нових сегментах (страховий бізнес, фінансовий лізинг, трастові операції); інновацій в сегментах грошово-фінансового ринку, таких як ринки цінних паперів, фінансові ф'ючерси; управління готівкою та використання новітніх технологій, послуг фінансового посередництва, що направлені на зменшення операційних витрат і більш ефективно управління активами й зобов'язаннями.

Технологічна складова – це зміни в галузі технологій організаційного, маркетингового напрямів банківської діяльності, які передбачають вдосконалення вже існуючих технологій у сферах надання послуг, технологічного забезпечення й технічного обладнання, розробку новітніх банківських продуктів. Тенденції розвитку технологічних інновацій у

банківській сфері сьогодні пов'язані з динамічним розвитком інформаційних технологій. Більшість комерційних банків перебудовують IT-інфраструктуру, щоб оптимізувати впровадження технологій, які, у свою чергу, дозволять зменшити витрати на банківський бізнес та здобути конкурентні переваги. Наприклад, сьогодні популяризувались проекти впровадження відео-конференц-зв'язку. З одного боку, це потребує витрат, так як є потреби у використанні потужних каналів, що характеризуються високою пропускнуою спроможністю, з іншого – вони дозволять зекономити на відрядженнях співробітників. Але найпопулярнішими в сучасних економічних умовах є проекти, що пов'язані із впровадженням банківських продуктів, що надаються через Інтернет, оскільки він являє собою комерційне середовище, де ведеться значно активна фінансова діяльність. Сучасна економіка зосереджується на розвитку електронної комерції, частиною якої є інтернет-банкінг, тобто віддалене банківське обслуговування.

Структурно-організаційна складова інноваційної діяльності банків виступає каталізатором розвитку різних видів банківських технологій й забезпечує певні процеси банківської діяльності: створення якомога сприятливих умов для найбільш своєчасного задоволення потреб клієнтів банку в нових послугах; підвищення конкурентоспроможності банку за показниками якості обслуговування й ефективності банківської діяльності; досягнення стійкості на ринку за рахунок балансу між традиційними банківськими продуктами та впровадженням перспективних інновацій; взаємодія всіх елементів системи інноваційного розвитку банківського сектору, який базується на ефективній системі маркетингу нововведень, відборі інноваційних проектів із переліку альтернатив і мотивації персоналу.

Інноваційна діяльність банківських структур надає нові можливості щодо їх прогресивного розвитку, але разом з тим посилює тиск з боку традиційних і нових конкурентів, що вимагає вироблення й прийняття нестандартних, швидких рішень, які стосуються стратегії розвитку банків. І щоб не втрачати конкурентні переваги, банки повинні впроваджувати більш досконалі

структури управління, які б дозволяли гнучко реагувати на мінливість зовнішніх умов функціонування, а також забезпечували б високу якість банківської діяльності, контроль витрат і ефективності. Впровадження банківських інновацій дозволяє підвищити продуктивність праці, ефективно використовувати ресурси, збільшити прибутки, знизити витрати і, як наслідок, підвищити конкурентоспроможність банківських структур та забезпечити їх сталий розвиток у глобальному економічному середовищі.

Список використаних джерел

1. Мошинець О. Інноваційні продукти і технології на ринку банківських послуг / О. Мошинець // Фінансовий ринок України. – 2011. – № 12. – С. 7–9.
2. Степаненко О.П. Тенденції інноваційного розвитку банківської системи України / О.П. Степаненко // Актуальні проблеми економіки . – 2012. – № 6(132). – С. 275-282.

УДК 336.7-049.5

Кушнір Ю. М.,

студентка групи ФБСм-16-1

Ларіонова К. Л.

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВ УКРАЇНИ

Банківська система є найважливішою складовою фінансово-кредитної сфери будь-якої держави. І саме тому рівень фінансової безпеки держави визначає стан банківського сектору. Актуальність даного питання зумовлюється необхідністю реалізації національних інтересів щодо створення конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та

забезпечення постійного зростання рівня життя і добробуту населення.

Безпека банківської діяльності охопила багато наукових праць, в яких вона розглядається з різних точок зору, зокрема безпеки банків, економічної безпеки, фінансової безпеки, безпеки проведення банківських операцій та ін.

Питанням безпеки банківської діяльності присвячено значну кількість наукових праць, зокрема фундаментальні дослідження провідних зарубіжних вчених В. Ойккена (V. Oyken), Р. Дж. Кембелла (R. Dg. Kembell), Я. Корнаї (Y. Kornay), І. Шумперта (I. Shympert), Е. Уткіна (E. Utkin) та ін. Належне місце в розробці цієї проблематики займають також праці відомих українських економістів, до яких належать Г. Андрощук, О. Барановський, Б. Дадашев, М. Єрмошенко, М. Зубок, О. Захаров, В. Пластун та ряд інших. Але недостатньо дослідженими залишаються питання щодо визначення концептуальних основ формування безпеки банківської діяльності.

Метою наукового дослідження є узагальнення організаційних основ формування фінансової безпеки банківських установ.

Фінансова безпека є однією з найважливіших складових економічної безпеки. Саме нестабільність світової фінансової системи, прорахунки і масштаби операцій на світових фінансових ринках призвели до того, що економічна криза охопила всі країни.

Гарантування безпеки банківської діяльності є одним із важливих питань розроблення банками України стратегії та програм щодо забезпечення їх ефективної діяльності. Сутність фінансової безпеки кредитної установи полягає в забезпеченні організаційних, технічних та профілактичних заходів, що сприяють якійсь захисту інтересів банку, забезпеченню зворотності кредитів, зростання ліквідності активів, збільшення статутного капіталу, збереження матеріальних цінностей тощо.

Значна кількість проблем у сфері забезпечення фінансової безпеки банків призводить до зниження ефективності їх діяльності. Основними є такі:

- банки приділяють недостатню увагу контролю над ризиками;
- сповільнена реакція на виникаючі кризові ситуації;

- нездатність здійснювати ефективне фінансове управління.

Втрата контролю над станом зовнішнього і внутрішнього середовищ зумовлює розвиток кризових ситуацій у банку. Головною проблемою є те, що часто про необхідність забезпечення фінансової безпеки згадують тоді, коли вже неможливо уникнути виникнення кризи.

Аналіз вже існуючих публікацій показує, що всі методи та інструменти, які використовуються для забезпечення фінансової безпеки комерційного банку, можуть бути розділені на дві окремі великі групи: внутрішні та зовнішні.

Необхідно розглянути внутрішні інструменти, до яких можна віднести : фінансове планування, фінансовий аналіз, фінансове регулювання та контроль. Функціонування такого механізму управління в банку передбачає використання цих інструментів та прийняття оптимальних рішень керівництвом банку , що буде спрямованим на досягнення цілей і завдань.

Зовнішні інструменти забезпечення фінансової безпеки банків є однією з важливих груп, до яких належать: банківське регулювання; банківський нагляд; банківський контроль. В свою чергу використання цих інструментів спрямовується на створення умов, які дозволять реалізувати власні економічні інтереси банків і створити передумови для недопущення перевищення банківськими установами критичного рівня ризикованості своєї діяльності.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” банківське регулювання – одна з функцій Національного банку, яка полягає у створенні системи норм, що регулюють діяльність банків, визначають загальні принципи банківської діяльності, порядок здійснення банківського нагляду, відповідальність за порушення банківського законодавства [2].

Одним з найважливіших зовнішніх методів забезпечення необхідного рівня фінансової безпеки банків є здійснення банківського нагляду. Відповідно до Закону України “Про Національний банк України” банківський нагляд – це система контролю й активних дій Національного банку, спрямованих на забезпечення дотримання банками та іншими фінансово-кредитними установами в процесі їх діяльності законодавства України й установлених

нормативів з метою забезпечення стабільності банківської системи й захисту інтересів вкладників [1].

Останньою групою зовнішніх інструментів забезпечення фінансової безпеки банків є банківський контроль. Більшість економічних словників зовнішній банківський контроль визначають як контроль з боку центрального банку за діяльністю комерційних банків. Тобто, це система економічних відносин, спрямованих на забезпечення надійності, ефективності, законності, безпеки банківської діяльності та підвищення ефективності діючої системи фінансової безпеки банківських установ.

Система фінансової безпеки банку має знаходитися у постійному розвитку та постійно адаптуватися до змін зовнішнього і внутрішнього середовища для підвищення конкурентоспроможності вітчизняного банківського сектора, стійкості та стабільності роботи якого визначають фінансову рівновагу в країні та забезпечує перехід до інноваційної моделі зростання національної економіки. Отже, систему фінансової безпеки необхідно інтегрувати в систему управління банком, що дозволить здійснювати постійний контроль за ризиковим середовищем банку і ухвалювати своєчасні та обґрунтовані рішення. Дія системи повинна ґрунтуватися на принципах мінливості, обачності, об'єктивності, безперервності і оперативності, конфіденційності, комплексності і системності, явності в інтерпретації результатів, що дозволить забезпечити стабільну, безкризову та ефективну діяльність банку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність». Зі змінами від 13.04.2012 // Відомості Верховної Ради. – 2013. - № 21. – С. 208.
2. Закон України «Про Національний банк України» [Електронний ресурс] / Верховна Рада України; Закон від 20.05.1999 № 679-XIV – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
3. Фінансова безпека банківської діяльності: навчальний посібник для

самостійного вивчення дисципліни «Безпека банків» / [уклад. С. М. Побережний, О. Л. Пластун, Т. М. Болгар]; Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 112 с.

4. Дмитров С. О. Управління фінансовою безпекою комерційного банку / О. С. Дмитров // Фінансовий простір. – № 2 (6). – 2012. – С. 11 – 15.

5. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / за заг. редакцією д-ра економічних наук, проф. А.О. Єпіфанова [А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський та ін.] – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.

УДК 368:336

Левчук Г. О.,

студентка групи ФБ(м)-51

Науковий керівник: *к. е. н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту
Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту*

Надісець Л. М.

ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ОСНОВА НАДІЙНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Страхова галузь є важливим фінансовим джерелом розвитку національної економіки, оскільки в процесі страхування відбувається мобілізація значних грошових ресурсів та подальше їх інвестування страховиками. За рахунок страхових внесків страхувальників формуються страхові резерви, які забезпечують інвестиційні можливості страховика, а також є одним із факторів, що визначають його платоспроможність перед учасниками страхового ринку.

Платоспроможність страховика – це об'єктивний показник фінансового стану страхової компанії, її здатності виконати свої зобов'язання в найближчому майбутньому, завдяки наявним активам. Рівень платоспроможності компанії має підтримуватись постійно на високому рівні,

оскільки саме на його основі визначається фінансова надійність компанії [1, с. 223].

Страхові компанії з метою забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками зобов'язані дотримуватися певних вимог, які забезпечують їхню платоспроможність. Відповідно до Закону України «Про страхування» (ст. 30), умовами забезпечення платоспроможності страховиків є:

1. наявність сплаченого статутного капіталу та наявність гарантійного фонду страховика;
2. створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;
3. перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності [2].

Базою для розрахунку розміру страхових резервів є страхова премія з укладених договорів, що надійшла в звітному періоді і розрахована відповідно до структури страхового тарифу з договорів страхування без врахування тієї частини, яка передана в перестрахування.

Зміст методики визначення платоспроможності страховика полягає в порівнянні обсягу зобов'язань страховика перед страхувальниками з обсягом власних коштів, які можуть бути використані на покриття зобов'язань.

Для забезпечення відповідного рівня платоспроможності за вимогами законодавства фактичний запас платоспроможності повинен перевищувати нормативний його запас на будь-яку дату. Тобто постійно повинна виконуватись умова: $(\text{ФЗП}) > (\text{НЗП})$.

Економічний сенс такого порівняння полягає в тому, щоб визначити, наскільки обороти за страховими операціями конкретного страховика відповідають його фінансовим можливостям. Обороти страхової компанії за звітний період можна розглядати як з погляду на зібрані страхові премії, так і на здійснені страхові виплати. Через це законодавство встановлює два показники нормативного запасу платоспроможності.

Розрахунок показника фактичного запасу платоспроможності

здійснюється за формулою (1):

$$\Phi ЗП = \sum A - \sum НА - \sum З \quad (1)$$

де, $\sum A$ – загальна сума активів;

$\sum НА$ – загальна сума нематеріальних активів;

$\sum З$ – загальна сума зобов'язань.

Вільний від зобов'язань власний капітал страхової компанії (а саме цей показник уособлює фактичний запас платоспроможності) має становити не менше ніж 18 % від оборотів страховика за преміями і не менше ніж 26 % від оборотів страховика за виплатами. Якщо для забезпечення фінансової стійкості страхових операцій страхова компанія використовує перестраховування, то показники нормативного запасу платоспроможності дещо зменшуються. Тобто законодавчі вимоги для такої страхової компанії менш жорсткі.

Показник НЗП визначається, як більше з двох наведених нижче величин:

1) НЗП1 – розраховується шляхом множення суми страхових премій за попередні 12 місяців на 0,18, при цьому сума страхових премій зменшується на 50 % страхових премій, належних перестраховикам;

2) НЗП2 – розраховується шляхом множення суми страхових виплат за попередні 12 місяців на 0,26, при цьому сума страхових виплат зменшується на 50 % виплат, що компенсуються перестраховиками згідно з укладеними договорами перестраховування [2].

Для розрахунку показників платоспроможності було використано дані ПрАТ «СК «Провідна» (табл. 1).

Таблиця 1

Показники платоспроможності ПрАТ «СК «Провідна» за 2014-2016 рр.

Рік	Фактичний запас платоспроможності страховика	НЗП1	НЗП2
2014	323206	97049,70	71923,80
2015	413135	128382,03	100553,18
2016	457058	107149,32	82642,56

Джерело: розраховано за даними [3]

Відповідно до даних табл. 1, ми можемо зробити висновок про те, що за

2014-2016 рр. у страхової компанії було достатньо активів для погашення поточних зобов'язань, оскільки фактичний запас її платоспроможності перевищував його нормативний запас.

Отже, за умови правильної та своєчасної оцінки своєї платоспроможності, страховик зможе здійснювати ефективне управління власними фінансовими ресурсами, досягти належного рівня конкурентоспроможності своєї страхової компанії, забезпечить виконання зобов'язань у повному обсязі та функціонування страхової компанії протягом тривалого періоду, навіть при настанні значних за розмірами збитків.

Список використаних джерел

1. Щербань О. Д. Джерела забезпечення фінансової надійності страховика / О. Д. Щербань // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2015. – № 3 (80). – С. 222-230.
2. Закон України «Про страхування» від 04.10.2001 р. № 2745 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт ПрАТ «СК «Провідна» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.providna.ua/uk>.

УДК 368.022.2

Надієвець Л. М.,

к. е. н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СТРАХОВИХ ПОЛІСІВ НА РИНКУ ОСАГО

Цілеспрямований ефективний соціально-економічний розвиток держави неможливий без посилення її уваги до інституту страхування, який забезпечує захист майнових та особистих інтересів окремих громадян та суспільства

загалом.

Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСАЦВ або ОСАГО) є важливим елементом страхової системи України. Ринок автострахування в Україні в 2016 р. характеризується позитивною динамікою: обсяг валових премій по КАСКО, ОСЦПВ і страхування «зелена карта» за підсумками 9 місяців 2016 р. зріс на 19 % до 6,8 млрд. грн. Страхові виплати збільшилися на 19,6 % до 2,8 млрд. грн. При цьому частка премій і виплат ОСАГО в автострахуванні становить 38,3 % і 36 % відповідно. Кількість укладених договорів автоцивілки за 9 місяців 2016 р. зросла на 147,9 тис. одиниць (+ 2,9 %) до 5 319,9 тис. одиниць [1].

Експлуатація автотранспорту, який вважається джерелом підвищеної небезпеки через його аварійність, об'єктивно зумовлює потребу суспільства у своєчасному та повному відшкодуванні збитків потерпілим у дорожньо-транспортних пригодах. За оцінками експертів, в Україні на кожних 4 громадянина припадає по 1 автотранспортному засобу [2, с. 188]. За 12 місяців 2016 р. в Україні відбувалося понад 154000 ДТП, у яких близько 32000 осіб отримало травми, а понад 4 000 – загинуло [3].

Україна, за даними міжнародних експертних висновків, кожного року несе втрати до 3,5 % ВВП унаслідок ДТП (у країнах Європи такі збитки не перевищують 2 %). Це значний тягар як для учасників автомобільного руху (не кожен водій фінансово спроможний відшкодувати заподіяну шкоду), так і для економіки загалом.

Зважаючи на сумну статистику ДТП та завданих збитків в результаті них, актуальним є дослідження особливостей функціонування вітчизняного ринку ОСАГО.

В Україні обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів було запроваджено з 1 січня 1995 р. Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про порядок і умови обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних

засобів» № 372 від 07.06.1994 р., але уже 13 січня 1995 р. документ втратив чинність.

Цей вид страхування був відновлений в Україні лише у 1997 р. після прийняття Закону України «Про страхування» № 85 від 07.03.1996 р. (нова редакція від 04.10.2001 р.) , в якому страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів було внесено до обов'язкових видів страхування. Кабінет Міністрів України, відповідно до встановлених цим Законом положень, врегулював порядок і умови здійснення цього виду страхування Постановою «Про порядок і умови проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів» № 1175 від 28.09.1996 р.

З 1 січня 2005 р. в Україні запроваджено Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» («Про ОСАЦВ») № 1961 від 01.07.2004 р., який де-юре і де-факто замінив відповідною мірою зазначену вище Постанову Кабінету Міністрів України від 28 вересня 1996 р. № 1175.

2 лютого 2017 р. Нацкомфінпослуг затвердила проект Положення про особливості укладання електронних договорів ОСАГО і, як наслідок, буде визнано таким, що втратило чинність, розпорядження Держфінпослуг «Про затвердження Положення про особливості укладання договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» №673 від 27.10.11 р.

Положення розроблено відповідно до Закону України «Про ОСАЦВ» і Закону України «Про електронну комерцію» № 675 від 03.09.2015 р. і встановлює обов'язки страховика і основні правила при укладанні електронних договорів страхування та отримання електронних полісів.

Електронний поліс – це запис в централізованій базі даних МТСБУ про укладений договір страхування. За прогнозами Нацфінпослуг, електронний поліс вступить в дію в Україні з вересня 2017 р. Паралельно з електронним договором ОСАГО ще 12 місяців з дня опублікування Положення буде діяти і

паперовий поліс [4].

Процедура укладання електронного договору страхування між страховиком і страхувальником включає етапи, які наведені на рис. 1.

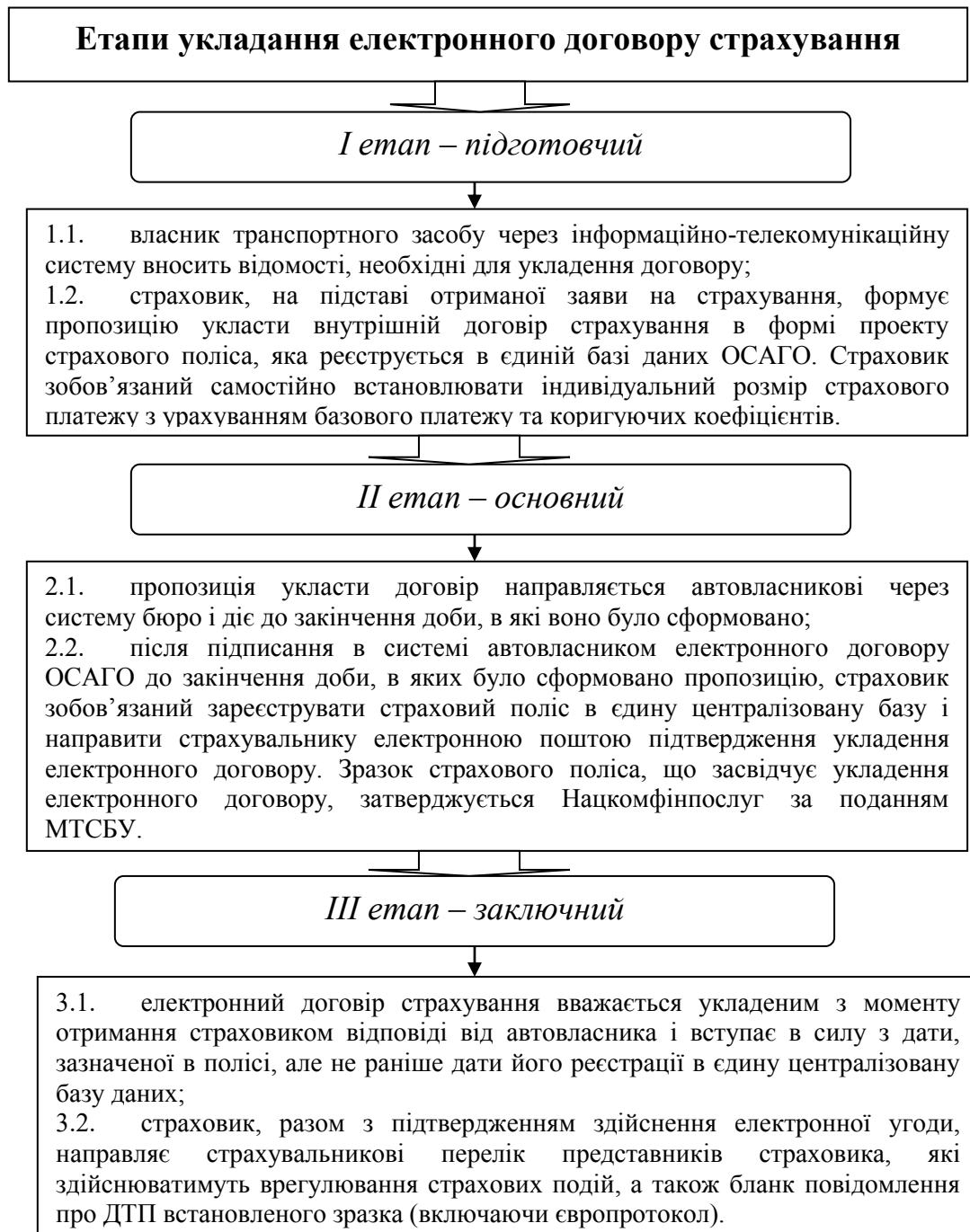

Рис. 1. Основні етапи укладання електронного договору страхування
(узагальнено автором на підставі [5])

На вимогу страхувальника страховик зобов'язаний надати візуальну форму страхового поліса, що підтверджує висновок електронного договору

страхування в паперовій формі, завірену підписом страховика.

Перевагами електронних полісів ОСАГО, на нашу думку, на стартовому етапі їх застосування, є:

- економія коштів, необхідних для дистрибуції бланків;
- простота перевірки наявності страхового полісу з боку поліції завдяки її доступу до центральної бази даних МТСБУ;
- мінімальна ймовірність придбання поліса у шахраїв, що забезпечує отримання споживачами фінансових послуг додаткових гарантій майбутніх виплат;
- зручність процесу укладання договору страхування для страхувальника.

Основними недоліками, з нашої точки зору, є можливість виникнення збоїв та хакерські атаки на інформаційно-телекомунікаційну систему, в якій будуть зареєстровані електронні договори страхування.

Отже, застосування електронних полісів – це новий етап еволюції страхового ринку ОСАГО, додатковий канал реалізації страховиками своїх послуг. Існує велика ймовірність того, що в результаті позитивної динаміки застосування електронних полісів ОСАГО, практика їх використання, перш за все на законодавчому рівні, буде поширена також і на інші види страхування.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>.

2. Білик І. В. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: особливості розвитку та напрямки модернізації в Україні / І. В. Білик // Інноваційна економіка. – 2013. – № 11. – С. 100-193.

3. Статистика аварійності в Україні за 12 місяців 2016 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sai.gov.ua/ua/ua/static/21.htm>.

4. В Украине запущено внедрение электронного полиса. Нацкомфинслуг утвердила процедуру заключения электронных договоров ОСАГО. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://forinsurer.com/news/17/02/02/34848>.

5. На страховом рынке существуют проблемы с капитализацией и выполнением обязательств перед клиентами, но у этого рынка хороший потенциал. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://forinsurer.com/news/17/02/02/34848>.

УДК 336.71:65.011.3

Осадчук Ю. М.,

к.е.н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту

Захарчук А. С.,

студентка групи ФБ(с)-51

*Хмельницького кооперативного
торгівельно-економічного інституту*

ДЕПОЗИТНА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ БАНКУ

На сьогодні українська фінансово-кредитна система перебуває у стані тривалого суспільно-політичного напруження та посилення невизначеностей серед економічних агентів щодо подальшого їх розвитку.

Банківські установи опинилися в несприятливому фінансовому стані, що призвело до проблеми ефективного їх розвитку та підтримання ліквідності.

Вирішення цієї проблеми пов'язане з умінням банків формувати ресурсну базу, раціонально розпоряджатися коштами та формувати довгострокову стратегію такої роботи. В таких умовах характер банківських ресурсів зазнає істотних змін, що підвищує роль і значення депозитної політики як основного фактора впливу на грошово-кредитний ринок країни.

Основна частина банківських ресурсів утворюється в процесі здійснення

депозитних операцій банку, від ефективної і правильної організації яких залежить стійкість функціонування кредитної організації. Ефективне управління пасивами потребує здійснення науково обґрунтованої депозитної політики.

Депозитна політика представляє систему, яка включає елементи процесу управління діяльністю банку, а саме: стратегію, тактику та контроль.

Як і управління будь-яким процесом, управління депозитними операціями підпорядковується загальним банківським вимогам, тобто поєднанню ліквідності, дохідності та ризику. Основним моментом при розробці депозитної політики є правильне формулювання мети та завдань для її реалізації. Виходячи із загальної мети банку – максимізація прибутку при забезпеченні його стійкості, визначають пріоритетні напрямки управління депозитними операціями з позиції прибутковості, рентабельності, ліквідності, мінімізації ризиків, оптимізації депозитного портфеля тощо.

У процесі розробки депозитної політики необхідно враховувати економічні, соціальні та політичні цілі як складові частини управління банківською системою, орієнтовані на досягнення високого рівня розвитку економіки, а також рівень розвитку конкретного банку. Банківській установі важливо удосконалювати управління депозитними операціями тому що це дає можливість регулювати, управляти, раціонально організовувати взаємини між банком і його клієнтами щодо прямого і зворотного руху коштів.

Для реалізації депозитної стратегії банку доцільно виділити такі методи:

- управління та реалізація депозитної програми шляхом корегування строків депозитних рахунків;
- управління та реалізація депозитної програми з допомогою відсоткової ставки за депозитними рахунками;
- розробка і продаж на основі депозитних операцій нових банківських продуктів;
- конкурентна цінова політика банку на ринку депозитних продуктів [1, с. 207].

Крім того, депозитне залучення коштів залежить, в основному, від ініціативи потенційних вкладників, а не від банку.

При адаптації депозитної політики до потреб клієнтів банкам слід не відкидати комплексного підходу щодо її формування та реалізації. Цей підхід відображається в розробці теоретичних основ, пріоритетних напрямів розвитку банку, а також визначенні найбільш ефективних і оптимальних для даного етапу розвитку установи тактичних прийомів і методів реалізації депозитної політики [4, с. 86].

До тактичних інструментів управління депозитними операціями належать заходи поліпшення внутрішньої організації депозитної роботи банку:

- удосконалення порядку виконання депозитних угод;
- поліпшення роботи персоналу банку, який займається пасивними операціями;
- впровадження нових форм роботи з клієнтами;
- зниження ймовірності ризику та нераціональних рішень тощо [2].

На сьогодні нові тенденції у розвитку банківського сектору визначаються посиленням конкуренції між банківськими інститутами і перш за все в традиційних сферах діяльності, на депозитному та кредитному ринках. Залучені банками кошти різноманітні за складом. Такий підхід змінює ринок депозитів і робить актуальним банківські продукти, що поєднують у собі прибутковість і доступ до коштів, тому депозитна політика забезпечує:

- залучення зобов'язань на тривалий термін з метою надання довгострокових кредитів та здійснення широкомасштабних інвестицій;
- залучення коштів на вимогу з метою оптимізації структури балансу, дотримання показників ліквідності, здійснення поточних активних операцій;
- залучення ресурсів на коротко та довгостроковий період з метою прибуткової діяльності банку [3].

З метою удосконалення депозитної політики та підвищення довіри до банківської системи необхідно:

- стабілізувати та поліпшити економічну й політичну ситуацію в країні;
- ефективно використовувати можливості держави щодо рекапіталізації проблемних банків;
- підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень, а також банкам важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення;
- підвищувати якість обслуговування клієнтів і виходити на ринок з більш гнучкими депозитними продуктами;
- в умовах інфляції необхідна індексація коштів на банківських депозитах, та стабілізувати курс національної грошової одиниці України;
- запроваджувати жорсткі санкції до банків, що здійснюють неповернення депозитів і затримку платежів клієнтів;
- застосовувати нові маркетингові заходи у формуванні депозитної політики банків;
- розробляти ефективні види мотивації, збуту та цінової політики з метою активізації процесів залучення грошових коштів фізичних осіб на банківські депозити тощо.

Зростання долі ресурсів залучених від клієнтів, сприяє росту дохідності банківських операцій, а якщо спостерігається його скорочення – це підтверджує про невиправдано високі витрати щодо залучення коштів з інших джерел. Тому депозитна політика набуває важливого значення, ефективне проведення якої надає можливість не тільки залучати додаткові фінансові ресурси у банківську систему, а й стимулювати збільшення інвестиційних ресурсів у всі сектори економіки.

Список використаних джерел

1. Дребот Н. П., Білик О. І. Стратегія управління депозитною діяльністю в банківській установі / Н. П. Дребот, О. І. Білик // Вісник університету банківської справи НБУ. - 2012. - № 2 (14). - С. 204-208.
2. Лавров Р. В. Депозитна політика банку в сучасних умовах // Науковий

вісник ЧДІЕУ. - 2010. - № 4 (8) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.nvisnik.geci.cn.ua/pdf/.../182-187.pdf.

3. Полякова Н. М., Ілляшенко О. В. Стратегія управління активними і пасивними операціями банку. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.rusnauka.com/8.../1_1045htm.

4. Рисін М. В. Адаптація депозитної політики банків до потреб клієнтів / М. В. Рисін // Вісник університету банківської справи НБУ. - 2015. - № 3 (6). - С. 85–88.

УДК 336.71:65.011.3

Осадчук Ю. М.,

к.е.н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту

Тимощук І. М.,

студентка групи ФБ(с)-51

*Хмельницького кооперативного
торгівельно-економічного інституту*

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ ТА ЕФЕКТИВНІ ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Актуальність розгляду фінансової стійкості комерційного банку проявляється насамперед у тому, що на сьогоднішній день, в умовах, що склалися в Україні, однією з основних задач комерційних банків залишається їх «виживання», забезпечення власної конкурентоздатності та стійкості, в умовах постійних змін в економіці, політиці та соціальній сфері. Адже лише фінансово стійкий банк зможе продовжувати свою діяльність навіть при виникненні непередбачуваних подій чи ризиків (що в нашій країні є звичним явищем).

На сьогоднішній день не сформовано єдиного підходу до визначення фінансової стійкості банку як економічної категорії, адже науковці всього світу так і не змогли дійти згоди що ж собою являє фінансова стійкість комерційного банку.

Одні ототожнюють її з його платоспроможністю або рентабельністю, інші – із ефективною діяльністю банку, його здатністю сформулювати таку структуру активів та пасивів, котра буде найменш вразливою при виникненні непередбачуваних обставин або кризових явищ.

Проведені дослідження робіт І. В. Макєвої, Ю. С. Маслеченкова, Н. М. Шелудька, В. П. Пантелєєва та С. П. Халяви, дали змогу визначити, що поняття категорії «фінансова стійкість комерційного банку» кожним із них трактується по-різному. Тому на основі опрацьованих робіт було сформовано визначення, яке, з нашої точки зору, найбільш широко характеризує дане явище: фінансова стійкість комерційного банку – це такий стан банківської установи, при якому вона є платоспроможною, ліквідною, має достатню величину регулятивного капіталу для покриття всіх можливих ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю, і при цьому залишається достатньо рентабельною, тобто її активи використовуються максимально ефективно.

Фінансова стійкість комерційного банку залежить від багатьох аспектів його діяльності і має складну структуру. До її складових можна віднести стійкість капітальної бази, стійкість ресурсної бази, організаційно-структурну стійкість банку та його комерційну стійкість [3]. Сукупність внесених засновниками та акціонерами власних коштів становить капітал комерційного банку. Обсяг зазначених коштів зростає у результаті ефективної банківської діяльності в процесі капіталізації прибутку, а також за рахунок додаткових внесків з боку учасників банку.

Варто відзначити, що провідна роль капіталу в забезпеченні фінансової стійкості банку зумовлена його функціями.

По-перше, величина капіталу гарантує довіру клієнтів до банку, переконує вкладників у можливості відшкодування своїх коштів, що забезпечує уникнення ризику під час їх розміщення. Вона також гарантує потенційним позичальникам спроможність установи забезпечити попит на кредитні ресурси.

По-друге, на першому етапі в ролі стартових коштів, необхідних для будівництва чи оренди приміщень, установки банківського обладнання,

наймання кваліфікованого персоналу є власний капітал у частині статутного фонду, сформованого засновниками банку. Без перелічених вище та інших витрат банківська установа не може розпочати свою діяльність. Для розроблення і розвитку нових перспективних напрямків діяльності банку, пов'язаних із розширенням обсягу послуг, упровадженням сучасних технологій тощо, які завжди супроводжують період зростання банку, виникає потреба у додатковому капіталі. Залучення додаткового капіталу дає банку змогу забезпечувати клієнтів банківськими послугами на сучасному рівні, посилити власні позиції на ринку.

По-третє, капітал є своєрідним буфером, який поглинає негативні результати, у тому числі збитки від поточної неефективної діяльності банку до вирішення його керівництвом проблем, що назріли. Таким чином, капітал захищає банк від банкрутства у разі несприятливої ситуації та непередбачених витрат.

Стійкість ресурсної бази є важливою складовою фінансової стійкості комерційного банку й охоплює такі аспекти:

- залежність діяльності банку від стану економіки країни в цілому;
- контроль галузевих (відомчих) фінансових потоків;
- ступінь інтегрованості у систему міжбанківських відносин;
- зміст і рівень співробітництва банку із суб'єктами ринкової інфраструктури (банкками, клієнтами тощо);
- стабільність поповнення ресурсної бази банку;
- концентрація вкладів фізичних осіб у загальному обсязі пасивів банку;
- обслуговування коштів бюджету тощо.

Організаційно-структурна стійкість банку – це адекватність структури банку обраній стратегії розвитку та ринковій кон'юктурі.

Комерційна стійкість включає в себе рівень зв'язків банку з іншими суб'єктами ринкової інфраструктури, міцність взаємозв'язків з державою, якість співробітництва з кредиторами та клієнтами [4].

Зважаючи на стан банківської системи в Україні, можна сформувати певний перелік проблем, які негативно позначаються на ефективності її функціонування впродовж тривалого часу. Серед таких: низький рівень капіталізації банків, високий рівень залежності ресурсів банків від зовнішніх запозичень, низька якість банківських активів, висока вартість банківських послуг, що зумовлює зменшення попиту на них серед населення.

Таким чином для покращення ситуації у банківському секторі доцільно впровадити певні заходи, а саме: стабілізація національної валюти (регулювання пропозиції іноземної валюти, зниження доларизації вітчизняної економіки), стабілізація банківської системи (гарантування збереження вкладів, обмеження боргового тиску на позичальників, поліпшення управління ризиками), активізація процесів реорганізації та реструктуризації банків (законодавче врегулювання заходів по стабілізації діяльності банків).

Таким чином, можна констатувати факт, що запропоновані шляхи забезпечення фінансової стійкості носять більше адміністративний характер, однак в умовах, котрі склалися в нашій країні, це буде найбільш ефективним шляхом стабілізації банківського сектору та забезпечення його надійності.

Список використаних джерел

1. Управління діяльністю комерційного банку (банківський менеджмент) / Під ред. доктора економічних наук, професор О. І. Лаврушина. - М : Юристь, 2013. - 688 с.
2. Макєєва І. В. Сутнісна характеристика поняття «фінансова стійкість» та її основні параметри / І. В. Макєєва [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NPM_2016/Economics/7_makeeva.doc.htm.
3. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: Монографія / В.М. Кочетков. - К.: КНЕУ, 2012. - 238 с.
4. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексєнко, І. М. Парасій-Вергуненко, А. М. Арістова, В. С. Білошапка та

ін.; за ред. А. М. Герасимовича. - К.: КНЕУ, 2013. - 599 с.

УДК 336.77

Осадчук Ю. М.,

к.е.н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту

Якубовська В. В.,

студентка групи ФБ(с)-51

*Хмельницького кооперативного
торговельно-економічного інституту*

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ

Важливим елементом дослідження сутності кредитної політики банку є визначення складових підсистем забезпечення, до яких відноситься організаційне, інформаційне та нормативне забезпечення процесу формування і реалізації кредитної політики.

Під організацією формування кредитної політики банку прийнято розуміти сукупність прийомів та методів раціонального поєднання елементів керуючої підсистеми (суб'єктів управління) із внутрішніми факторами, що впливають на формування кредитної політики в часі та просторі. В даному тлумаченні організація формування кредитної політики банку повинна забезпечити створення найбільш сприятливих умов для досягнення цілей кредитної політики банку у певний проміжок часу.

Як і будь-який елемент менеджменту, управління формуванням та реалізацією кредитної політики представлені на стратегічному, тактичному та оперативному рівнях і тісно взаємодіють із об'єктом кредитної політики – кредитом.

Організація формування кредитної політики представлена на рис. 1.

Кредитна політика являє собою стратегію і тактику банку у сфері кредитування його клієнтів. Суб'єктами формування та реалізації кредитної

політики виступають вищі органи управління, комітети, служби та відділи, що займаються процесом кредитування та діяльністю, що тісно з ним пов'язана.

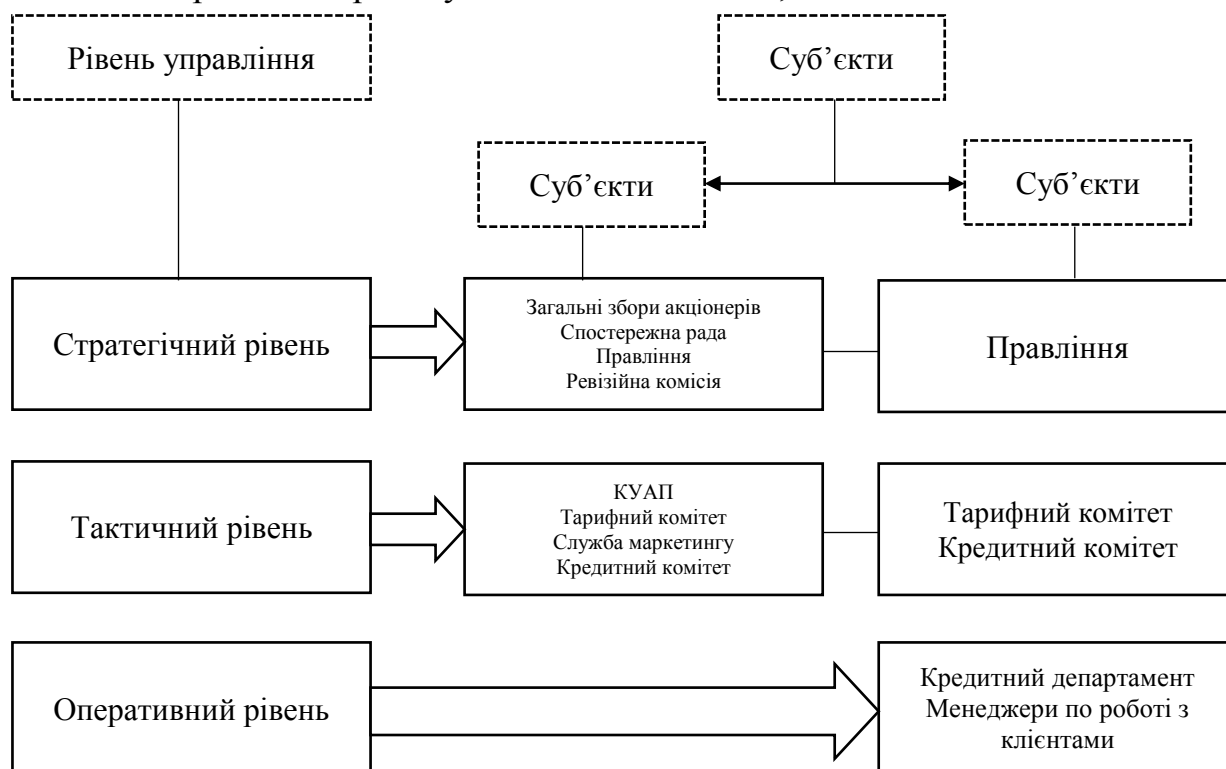

Рис. 1. Організаційне забезпечення процесу формування кредитної політики банку [1, с. 20]

Важливим аспектом реалізації кредитної політики можна вважати інформаційну базу, що слугує основою при побудові планів, розробці стратегій та створення політик банку.

Інформаційне забезпечення банку можна поділити на внутрішнє та зовнішнє. Система зовнішньої інформації призначена для забезпечення керівництва банку інформацією про кон'юнктуру ринку, стан економіки в цілому та середовища, в якому функціонує банк. Зовнішня інформація створюється шляхом накопичення даних щодо конкурентів, клієнтів, партнерів відсоткові ставки, обсяги операцій тощо. Враховуючи виділені нами фактори доцільно згрупувати зовнішні джерела інформації залежно від цих факторів.

Виходячи з наведеної інформації можна виділити основні джерела інформації щодо стану зовнішнього середовища можна віднести:

- сайт Верховної Ради України;

- звіти Державного комітету статистики України;
- сайти банків-конкурентів та банків-партнерів;
- дані різних Міністерств та відомств України;
- сайт Національного банку України (НБУ);
- сайт Асоціації українських банків (АУБ);
- сайт Державної фіскальної служби України;
- засоби масової інформації (ЗМІ);
- дані Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних організацій, тощо.

До складу внутрішніх інформаційних джерел можна віднести внутрішньобанківську інформацію, що є закритою для сторонніх осіб.

До даного інформаційного забезпечення можна віднести:

- плани (стратегічний план розвитку банку, фінансовий план банку, фінансові плани та бюджети за основними статтями формування доходів та здійснення витрат, тощо);
- звітність банку (управлінська звітність містить всі необхідні види;
- контрольні дані (аудиторські висновки; результати перевірок ревізійної комісії, представників НБУ).

Однією з ключових складових підсистеми інформаційного забезпечення процесу формування та реалізації кредитної політики виступає нормативне забезпечення, яке, в свою чергу, також можна поділити на зовнішнє та внутрішнє.

До зовнішнього нормативного забезпечення відносять закони, постанови, інструкції, методичні рекомендації, листи та інші нормативно-правові акти уповноважених органів, що регулюють діяльності банку та можуть впливати на кредитну діяльність банку [2, 3].

В свою чергу, до джерел внутрішнього нормативного забезпечення варто віднести інструкції, положення, політики, методичні рекомендації, норми і нормативи, що затверджуються банком. В рамках теми даної роботи основним документом вважаємо кредитну політику банку.

Інформація, що використовується при формуванні та впровадженні кредитної політики банку, повинна відповідати таким вимогам як доступність, значущість, надійність, порівнянність даних тощо.

Доступність передбачає, що інформація, що підлягає аналізу, має бути зрозумілою для користувача з певним рівнем знання бізнесу, економіки і бухгалтерського обліку. Складну інформацію, яка необхідна для повного розкриття ситуації, слід надавати найбільш зрозумілим способом.

Під значущістю розуміють те, що інформація повинна бути корисною для прийняття рішень стратегічного характеру.

Для того щоб інформація була значущою, вона має бути матеріальною. Інформація є матеріальною, якщо її ненадання або неправильне подання може вплинути на рішення щодо формування кредитної політики.

Надійність інформації забезпечується в тому разі, коли вона не містить матеріальних помилок.

Порівнянність даних забезпечується у тих випадках, коли існує можливість порівняти дані, що аналізується, з аналогічними за інші періоди з іншими банками, тощо.

Для формування якісної та ефективної кредитної політики банку необхідно звертатися до всіх можливих джерел і враховувати всі наявні зовнішні та внутрішні фактори.

Список використаних джерел

1. Карбівничий І. В. Оптимізація фінансового забезпечення механізму кредитної політики банку / І. В. Карбівничий // Економіка. Фінанси. Право. – 2010. – № 3. – С. 17-22.

2. Олійник О. М. Довгострокове кредитування населення в Україні: [монографія] / Олійник О. М. – К.: Логос, 2008. – 156 с.

3. Основні напрямки розширення операцій банків з кредитно розрахункового обслуговування клієнтів в умовах кризових явищ в економіці [Електронний ресурс] / О. Малахова // Галицький економічний вісник. – 2010. –

УДК 336

Подоконна О. М.

голова циклової комісії облікових та фінансових дисциплін ХКК ХКТЕІ

Подоконна О. Я.

студентка IV курсу Хмельницького національного університету

СИСТЕМА КОМПЛАЄНС ЯК ЕЛЕМЕНТИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ БАНКУ

Сьогодні, вагоме місце у сфері управління банківськими ризиками, займають ризики, які важко піддаються кількісному аналізу та оцінці і становлять серйозну загрозу для діяльності банків. Так, у світовій практиці ризик-менеджменту виділяють новий вид ризику – «ризик-комплаєнс», що об'єднує в собі стратегічний ризик, ризик втрати ділової репутації, ризик правового характеру та інші. Для цього в банківських установах виокремлюється окремий напрям діяльності та служба комплаєнсу.

Дослідження питань впровадження та ефективного функціонування системи комплаєнс-контролю свідчать про недостатню обізнаність з цього питання вітчизняного банківського сектору. Проблемами впровадження системи комплаєнс-контролю цікавляться закордонні та вітчизняні науковці: К. Г. Гончарової, Л. Л. Калініченко, М. Е. Хуторної, А. Л. Цуцяк та ін. Автори у своїх роботах розглядають особливості комплаєнс-функцій, управління комплаєнс-ризиком і впровадження системи комплаєнс контролю у банківській сфері.

Термін «комплаєнс» є новим для української банківської сфери та не має єдиного підходу до тлумачення економічного змісту. На думку фахівців Міжнародної асоціації комплаєнсу (International Compliance Association),

категорія комплаєнс описує здатність діяти відповідно до закону, набору правил та норм або встановлених вимог та внутрішніх процедур [3, с. 113].

Відповідно до Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України комплаєнс - дотримання банком законодавчих актів, ринкових стандартів, а також стандартів та внутрішніх документів банку, у тому числі процедур [2].

Діяльність системи комплаєнс полягає в ідентифікації, аналізі та управлінні комплаєнс-ризиками. Комплаєнс-ризики - це ризик юридичних санкцій, фінансових збитків або втрати репутації внаслідок невиконання банком законодавчих актів, ринкових стандартів, а також стандартів та внутрішніх документів банку, у тому числі процедур [2].

На сьогодні, комплаєнс – ризик набуває особливого значення для банківських інституцій України, адже вдала модель управління комплаєнс-ризиків забезпечує високий рівень репутації банку, що на сьогодні дорівнює його інвестиційній привабливості й довірі клієнтів. А сама система комплаєнс представляє собою вагомую частку внутрішнього контролю банківської інституції.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України, система комплаєнс складається з:

1. Спостережна рада банку відповідає за здійснення нагляду за управлінням комплаєнс-ризиком. Вона затверджує політику банку з дотримання законодавства та внутрішніх процедур банку, у тому числі положення про систему комплаєнс у банку.

2. Правління банку відповідальне за безпосереднє дотримання законодавства та внутрішніх процедур. Воно розробляє політику банку з дотримання законодавства та внутрішніх процедур, забезпечує її реалізацію та звітує перед спостережною радою за управлінням комплаєнс-ризиком.

3. «Комплаєнс-відділ» або “служба комплаєнс” за потреби. Обов’язки таких відділів можуть виконувати і працівники різних підрозділів. Якщо

відповідальність розподілена між кількома підрозділами, кожен підрозділ повинен чітко розуміти, які саме функції покладені на нього [1, с. 30].

Також, у своїй діяльності органи, що забезпечують функціонування системи комплаєнс в банку повинні дотримуватися принципів визначених Базелівським комітетом з банківського нагляду в документі «Комплаєнс і його функції в банках» (рис. 1).

КОМПЛАЄНС-ПРИНЦИПИ	
	Відповідальність Спостережної ради за загальний контроль
	Відповідальність за ефективне управління комплаєнс-ризиком банку
	Відповідальність за створення Політики комплаєнс, за забезпечення її дотримання та надання звітів з управління комплаєнс ризиком
	Відповідальність за створення постійної та ефективної системи комплаєнс в рамках політики комплаєнс банку
	Незалежність особи або структурного підрозділу, що відповідає за комплаєнс в банку
	Забезпечення відповідальної особи або підрозділу всіма необхідними ресурсами для виконання функцій комплаєнс
	Функції та зобов'язання комплаєнс системи мають бути чітко визначеними
	Взаємодія з внутрішнім аудитом банку
	Структура та обов'язки функції комплаєнс повинні відповідати законодавчим та нормативним вимогам, правилам регламентованих Базелівськими принципами
	Аутсорсинг – допустимо залучення аутсорсингу для вирішення окремих завдань комплаєнсу

Рис. 1. Принципи комплаєнсу в банку

Для здійснення комплаєнсу в банківській установі, система комплаєнсу виконує ряд функцій, які можна розподілити за наступними напрямками:

1. Оцінка комплаєнс-ризиків з огляду на дотримання законодавства та досягнення стратегічних цілей банку, що проводиться шляхом тестування, під час якого вивчається ряд факторів, що впливають на рівень комплаєнс-ризиків.

2. Управління інформаційними потоками, що полягає встановлення загальних правил передання й використання службової інформації працівниками банку.

3. Проведення навчання працівників банку, щодо дотримання законодавства, внутрішніх положень банку та ділової етики під час роботи з клієнтами.

4. Взаємодія з клієнтами банку в частині виявлення та попередження фактів легалізації доходів отриманих злочинним шляхом та інших порушення законодавства.

5. Розробка плану заходів та подальше їх впровадження щодо мінімізації комплаєнс-ризиків.

6. Удосконалення роботи системи комплаєнсу, внутрішніх стандартів банку та ділової етики з метою покращення іміджу банку та досягнення ним стратегічних цілей.

Отже, система комплаєнс є невід'ємним елементом внутрішнього контролю та економічної і ділової безпеки банку та потребує подальшого вдосконалення в площині структурного та методологічного забезпечення.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України схвалено постановою Правління Національного банку України від 28.03.2007 року № 98 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=45211>.

2. Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України затверджено постановою Правління Національного банку України від 29.12.2014 року № 867 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0867500-14>.

3. Хуторна М. Е. Організація ефективної системи комплаєнс-контролю в банку / М. Е. Хуторна, В. В. Гелеверя // Фінансовий простір. – 2015. – № 2 (18). – С 113-119.

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ ПОСЛУГ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

В умовах сучасної конкурентної боротьби в вітчизняному банківському секторі та нестабільної економіки в державі, для збереження дієздатності банківської установи є необхідним активне впровадження інноваційних банківських продуктів і послуг з метою збереження та збільшення кількості потенційних клієнтів.

Для успішного встановлення і функціонування нововведень вітчизняним банкам необхідно підтримувати та розвивати свою інноваційну стратегію, яка виконує наступні функції:

- задає напрям для створення конкурентної стратегії банку, включаючи сфери поза безпосереднім впровадженням інновацій (ринки, клієнтські групи, канали збуту, технології і т.д.);
- формує склад банківського портфеля інноваційних проектів;
- встановлює методи управління інноваційною діяльністю банку [1, с. 22].

З метою з'ясування, наскільки сучасними є зарубіжні інноваційні банківські продукти та послуги, необхідно проаналізувати практичний досвід провідних банків світу. Так, наприклад, Royal Bank of Canada на сьогодні тестує інноваційний браслет, який дозволяє заміряти частоту серцебиття людини та ідентифікувати людину при скоєнні безконтактних платежів. Канадський банк CIBC Bank створив та запропонував своїм клієнтам нову кредитну карту – «Кобренд» у співробітництві з відомою мережею ресторанів Tim Hortons. Ця інноваційна картка має кнопки, тому при здійсненні покупки або оплати

рахунку в ресторані клієнт обирає потрібну йому кнопку і здійснює платіж. За оплату покупок клієнт заробляє бонусні бали, які потім можна використати в ресторані. А банк Westpac з Нової Зеландії запровадив ідентифікацію при вході у мобільний додаток за допомогою сканування пальця, що підвищило захист рахунків клієнта [2, с. 114].

Одним з нових трендів у банківських інноваціях є зближення банків із соціальними мережами. Зараз передовими проектами у сфері банківських інновацій є проекти ідентифікації клієнта по світлинах у соціальних мережах. Так, компанія Socure розробила програму Perceive, що використовує біометричні параметри клієнта для його авторизації у програмі мобільного банкінгу. Система вивчає зображення клієнта, зроблене на смартфоні, та зіставляє зображення з фотографією в мережах Facebook, Twitter и LinkedIn. Після перевірки система схвалює платіж, або включає сигнал тривоги [4, с. 487].

Що стосується практики запровадження інноваційних технологій і послуг у банківських установах України, то можна сказати, що на сьогодні національним досягненням вважають:

1. Безконтакт у метро - Київ став п'ятим містом в світі (після Лондона, Чикаго, Санкт-Петербурга і Бухареста), де пасажери метрополітену отримали можливість оплачувати поїздки безпосередньо на турнікеті за допомогою банківської карти. Новою можливістю жителі та гості столиці скористалися більше 2 мільйонів разів. Безконтактна оплата проїзду за цей час була також впроваджена в Київському фунікулері та швидкісному трамваї, також така послуга планується в трамваях Львова.

2. Система BankID - BankID дозволяє підтвердити особу користувача в інтернеті, використовуючи його банківські дані і працює за принципом верифікації через Facebook.

3. Лідерство в Bitcoin-галузі. Так, НБУ поки не визначився зі статусом Bitcoin, але не забороняє його використання і буде спостерігати за розвитком віртуальних грошей.

4. Також в кінці 2015 року в Україні був запущений новий мобільний гаманець MobiPay для iOS і Android. Користувачі смартфонів отримали можливість здійснювати грошові перекази і будь оплати покупки з мобільного гаманця MobiPay, використовуючи свій мобільний телефон [3].

Найбільш інноваційним банком вважається ПАТ КБ «Приватбанк», який став фіналістом одного із самих престижних світових банківських рейтингів Retail Banker International Awards, однією із номінацій була «Краща інновація в платежах». До останніх інновацій згаданого банку, які отримали визнання по всьому світі, належать наступні продукти: платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, оцифровані платіжні картки, перший у світі безконтактний Android-банкомат, а також десятки різноманітних мобільних додатків [2, с. 114].

Отже, ефективна інноваційна діяльність сучасного банку залежить від її системної організації, структурного впорядкування і має сприяти покращенню його результативних показників діяльності. Вітчизняні банки завдяки успішному вирішенню проблеми «прибуток-ліквідність-ризик» мають можливість до: постійного залучення нових клієнтів та збереження існуючої клієнтської бази, покращення якості банківських продуктів та послуг, збільшення обсягів продажів та зростання доходів, зниження трансакційних витрат й зміцнення конкурентної ринкової позиції.

Список використаних джерел

1. Зверук Л. А. Модернізація національного ринку банківських послуг як стратегічний орієнтир його розвитку (на прикладі ПАТ «Державний ощадний банк України») / Л. А. Зверук, В. О. Рибачук. // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука", серія: "Економічні науки". – 2017. – С. 19–26.

2. Золотарьова О. В. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх впровадження в Україні / О. В. Золотарьова, А. А. Чекал. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – С. 112–115.

3. ТОП-15 достижений Украины в сфере финансов и технологий

[Електронний ресурс] // Журнал "PaySpace". – 2016. – Режим доступу: <http://psm7.com/analytics/top-15-dostizhenij-ukrainy-v-sfere-finansov-i-technologij.html>.

4. Трудова М. Є. Інноваційні перспективи розвитку в банківській системі України / М. Є. Трудова. // Економіка та суспільство. – 2016. – С. 485–490.

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

***Секція 3
Інвестування у торговельну сферу в умовах глобальної
конкуренції***

24-25 травня 2017 р.

Доценко І.О.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

Мельничук О. С.,

студентка факультету економіки і управління

Хмельницького національного університету

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ

Іноземні інвестиції виступають як один з найважливіших факторів розвитку економіки держави. Впродовж останніх років роль іноземних інвестицій у економіці України набуває ще більшого значення, адже наша держава проходить через стадію реформування економічних процесів на шляху до міжнародної інтеграції в європейський економічний простір. У сучасних умовах залучення іноземних інвестицій є одним з основних кроків щодо забезпечення умов виходу з кризи, зростання фінансово-економічних показників, залучення новітніх технологій та забезпечення структурних зрушень в народному господарстві. На цьому шляху виникають певні проблеми, зокрема у сфері законодавства, що не дозволяють у повній мірі забезпечити ефективні умови для здійснення зовнішньоекономічної інвестиційної діяльності.

Залучення іноземних інвестицій дає змогу країні-реципієнту отримати ряд вигод, основними з яких є поліпшення платіжного балансу; трансфер новітніх технологій та ноу-хау; комплексне використання ресурсів; розвиток експортного потенціалу і зниження рівня залежності від імпорту; досягнення соціально-економічного ефекту (підвищення рівня зайнятості, розбудова соціальної інфраструктури тощо). Водночас, використання іноземних

інвестицій для країни є потенційним джерелом загроз, таких як використання сировинних ресурсів, підвищення рівня залежності країни від іноземного капіталу, зниження рівня конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, трансфер капіталу за кордон.

Діяльність у сфері іноземного інвестування в Україні регулюється наступними нормативними актами: Законом України «Про режим іноземного інвестування» [1], «Про інвестиційну діяльність» [2], «Про захист іноземних інвестицій на Україні» [3], «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання інвестицій у вітчизняну економіку» [4] та ін.

1 травня 2016 року в Україні набув чинності Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» [5], в якому зазначається, що кожен акціонер, якому належить мінімум 10% акцій, бере участь в ухваленні рішення щодо стратегії захисту інтересів товариства. Цим документом передбачається врахування інтересів власників навіть невеликих пакетів акцій та суттєве посилення відповідальності керуючих компаній.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що стосуються скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» [6] скасовується обов'язкова реєстрація останніх, що повинно значно спростити діяльність іноземних інвесторів на території України, враховуючи адміністративні та бюрократичні бар'єри, що стояли на шляху ефективного здійснення інвестиційної діяльності.

Головною проблемою інвестування на сьогодні є скорочення попиту на продукцію, що виготовляється. Це спричинено як низькою платоспроможністю населення на внутрішньому ринку, так і зниженням експортних цін на світових товарних біржах.

Необхідно зазначити, що на сьогодні Україна є інвестиційно привабливою з точки зору доступу до ресурсів та ринків збуту. Наявність дешевої робочої сили та неосвоєний внутрішній ринок сприяє залученню все більшої кількості іноземних інвестицій.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України,

протягом 2015 р. в економіку України надійшло 3,76 млрд дол. прямих іноземних інвестицій. Третину з цих коштів інвестовано у виробничі підприємства, трохи менше третини – в установи фінансової та страхової сфери.

За даними Державної служби статистики України, за січень-березень 2016 р. Україна освоїла майже 51,2 млрд грн міжнародних інвестицій. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає 83,0 % загального обсягу прямих інвестицій, увійшли Кіпр (11,7 млрд дол.), Нідерланди (5,6 млрд дол.), Німеччина (5,4 млрд дол.), Росія (3,3 млрд дол.), Австрія (2,4 млрд дол.), Велика Британія (1,85 млрд дол.), Віргінські острови (1,7 млрд дол.), Франція (1,5 млрд дол.), Швейцарія (1,3 млрд дол.), Італія (972 млн дол.) [7].

Спад в інвестиціях, починаючи з 2015 року, позначився на більшості секторів економіки, адже нестабільна економічна та політична ситуація, що склалася на сьогодні, дещо ускладнює інвестиційну діяльність як в країні, так і за її межами.

Але, не зважаючи на гальмівні фактори, в країні регулярно проводяться заходи щодо покращення інвестиційного іміджу – інвестиційні форуми за участю потенційних іноземних інвесторів, презентація країни або певних її регіонів на міжнародних інвестиційних виставках, участь у конференціях, ярмарках, семінарах, поширення актуальної інформації у ЗМІ та через мережу Інтернет тощо.

Серед основних переваг, що досягаються завдяки залученню іноземних інвестицій, можна віднести наступні: вливання додаткових фінансових ресурсів в економіку країни; збільшення надходжень до бюджету за рахунок податків; впровадження сучасних методів менеджменту (управління); новітні виробничі технології, устаткування; посилення конкуренції на внутрішньому ринку; створення нових робочих місць та підвищення кваліфікації кадрів з урахуванням іноземного досвіду; пришвидшення процесу інтеграції України в міжнародний економічний простір.

До пріоритетних напрямів у сфері інвестиційної зовнішньоекономічної

діяльності можна віднести, в першу чергу, вдосконалення законодавства та створення єдиної системи обслуговування іноземного капіталу, що дозволить застрахувати його від політичних та комерційних ризиків.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» № 93/96-ВР, від 19.03.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII, від 18.09.1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
3. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» № 1540а-XII, від 10.09.1991 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>.
4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання інвестицій у вітчизняну економіку» № 4057-VI, від 17.11.2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/4057-17>.
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів» // Відомості Верховної Ради (ВВР) – 2015. – № 25. – ст.188.
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» № 1390-VIII, від 31.05.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1390-19>.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ОДИНИЦЬ

Реалізація стратегії розвитку держави в умовах глобалізації та посилення інтеграційних процесів потребує активізації інноваційної діяльності малого підприємництва, що виступає каталізатором нововведень, сприяє становленню середнього класу в суспільстві, прискорено формує конкурентні переваги і є невід'ємною складовою модернізації економіки. Одним з найбільш ефективних механізмів, що забезпечує інноваційні процеси ресурсами їх розвитку, є венчурне фінансування.

Як ілюструє досвід найбільш успішних в інноваційній сфері країн, венчурне підприємництво є важливою формою фінансування інноваційних проектів, що не лише стимулює інноваційні процеси на окремо взятому підприємстві, а й позитивно впливає на ринок інновацій загалом: підвищує рівень конкуренції, стимулює до зростання рівень професіоналізму персоналу та підвищення наукового та виробничо-технічного рівня.

Венчурні фонди на сьогодні є одним із найважливіших інститутів підтримки інноваційної діяльності у світовій економіці. Вони забезпечують фінансовими коштами наукові дослідження, розробку та впровадження у виробництво нових видів продукції і забезпечують їх рух до споживача.

Терміни «венчурне фінансування», «венчурний капітал» і «венчурний бізнес» беруть початок від англійського слова «venture», що перекладається як «ризиковане підприємництво або почин», «сума, що піддається ризику» [1].

Венчурний капітал не просто тісно пов'язаний з інноваціями, він є критичним чинником в інноваційному процесі. Технологічні революції, що

призвели до трансформації цілих галузей економіки, очолювалися фірмами з підтримкою венчурного капіталу.

Протягом останніх десятиліть венчурний капітал є мірилом і рушійною силою розвитку малого інноваційного підприємництва у всіх розвинених країнах світу. Завдяки йому було впроваджено переважну більшість розробок у новітніх галузях промисловості і медицини, а країни з розвиненим ринком венчурного капіталу нині є провідними експортерами високотехнологічної продукції.

Принципова відмінність венчурного капіталу від традиційного кредитування полягає в тому, що його переважно інвестують в ідею, проект з підвищеним рівнем ризику. Адресати венчурного капіталу – венчурні фірми, які не зобов'язані виплачувати відсотки і повертати отримані суми. Інтерес інвестора задовольняється придбанням прав на всі новації як запатентовані, так і безпатентні ноу-хау, а також отриманням прибутку від реалізації наукових технічних розробок [2].

Існують й інші підходи: венчурні компанії вкладають капітал у ті підприємства, акції яких повністю розподілені між акціонерами, але вони ще не котируються на біржі. Інвестиції спрямовуються в акціонерний капітал в обмін на частку чи пакет акцій або ж надаються у формі інвестиційного кредиту, як правило, на термін від 3 до 7 років.

Процентна ставка за такими кредитами може не встановлюватися або є дуже низькою. За певний час, за умови успішного ведення бізнесу компанії, попит і ціна на акції зростає, інвестори продають свою частку акцій і в результаті повертають вкладені в проект кошти й отримують прибуток.

Венчурне підприємництво виконує посередницькі функції між інвесторами і реципієнтами ризикованого капіталу. Діяльність венчурного фонду відбувається за традиційною для цього бізнесу схемою: пошук інвесторів та збір коштів – пошук фірм чи підприємств для інвестування – формування додаткової вартості на інвестований капітал – продаж акцій і повернення грошей інвесторам.

Організаційні структури ринку венчурного капіталу представлені формальним (інституційним) і неформальним секторами. Інституційний сектор представлений в основному фондами венчурного капіталу, які об'єднують ресурси кількох інвесторів – приватних і державних пенсійних фондів, благодійних фондів, корпорацій, приватних осіб.

Неформальний ринок венчурного капіталу представлений індивідуальними інвесторами, які прийнято називати «бізнес-ангелами». Венчурний капітал, що надається «бізнес-ангелами», іноді називають «терплячим капіталом», оскільки інвестори не вимагають виплати відсотків або дивідендів протягом всього інвестиційного періоду. Формальний і неформальний ринки венчурного капіталу взаємопов'язані і доповнюють один одного. Тому у разі успішного розвитку кожне підприємство, що фінансується «бізнес-ангелом», має достатньо високі шанси одержати більш значні інвестиції в інституційних фондах ризикового капіталу [3].

Для успішного проведення інвестування і зменшення ризику венчурні інвестори повинні мати певні знання в тій галузі, в яку вони планують робити вкладення, інакше буде дуже важко ефективно контролювати інвестиції. Більшість венчурних фондів створюються за принципом спільності інвестиційних інтересів його учасників. Інвестори, які надають кошти для фінансування проекту, мають можливість обрати фонд, який відповідає їх знанням та інтересам. Венчурний капіталіст самостійно приймає рішення про вибір того чи іншого об'єкта для вкладення інвестицій.

Таким чином, можна виділити особливості венчурного фінансування:

- фінансові кошти вкладаються у венчурний бізнес без гарантій з боку венчурна;
- кошти вкладаються на безповоротній основі, тобто ризиковий капітал розміщується не як кредит, а у вигляді паю в статутний фонд фірми;
- вкладники капіталу змушені очікувати в середньому від 3 до 5 років, щоб переконатись у перспективності вкладень, і від 5 до 10 років, щоб отримати прибуток на вкладений капітал;

- повернення вкладених коштів венчурним фінансистам здійснюється в момент виходу цінних паперів фірми на відкритий ринок і залежно від частки у наданні коштів;

- фінансова організація стає співвласником венчурної фірми, а надані кошти – внесок у статутний фонд підприємства – часткою власних коштів останнього;

- венчурні фінансисти можуть надавати різноманітні управлінські консультаційні та інші послуги новій фірмі, але не втручаються в оперативне управління її діяльністю [4].

Венчурне підприємництво в Україні перебуває на стадії становлення. Його розвитку сприятимуть наявні наукові установи з висококваліфікованими кадрами і досвідом розробки найбільш розвинених та інтегрованих технологічних рішень у найрізноманітніших галузях науки і техніки, поява нового покоління менеджерів, що є позитивним чинником залучення іноземних інвесторів. Венчурне інвестування могло б стати каталізатором зростання подальшої інноваційної активності малого підприємництва в Україні, тому необхідно постійно поліпшувати умови для подальшого розвитку й переорієнтації його з традиційних видів економічної діяльності із середнім ступенем ризику і коротким строком окупності в інноваційні галузі економіки.

Список використаних джерел

1. Англо-русский словарь / В.К. Мюллер. – 24-е изд. – М.: Русский язык, 1995. – 2106 с.

2. Бутко М.П. Роль малого підприємництва у прискоренні процесів інноваційного розвитку в Україні / М.П. Бутко, О.В. Попело // Економіст. – 2011. – №5. – С. 49-53.

3. Денисюк В.А. Венчурний капітал як джерело фінансування в інноваційному процесі / В.А. Денисюк // Проблеми науки. – 2011. – № 8. – С. 12-13.

4. Поручник А.М. Венчурний капітал: зарубіжний досвід та проблеми

становлення в Україні: монографія / А.М. Поручник, Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2010. – 172 с.

УДК 339.37:330.3:330.341.1

Попадинець Н. М.,

к.е.н., науковий співробітник

відділу регіональної економічної політики

ДУ «Інститут регіональних досліджень

ім. М. І. Долішнього НАН України»

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТОРГІВЛІ

Інноваційний розвиток підприємств торгівлі, як і підприємств інших секторів національної економіки, значною мірою залежить від інвестиційного забезпечення. Його роль вимірюється не тільки внутрішніми інвестиційними процесами в забезпеченні торгівлі, а й в консолідованому підході до формування інвестиційних потоків в інноваційну діяльність. Мова йде про можливість інтеграції підприємств торгівлі у європейську інноваційну систему на засадах повноцінних й гарантованих інструментів інвестиційного забезпечення, вироблення уніфікованих правил й механізмів інвестування в інноваційний розвиток. Окрім того, репродуктивність інвестиційного капіталу, спрямованого в інновації вища, аніж в просте відтворення операційної системи торговельного підприємства.

Варто зазначити, що процес інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств торгівлі насамперед обумовлений специфікою галузі. Через свою операційну діяльність, торговельні підприємства одночасно є продуцентами маркетингових та організаційних інновацій та реципієнтами технологічних, зокрема продуктів ІТ-сфери. Саме тому торговельні підприємства у своїй інноваційній діяльності є надто чутливими до інвестиційного забезпечення, адекватної оцінки джерел та структури

інвестиційного капіталу, а також введення нових, модернізованих схем фінансування.

Інноваційна активність підприємств торгівлі, ефективність їх інноваційного менеджменту безпосередньо залежать від низки складових інвестиційного забезпечення [1, с. 176]:

- техніко-технологічна складова – комплекс програмних засобів і управлінських рішень, який дозволяє в необхідні терміни з максимальною точністю виконати замовлення споживача шляхом правильного планування, перерозподілу всіх ресурсів торговельного підприємства (ERP система, RFID система штрих-кодування товарів, системи «особистий консультант» PSA);

- організаційна складова інноваційної діяльності – взаємодоповнююча система організаційних зв'язків усіх рівнів менеджменту щодо прийняття та реалізації управлінських рішень з формування інвестиційних потоків в інноваційний розвиток;

- фінансова складова – система формування, розподілу та використання фінансових ресурсів цільового призначення (в нашому випадку – інноваційний розвиток);

- інформаційна система – забезпечує повноцінний облік торговельних операцій та грошових потоків (SAP Business One, Oracle Small Business Suite (NetSuite), MS Business Solutions Navision);

- маркетингова складова – система досліджень ринку і запитів кінцевих споживачів, товарної політики, ефективного просування товару на ринок, стимулювання продажів, рекламної діяльності, цінової стратегії, сервісу, раціонального формування збутової мережі для досягнення інноваційних цілей підприємства;

- кадрова складова – передбачає кадрову селекцію, навчання, підвищення кваліфікації, атестацію працівників, формування системи внутрішньої комунікації в процесі інноваційної діяльності.

Таким чином, інвестиційне забезпечення становить ядро інноваційного розвитку як виробничих, так і підприємств сфери послуг, а його структурна

єдність та декомпозиція джерел формування інвестиційних ресурсів обумовлюється моделлю інвестиційної поведінки підприємства і спрямована на його інноваційну діяльність, ефективність якої забезпечується достатнім рівнем вкладених ресурсів.

Модернізація підприємств торгівлі на засадах інноваційного розвитку має забезпечуватися комплексним застосуванням усіх доступних джерел формування інвестицій та запобіганням перекосів між їхніми впливами на підприємства торгівлі залежно від їх розмірів. За цих умов інноваційна стратегія як така, що за визначенням веде до підвищення рівня прибутковості національних підприємств та конкурентоспроможності загалом, може стати реальним полем для багатогранної співпраці держави і бізнесу, а головною, об'єктивно необхідною умовою цієї співпраці має стати питання формування та ефективного використання внутрішніх інвестиційних потоків в інноваційній діяльності.

Також реалізацію можливих резервів підвищення інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств торгівлі можливо забезпечити внаслідок впровадження низки заходів [2, с. 8]:

- укрупнення інвестиційних потоків в інноваційній діяльності за ознакою основних підсистем (соціальної, управлінської й операційної);
- об'єднання фінансового обслуговування функціонально пов'язаних процесів, що створює умови для удосконалення та підвищення ефективності механізму їх перебігу;
- впровадження системи показників і характеристик інвестиційних потоків і показників ефективності управління в діючу практику, що здатна повністю забезпечити аналітичні потреби управління структурою інновацій та джерелами їх інвестицій при обґрунтуванні управлінських рішень;
- прийняття результатуючих показників аналізу стану і ефективності інвестиційних потоків як висхідної бази для прогнозування, проектного планування й забезпечення позитивної динаміки інноваційних процесів;
- використання показників динаміки стану, руху і ефективності

інвестиційних потоків при пошуку шляхів підвищення ефективності процесів управління та їх вплив на досягнення поставлених цілей, що створить умови для удосконалення елементного складу і структури витрат на інновації;

– забезпечення надійного обміну інформацією між усіма учасниками інвестиційно-інноваційного ланцюга, що створює умови ефективного контролю за перебігом інвестиційних потоків.

Разом з тим важливою умовою підвищення ефективності використання інвестицій в забезпеченні інноваційного розвитку підприємств торгівлі є зменшення кількості їх розпорядників. Сконцентровані фінансові потоки в межах окремих підсистем у єдиний інтегрований потік дають змогу покращити динаміку непрогнозованих змін, забезпечити мобільність та взаємопов'язаність системних рішень у використанні коштів. Загалом, успіх здійснення інноваційних перетворень як на рівні суб'єктів підприємництва в торгівлі, так і на рівні підприємств інших секторів економіки безпосередньо залежить від обсягів інвестиційного забезпечення, вектора його освоєння та джерел формування. Всі ці елементи є базовими в інноваційному розвитку і детермінують паритетні державно-приватні процеси. Окрім того, на макрорівні уже сьогодні потрібно планувати кардинальне збільшення потенціалу фондового ринку, створення інвестиційного клімату, що сприятиме приходу на внутрішній ринок довгострокових іноземних інвесторів.

Таким чином, від інтенсивності інвестиційної активності залежить економічне зростання в країні, а одним із можливих джерел інвестиційних коштів є закордонні інвестори.

Список використаних джерел

1. Інноваційний розвиток підприємств сфери торгівлі: світові тенденції та практика в Україні : монографія / [Давимука С. А., Федулова Л. І., Попадинець Н. М. та ін.] ; за заг. ред. д.е.н., проф. С. А. Давимуки ; ДУ “Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України”. – Львів, 2016. – 432 с.

2. Шевченко С. Ю. Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності / С. Ю. Шевченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 1. – С. 7-10.

УДК 658

Сорока Л. О.

студентка II курсу

Стеценко Н. А.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ КАПІТАЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Капітальні інвестиції є потужним двигуном підприємницької діяльності, основою економічного і соціального розвитку виступають підприємства, міста, області та країни. Головною метою дослідження різних підходів щодо визначення терміна «капітальні інвестиції», а також аналіз статистичних даних про капітальні інвестиції за джерелами фінансування в Україні.

Аналіз досліджень науковців свідчить про те, що в економічній літературі не існує єдиного визначення терміна «капітальні інвестиції», основні підходи щодо трактування терміну «капітальні інвестиції» наведені в таблиці 1.

Розглянувши таблицю можна зробити висновок, що капітальні інвестиції – це переважно кошти, що спрямовуються на збільшення основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, а також на їх реконструкцію і модернізацію, що призводять до збільшення первісно очікуваних майбутніх економічних вигод. Підсумковою метою капітальних інвестицій є розширене суспільне виробництво.

Таблиця 1

Підходи до трактування терміна «капітальні інвестиції»

Джерела інформації	Визначення
ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС (ст.14) м.Київ, 2 грудня 2010 року № 2755-VI [1]	Капітальні інвестиції – господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм цього Кодексу.
КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА Про затвердження національного стандарту №3 «Оцінка власних майнових комплексів»(Національний стандарт, п 2) від 29 листопада 2016 р. №1655 м. Київ [2]	Капітальні інвестиції – інвестиції, що спрямовуються у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання, створення необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи призначені для зміни діючих і устаткування для здійснення монтажу), а також авансів платежів для фінансування капітального будівництва.
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ НАКАЗ Про затвердження методики розрахунку індексів капітальних інвестицій (Методика розд. 1) 25.12.2009 р. № 494 [3]	Капітальні інвестиції – інвестиції у придбання або виготовлення власними силами для власного використання матеріальних та нематеріальних активів, термін служби яких перевищує один рік.

Для глибшого аналізу особливостей фінансування капітальних вкладень в Україні проаналізуємо структуру джерел фінансування за 2013-2015 роки (табл. 2).

Таблиця 2

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування в Україні за 2013- 2015 роки

Капітальні інвестиції	Роки			у % до загального обсягу		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Коштів державного бюджету	6174,9	2738,7	6919,5	2,5	1,2	2,5
Коштів місцевих бюджетів	6796,8	5918,2	14260	2,7	2,7	5,2
Власних коштів підприємств та організацій	165786,7	154629,5	184351,3	66,3	70,5	67,5
Кредитів банків та інших позик	34734,7	21739,3	20740,1	13,9	9,9	7,6
Коштів іноземних інвесторів	4271,3	5639,8	81865,4	1,7	2,6	30
Коштів населення на будівництво житла	24072,3	22064,2	31985,4	9,6	10,1	11,7
Інших джерел фінансування	8036,7	6690,2	6674,7	3,2	3	2,4
Усього	249873,4	219419,9	273116,4	100	100	100

Аналізуючи дану таблицю, можна сказати, що найбільшу частку у

фінансуванні і освоєнні капітальних вкладень в Україні було здійснено за рахунок власних коштів підприємств та організацій в 2014 році становило 70,5% , а на другому та третьому місцях відповідно стоять кошти населення на будівництво житла 2015 році 11,7% і кредити банків та інші позиків в 2013 році 13,9%. Фінансування за рахунок державного та місцевих бюджетів за звітний період складає 7,7%, також кошти іноземних інвесторів на 2015 рік є 30%, що свідчить про високу підтримку інвестиційної активності підприємств України і відсутність суттєвих негативних зрушень в державній інвестиційній політиці у порівнянні з попередніми роками.

Отже, дослідження особливостей капітального інвестування в Україні показало, що воно є впливовим і системним явищем, яке створює взаємопов'язані зв'язки в усіх галузях господарства держави. Головною проблемою збільшення капітальних вкладень в Україні є дефіцит інвестиційного потенціалу.

Таким чином, стимулювання темпів фінансування капітальних вкладень є визначальним для покращення стану економіки України.

Зважений та обґрунтований розподіл капітальних вкладень між секторами економіки повинен забезпечити високий рівень міжнародної конкурентоспроможності України у порівнянні з іншими країнами світу.

Поряд із забезпеченням вирішення поточних проблем щодо структурної перебудови народного господарства нашої держави слід виділяти інвестування на перспективні напрями, в тому числі на виробництво високотехнологічної і наукоємної продукції, забезпечення конкурентоспроможного експорту української продукції, перехід до постіндустріального суспільства тощо з метою ефективного позиціонування України в умовах глобалізаційних чинників. Подолання перепон, що стримують зростання фінансування капітальних вкладень, має позитивно відобразитися на поліпшенні інвестиційного іміджу України та поліпшенні стану її народного господарства.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755–VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

2. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження Національного стандарту № 3 —Оцінка цілісних майнових комплексів (Національний стандарт, п. 2) від 29 листоп. 2006 р. № 1655 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1655-2006>.

3. Наказ державного комітету статистики України —Про затвердження Методики розрахунку індексу капітальних інвестицій (Методика, розд. 1) від 25.12.2009 № 494 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0494202-09>.

УДК 338

Стеценко Н. А.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Богач В. О.,

студентка Хмельницького національного університету

Хмельницький національний університет

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

На сучасному етапі світова економіка розвивається в умовах відносно низьких темпів зростання, освоєння інвестицій та погіршення кон'юнктури світових фінансових ринків. Геополітичні ризики, центрами яких є Україна та Близький Схід, мають значний вплив на світову фінансову систему. Події в Україні, а саме політичні та економічні потрясіння, анексія Криму та військові дії на Донбасі призвели до зниження інвестиційної активності, згорання інвестиційних проектів та вивезення іноземного капіталу з українського ринку. В умовах відпливу інвестиційних капіталів без кардинальних реформ, ефективної інвестиційної політики та гарантій безпеки для інвесторів

неможливий розвиток малого та середнього бізнесу і значний прогрес України в напрямку притоку іноземних інвестицій.

Тому головним завданням для України є створення сприятливих умов для інвесторів. Важко робити довгостроковий інвестиційний прогноз, та можна говорити про чинники, від яких залежатиме обсяг інвестицій. Якщо процес ефективних реформ буде продовжено, це стане важливим аспектом привабливості для іноземних інвесторів.

Слід зазначити, що за останні 10 років найбільш привабливими для іноземних інвесторів у галузевому розрізі залишаються переробна промисловість, фінансова діяльність, торгівля та операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям.

В умовах впливу інвестиційних капіталів з огляду на відсутність гарантій безпеки для інвестора та високий ступінь ризику світова тенденція скорочення банківського кредитування є додатковим фактором гальмування економічного розвитку України. Масовий вплив депозитів, значні внутрішні дисбаланси банківських установ та ускладнений доступ до світових фінансових ринків не дозволяють знизити ставки по кредитах та їх доступність для малого та середнього бізнесу.

У міжнародній торгівлі короткострокові позитивні ефекти, досягнуті в результаті девальвації національної валюти, нівелюються падінням експорту підприємств, розташованих на територіях, де ведуться військові дії. В умовах вимушеної економічної ізоляції Донбасу, який забезпечує чверть усього експорту країни, навіть ефект девальвації національної валюти не активізував діяльність експортерів [1].

Слід зауважити, що значна частина прямих іноземних інвестицій в українську економіку протягом усього періоду незалежності спрямовувалась у придбання вже існуючих підприємств, їх розширення, реконструкцію й модернізацію. Насамперед, це стосується промислових підприємств. Однак оснащення промислового виробництва новою технікою та технологіями, особливо отриманими в результаті проведення власних фундаментальних та

прикладних наукових досліджень, вимагають мобілізації значного інвестиційного ресурсу [2, с. 7]. Прямі іноземні інвестиції, що спрямовувались і в інші галузі та сфери національної економіки, здебільшого спиралися на вже існуючу матеріально-технічну базу, а не створювалися на основі сучасних технологій. Наприклад, значна частина мережі банківських установ розміщується в приміщеннях, побудованих ще в радянський період. Тому цілком закономірно, що з часом, коли найбільш привабливі для бізнесу об'єкти були роздержавлені та змінили власників, темпи й обсяги іноземного інвестування в українську економіку почали зменшуватися.

Залучення іноземних інвестицій є невід'ємною частиною розвитку національної економіки України, сприяючи її входженню у глобальне бізнес-середовище та підвищуючи інвестиційну привабливість [3].

Економічні та політико-правові передумови в Україні й мотивація інвесторів для формування такого балансу прямих іноземних інвестицій були доволі багатоплановими. З одного боку, логіка процесу іноземного інвестування в Україну, що сформувалася в попередній період, значною мірою себе вичерпала, адже в Україні залишилося відносно небагато підприємств, що представляють інтерес для внутрішніх (які діють через офшорні зони) та зовнішніх інвесторів.

До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає майже 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 13710,6 млн. дол., Німеччина – 5720,5 млн. дол., Нідерланди – 5111,5 млн. дол., Російська Федерація – 2724,3 млн. дол., Австрія – 2526,4 млн. дол., Велика Британія – 2145,5 млн. дол., Віргінські Острови (Брит.) – 1997,7 млн. дол., Франція – 1614,7 млн. дол., Швейцарія – 1390,6 млн. дол. та Італія – 999,1 млн. дол. [4].

Загалом, інвестиційна привабливість регіонів країни має тенденцію змінюватися кожного року. На даний процес впливають різні чинники, нині це: стан війни у якому перебуває Україна вже довгий час (суттєво знизилися інвестиції у Донецьку та Луганську області, а також відбувся їх відтік), а також підписання Угоди про асоціацію з ЕС. Останнє дозволяє підвищити

інвестиційний рейтинг, у першу чергу регіонів, що знаходяться ближче до європейських кордонів і важливо, що сьогодні вже є певні зрушення у цьому напрямі. Так, у 2014 р. найбільш привабливим регіонами відповідно до Рейтингу регіонів «Індекс інвестиційної привабливості» стали Львівська, Івано-Франківська та Одеська області [5].

Україна є державою, яка залучає іноземний капітал, адже володіє низкою факторів що підтверджують її інвестиційну привабливість: вигідне геополітичне розташування, високий рівень природно-ресурсної бази, дешева кваліфікована робоча сила, місткий споживчий ринок. За підрахунками Ernst&Young, серед країн Центральної та Східної Європи за 2014 р. Україна посіла 4 місце за рівнем інвестиційної привабливості і її підтримали 7% респондентів [6].

У цілому можна відзначити такі особливості залучення іноземних інвестицій в Україну: стабільні темпи зниження позицій України в глобальному інвестиційному середовищі, пов'язані з військовими діями на Донбасі, зростанням боргового навантаження на бюджет, виснаженням міжнародних резервів; незначні обсяги іноземних інвестицій та зниження їх надходження у формі прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу); глибокі диспропорції існують у розподілі інвестицій за галузями; для регіональної структури прямих іноземних інвестицій характерна суттєва диференціація. Для зростання обсягів і поширення застосування іноземних інвестицій необхідно: збільшити прозорість й ефективність дій чиновників у сфері інвестиційної політики; пом'якшити обмеження для іноземних інвесторів на купівлю землі; провести заходи, спрямовані на збільшення мобільності капіталу; боротьба з корупцією.

Список використаних джерел

1. Аналітична записка «Щодо тенденцій розвитку економіки України у 2014–2015 рр.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1635/>.

2. Музиченко А. С. Інвестиції як чинник модернізації економіки / А. С. Музиченко, М. А. Слатвінський // Фінанси України. — 2014. — № 3. — С. 6-10.
3. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні [Електронний ресурс] / В. М. Герзанич // Ефективна економіка : електр. наук. фах. вид. — 2014. — № 4. — Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/n=4&y=2014>.
4. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ukrproject.gov.ua/sites/default/files/upload/reyting_investiciynoyi_privablivosti_regioniv_2014_1.pdf.
6. EY's attractiveness survey Europe 2014: Back in the game [Electronic resource]. — Access mode: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-european-attractiveness-survey/\\$FILE/EY-2014-europeanattractiveness-survey.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-european-attractiveness-survey/$FILE/EY-2014-europeanattractiveness-survey.pdf).

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Секція 4

***Напрями розвитку бухгалтерського обліку як науки та
практичної діяльності: вітчизняний і міжнародний
досвід***

24-25 травня 2017 р.

м. Хмельницький

Бендюк І. В.,

Клочко Т. В.,

*студентки кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Бутко Н. В.

ОБЛІК КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Сучасний стан розвитку економіки держави потребує постійної уваги до банківської системи, проведення політики, спрямованої на створення сприятливих умов для її стабільного та ефективного функціонування. Нині за рахунок значного розвитку банківської сфери і збільшенню попиту на банківські послуги великої уваги вимагають питання щодо обліку кредитних операцій банківських установ. Адже надані кредити становлять основну частку в банківських активах, а процентні доходи і витрати на формування резервів під кредити є вагомими чинниками прибутковості банку.

Кредитна операція – це вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів шляхом їх надання в тимчасове користування або прийняттям зобов'язань про надання коштів у тимчасове користування за певних умов, а також надання гарантій, поручительств, акредитивів, акцептів, авалів, розміщення депозитів, проведення факторингових операцій, фінансового лізингу, видача кредитів у формі врахування векселів, у формі операцій РЕПО, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання щодо сплати процентів та інших зборів із такої суми (відстрочення платежу) [1, с. 56].

Бухгалтерський облік кредитних операцій ґрунтується на загальноприйнятих у міжнародній практиці принципах, зокрема: безперервності діяльності установи банку, стабільності правил бухгалтерського

обліку, обережності, поділу звітних періодів, дати операції, переваги змісту над формою, оцінки активів та пасивів, окремого відображення активів та пасивів.

Здійснення кредитних операцій супроводжується виконанням таких облікових операцій: реєстрація і відкриття особового кредитного рахунку позичальнику; операції з видачі кредиту; операції з обліку документів, які супроводжують кредитну операцію; операції з погашення кредиту; операції з нарахування та використання резерву на покриття кредитних ризиків; відображення кредитних операцій у балансі банку, складання звітності за кредитними операціями [2, с. 302].

Облікові кредитні операції є технічним елементом, який логічно завершує виконання окремих етапів кредитного процесу. Аналітичний облік кредитних операцій ведеться на бланках особових рахунків. Особові позичкові рахунки відкриваються кожному позичальнику окремо на кожен вид і термін кредиту. Для обліку споживчих позик використовуються спеціальні бланки особових рахунків у формі карточки.

В основу формування синтетичних рахунків для обліку кредитних операцій покладено класифікацію кредитів, запроваджену НБУ. Балансові рахунки для обліку кредитних операцій розміщені в першому та другому класах плану рахунків. Розподіл рахунків за класами узгоджується з принципами побудови балансу, в даному випадку окремого відображення міжбанківських та клієнтських операцій

Основною проблемою банківської системи сьогодні залишається недостатня ліквідність, яка, у свою чергу, є наслідком розходжень між термінами повернення пасивів тобто депозитів фізичних та юридичних осіб та термінами отримання платежів навіть за строковими кредитами [3].

Можна зазначити, що питома вага відстрочених кредитів зростає, а в бухгалтерському обліку такий стан активів не відображається, оскільки операції з продовження строку дії відстрочених кредитних договорів обліковується за такими ж рахунками з короткострокової або довгострокової заборгованості відповідно до Плану рахунків банків України залежно від

строку, що визначається від дати відстрочки договору до дати їх погашення. Тобто в обліку відстрочені кредити відображаються як строкові, тим самим збільшений потенційний ризик неповернення кредитів, прихованих від користувачів, які бажають проаналізувати звітність банку й отримати інформацію про його кредитний ризик [4].

Не менш важливою проблемою є відображення у бухгалтерському обліку кредитів за термінами надання, які в бухгалтерському обліку відображаються на рахунках коротстрокових і довгострокових кредитів. Це свідчить про недосконалість механізмів обліку кредитних операцій, оскільки будь-яка фізична особа не може на основі фінансової звітності банку правильно проаналізувати його ліквідність.

Система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю має автоматично або напівавтоматично відстежувати стан кредитної заборгованості й надавати дані для складання фінансової звітності. При відкритті кредитних рахунків в облікову систему вводяться спеціальні обов'язкові параметри, зокрема такі: вид кредиту, цільове спрямування кредиту, вид забезпечення, дата видачі кредиту, дата повернення, початковий строк розміщення. Пізніше вони можуть бути доповнені кількістю пролонгацій, категорією ризику, шифром неплатежі.

Нині, коли маємо нестабільне й недосконале законодавство, успішним буде вирішення організації обліку розрахунків з банком, яка повинна забезпечити контроль за одержанням та своєчасним погашенням позик банків. Враховуючи, що стан ліквідності значної кількості банків в Україні слабкий, суспільство для відновлення довіри до банківських установ буде вимагати набагато більшого обсягу інформації про їх діяльність. Цього можна досягти завдяки методики удосконалення обліку кредитних операцій, які полягають у відстроченій заборгованості за кредитними операціями, розширенні обліку кредитних операцій за термінами надання, отримання шляхом передбачення в Плані рахунків банків України рахунків для обліку короткострокових, середньострокових та довгострокових заборгованостей .

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України станом на 11 травня 2010 року. – Х. : Одиссей, 2010. – 191 с.
2. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів економічних спеціальностей / Н.М. Ткаченко. – К.: А.С.К., 2000. – 784 с.
3. Скаско О. Удосконалення механізмів обліку кредитних операцій банку / О. Скаско // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 430–433.
4. Банківські операції : підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна. – К.: КНЕУ, 2000. – 384 с.

УДК 657.6

Булат Г. В.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного

торгівельно-економічного інституту

Бутрик І. С.,

студентка п'ятого курсу

Хмельницького кооперативного

торгівельно-економічного інституту

КОНТРОЛЬ ЗА СТВОРЕННЯМ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Резерв сумнівних боргів належить до обов'язкових резервів, тому із його створенням доводиться стикатися практично кожному підприємству. Дана процедура стала особливо важливою у світлі того, що податково-прибутковий облік максимально зблизився з бухгалтерськими правилами.

Згідно з п.4 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» резерв сумнівних боргів застосовують для коригування (зменшення) балансової вартості активу

(дебіторської заборгованості) до чистої реалізаційної вартості - суми поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів [1].

Підприємства зобов'язані створювати в бухгалтерському обліку резерв сумнівних боргів, що впливає з п. 7 П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" і п. 2.8 р. II П(С)БО 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва".

Звичайні підприємства резерв сумнівних боргів створюють за такими статтями заборгованості:

- "Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги" (ряд. 1125 Балансу);
- "Векселі одержані" (ряд. 1120 Балансу);
- "Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків" (ряд. 1145 Балансу);
- "Інша поточна дебіторська заборгованість" (ряд. 1155 Балансу).

Однак, винятком є лише особи, зазначені в пп. 2 п. 2 р. I П(С)БО 25, а саме:

- 1) юридичні особи — платники єдиного податку 3 групи;
- 2) юридичні особи, які відповідають критеріям мікропідприємництва, тобто юрособи, у яких середньооблікова кількість працівників за звітний рік не перевищує 10 осіб, а річний дохід — суму, еквівалентну 2 млн євро, визначену за середньорічним курсом Нацбанку.

Зазначені вище особи самостійно вирішують, чи створювати їм резерв сумнівних боргів, чи ні. Прийняте ними рішення має бути обов'язково відображено в наказі про облікову політику. Якщо прийнято рішення створити резерв сумнівних боргів, то в наказі слід визначити метод обчислення резерву сумнівних боргів, а у разі потреби - спосіб визначення коефіцієнта сумнівності.

Процедура створення резерву сумнівних боргів доволі клопітка, а її невиконання тягне за собою нарахування адміністративних штрафів як податковими органами, так і органами державної статистики (табл. 1).

Відповідальність за нестворення резерву сумнівних боргів [2]

Вид відповідальності	Адміністративний штраф	Нормативний документ
Ненарахування резерву сумнівних боргів може свідчити про ведення бухгалтерського обліку з порушенням установленого порядку	від 8 до 15 НМДГ, тобто від 136 до 255 грн.	ст. 164 ² КпАП
Перекручення показників фінзвітності через ненарахування (некоректне нарахування) резерву сумнівних боргів можна тлумачити як надання неправдивих статистичних спостережень	від 10 до 15 НМДГ, від 170 до 255 грн.	ст. 186 ³ КпАП
За "резервні" порушення (порушення встановленого законом порядку ведення податкового обліку)	від 5 до 10 НМДГ, від 85 до 170 грн.	ст. 163 ¹ КпАП

Таким чином, зважаючи на вище викладене, можна стверджувати, що необхідність створення резерву сумнівних боргів на підприємстві обумовлена вимогами бухгалтерських стандартів, а процедура з його створення є обов'язковою. Тому, існує потреба в подальших дослідженнях та розробці можливих пропозицій щодо внесення відповідних змін, доповнень до чинного законодавства з метою стимулювання створення резерву сумнівних боргів суб'єктами господарювання.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість": Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. №237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 року № 8073-X [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

3. Лист Державної фіскальної служби України «Щодо визначення фінансового результату при нарахуванні резерву сумнівних боргів та при списанні безнадійної заборгованості, що перевищує резерв сумнівних боргів» від 29.10.2015 р. № 22910/6/99-99-19-02-02-15 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/64839.html> .

УДК 657.003.2

Булат Г. В.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

Олійник Я. В.,

студентка п'ятого курсу

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРАТИВНІ ВИТРАТИ»

Однією з найбільш важливих статей витрат є адміністративні витрати. Утримання служб та відділів управління підприємством вимагає відповідних витрат, і дані витрати є обов'язковими та неминучими. На відміну від прямих витрат, які включаються до виробничої собівартості продукції, вони відносяться до адміністративних витрат, а останні безпосередньо впливають на фінансові результати, оскільки пов'язані із обслуговуванням та організацією діяльності підприємства в цілому.

До адміністративних витрат відносяться такі загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством:

- загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо);
- витрати на службові відрядження і утримання апарату

- управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу;
- витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона);
 - винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо);
 - витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, телекс, факс тощо);
 - амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання;
 - витрати на врегулювання спорів у судових органах;
 - податки, збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг);
 - плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків, а також витрати, пов'язані з купівлею-продажем валюти [1].

Значенням адміністративних витрат у діяльності кожного підприємства обумовлений значний науковий інтерес до даної сфери. Одне з визначних місць у дослідженні адміністративних витрат належить визначенню їх сутності.

Ключові підходи вчених-економістів до розуміння сутності адміністративних витрат відображено у таблиці 1.

Отже, узагальнюючи розглянуті підходи, можемо дійти висновку, що адміністративні витрати, на нашу думку, – це витрати які пов'язані з управлінням підприємством, витрати, що понесені на обслуговування та зв'язок, на виплату заробітної плати, оплату відряджень працівникам, утримання та амортизаційні відрахування основних засобів виробничого призначення, а також інші витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням виробництва окремих підрозділів і галузей.

Підходи до визначення сутності поняття «адміністративні витрати»

№ з/п	Автор	Визначення
1.	Грабова Н. М.	Адміністративні витрати - відображаються бригадні та загальновиробничі витрати, зокрема: витрати на оплату праці апарату управління; орендна плата; амортизаційні відрахування і витрати на утримання та поточний ремонт необоротних активів загального призначення; витрати на заходи з охорони праці й техніки безпеки; витрати на перевезення працівників до місця безпосередньої роботи; інші витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням виробництва окремих підрозділів і галузей [2].
2.	Бутинець Ф.Ф.	Адміністративні витрати є витрати, пов'язані з обслуговуванням виробництва й управлінням ним у масштабі всього підприємства [3].
3.	Волков О. І.	Адміністративні витрати - це витрати, які здійснюються підприємством незалежно від його бажання та не приносять безпосереднього ефекту, і тільки утримують підприємство на необхідному рівні функціонування [4].
4.	Гарасим П.М.	Адміністративні витрати – це елемент інших витрат підприємства, та повинен або ж включатися у собівартість виготовлених товарів, або ж пропорційно розподілятися [5].
5.	Дишко І. Ю.	Адміністративні витрати – це витрати на обслуговування виробництва, що включають витрати на обслуговування виробничого процесу (витрати, пов'язані з охороною набором робочої сили, витрати на утримання та амортизаційні відрахування основних засобів виробничого призначення тощо) [6]
6.	Макаровська Т.П.	Адміністративні витрати - це вся сукупність певних затрат підприємства, які спрямовуються на вирішення загальногосподарських питань, в тому числі транспорт, зв'язок, податкові платежі, обслуговування поточного рахунку в банку та інші затрати [7].

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку. [Текст] : Навч. посібник / Н. М. Грабова . За ред. М. В. Кужельного. – 6-те вид. – К. :

А.С.К., 2001. – 266с.

3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік /Ф. Ф. Бутинець // Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 7-е видання, доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2012. – 832 с.

4. Волков О. І.. Економіка підприємства: курс лекцій / О. І. Волков, Складенко В. К. // М: ИНФРА – М, 2002. - 280 с.

5. Гарасим П. М., Кізима А. Я. та ін Фінансовий облік і звітність на підприємствах різних галузей / Гарасим П. М., Кізима А. Я.// Навч. Посібник за ред. Хомина П .Я. – Тернопіль: Астон, 2000. - 288с.

6. Дишко І. Ю. Теоретичні аспекти сутності і класифікації адміністративних витрат / І. Ю. Дишко, Ю. Ю. Штулер // Актуальні проблеми економіки. – 2010 - №5. – С.222-227.

7. Макаровська Т. П. Економіка підприємства / Т. П. Макаровська, Н. М. Бондар // Навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. – К.:МАУП, 2003. – 304с.

УДК 658.5.621

Доценко І. О.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

Валюс І. О.,

студентка факультету економіки і управління

Хмельницького національного університету

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ І ПРИЗНАЧЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток ринкових умов господарювання, вихід національних підприємств на зовнішні ринки, створення на території України підприємств з іноземними інвестиціями, представництв міжнародних транснаціональних корпорацій, процеси інтеграції України в міжнародне економічне

співтовариство, поява різноманітних форм власності і видів діяльності вимагає нових і більш ефективних підходів до забезпечення користувачів якісною, достовірною та своєчасною інформацією для прийняття ефективних та обґрунтованих управлінських рішень в поточній діяльності та на тривалу перспективу.

В результаті цього, зростають вимоги до бухгалтерського обліку, як до однієї з найважливіших складових системи управління, джерела інформації про реальний стан, дієвого інструменту контролю та аналізу фінансово-економічного та майнового стану підприємства.

У відповідь на нові вимоги і виклики сьогодення в Україні розпочався процес реформування вітчизняного бухгалтерського законодавства.

Основними завданнями такого реформування є: трансформація вітчизняного обліку до вимог міжнародних стандартів, створення якісно нової нормативно – правової бази ведення обліку та складання фінансової звітності, запровадження принципово нових правил регулювання бухгалтерського обліку, яке передбачає поєднання державного нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку з наданням підприємствам певної самостійності у виборі методів, способів, процедур ведення обліку із запропонованих нормативно-правовими актами альтернатив, в залежності від його організаційно-правової форми, виробничої та технологічної особливостей, цілей та стратегічних планів розвитку.

Для українських бухгалтерів з'явилося нове і, як показує практика, до цього часу не зовсім зрозуміле поняття –«облікова політика». Нормативно-правові акти з питань бухгалтерського та податкового законодавства передбачають низку норм і положень, які умовно можна класифікувати за наступними групами: імперативні, альтернативні, нерегламентовані законодавством, суперечливі та податкові.

Формування облікової політики, з однієї сторони, досить відповідальний і складний процес вибору методичних та організаційно – технічних методів і прийомів обліку, з іншої сторони – це творчий процес управління можливими

результатами фінансово-господарської діяльності підприємства, за допомогою вибору та поєднання різних прийомів, способів, методів обліку і оцінок, відповідно до мети й інтересів власників, який потребує відповідного рівня теоретичної підготовки та практичного досвіду, в першу чергу, бухгалтера. Від вибору того чи іншого методу обліку і оцінок, можуть кардинальним чином змінитись фінансові результати діяльності підприємства в цілому. Рішення, які приймає бухгалтер, повинні базуватись на ґрунтовних знаннях законодавства, досвіді роботи, кваліфікації, бути виваженими та аргументованими [1].

Формування облікової політики – це процес вибору та комбінації альтернативних методів обліку і оцінок, відповідно до поставленої мети та зумовлений впливом цілого ряду зовнішніх і внутрішніх чинників, тому доречно застосувати моделювання як метод формування облікової політики.

Моделювання, як загальнонауковий метод дослідження, відноситься до найбільш ефективних інструментів стратегічного управління підприємством, за допомогою якого можливо обрати найбільш оптимальний варіант розвитку подій в умовах невизначеності, обрати оптимальну стратегію розвитку, суттєво зменшити можливі економічні ризики і ухвалити виважені управлінські рішення. Розробка і впровадження облікової політики є однією із складових загальної системи управління, інформаційним джерелом для планування та прийняття рішень.

Отже, при формуванні облікової політики використання методу моделювання є доцільним і обґрунтованим. Результатом процесу моделювання є формування альтернативних моделей облікової політики, які, відповідно до комплексу обраних методів обліку та оцінок, по-різному впливатимуть на фінансово-економічні показники діяльності підприємства. Відповідно до поставлених завдань, обирається найбільш оптимальна на даний час в даних умовах господарювання модель. Обрана таким чином облікова політика, відповідно до принципу послідовності, є постійною, змінюється лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, і повинна бути обґрунтована та розкрита у фінансовій

звітності [2].

Але, незважаючи на те, що обрана модель повинна служити реалізації поставлених цілей, вона, в свою чергу, не повинна суперечити добросовісності бухгалтера, достовірності інформації про результати діяльності суб'єкта господарювання та повинна знаходитись у рамках діючого законодавства.

Серед науковців ведеться постійна дискусія – яким саме розпорядчим документом оформляти обрану облікову політику: наказом, положенням чи розпорядженням. Окрім того, вимогою для підприємств, котрі експортують продукцію за межі України, є обов'язкова сертифікація за системою якості ISO 9001. Така сертифікація передбачає розробку та затвердження на підприємстві системи стандартів з основних напрямків діяльності та управління. Оскільки облікова політика є складовою системи управління, доцільно на таких підприємствах її оформляти і затверджувати як відповідний стандарт. Тобто перелік можливих варіантів розпорядчого документу про облікову політику підприємства доцільно доповнити таким внутрішнім нормативним актом, як «Стандарт облікової політики підприємства».

Облікова політика є вагомим інструментом управління не тільки обліком, але і результатами всієї фінансово – господарської діяльності підприємства, адже вона передбачає певну свободу у виборі суб'єктом господарювання методів, способів, оцінок, відповідно до особливостей діяльності, планів розвитку і, звичайно, інтересів власників.

Отже, оскільки дозволено вибір, відповідно можливі і різні варіанти відображення одного і того ж факту господарської діяльності, вибору різних методів та способів оцінки їх оптимальної комбінації відповідно до особливостей функціонування суб'єкта господарювання. Не секрет, що облікові дані є досить умовними, тому вміння професійно ними оперувати, обрати найбільш оптимальні способи ведення всіх видів обліку (фінансового, управлінського, податкового) дозволить без зайвих витрат досягти запланованих результатів діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності - 2009 : ; пер. з англ. / ред. Ф. Ф. Голов. – К : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2009. – 1608 с. – ISBN 966-651-255-6. 39

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

УДК 658.27 + 657.411

Клімова О. І.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

Волова Н. А.,

студентка магістратури групи ОіО-16м

Дубініна Ю. І.,

студентка магістратури групи ОіО-16м

Донецького державного університету управління, м. Маріуполь

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Бухгалтерський облік операцій з основними засобами на підприємстві, який регулюється П(С)БО 7 «Основні засоби», містить низку недоліків і суперечностей, які призводять до спотворення балансової вартості, витрат, власного капіталу. У такій ситуації стає неможливим зробити правильні висновки щодо фінансового стану підприємства та вжити заходи щодо його покращення. Тому розробка та обґрунтування нового підходу до обліку операцій з основними засобами, який дозволяє врегулювати виниклі у ньому суперечності, є дуже важливим та актуальним на даному етапі розвитку системи обліку основних засобів.

У дослідженні даної проблеми, насамперед, слід виходити з основоположних праць К. Маркса у сфері відтворення засобів праці,

нормативно-правового та законодавчого забезпечення бухгалтерського обліку, яке знаходить відображення у Положеннях (стандартах): П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 7 «Основні засоби», П(С)БО 11 «Зобов'язання», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати», П(С)БО 17 «Податок на прибуток» та Податковому Кодексі України. Найбільш істотні суперечності та неузгодженості, як показує аналіз, виникають за такими операціями як: облік здійснення капітальних ремонтів, переоцінка (уцінка, дооцінка) основних засобів.

Що стосується обліку капітальних ремонтів, то у п. 15 П(С)БО 7 «Основні засоби» його зміст викладено у такій редакції: «Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані (проведення технічного огляду, нагляду, обслуговування, ремонту тощо) та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигід від його використання, включаються до складу витрат» [1]. Однак із таким підходом в обліку ремонтів, у тому числі капітальних, ніяк не можна погодитися з багатьох причин. По-перше, ніяк не можна змішувати поточні та капітальні ремонти й підводити їх під одну рубрику «ремонти». Справа тут у тому, що поточні ремонти відносяться до витрат поточного періоду, які спрямовані не на підвищення надійності, а виключно на підтримку працездатності техніки та отримання, як правило, занижених доходів від реалізації продукції, виробленої у даному періоді. Капітальні ремонти націлені на відновлення надійності техніки та отримання економічних вигід від її використання у майбутньому періоді. По-друге, відносити витрати на капітальні ремонти, під час їх проведення, безпосередньо до складу виробничих витрат ніяк не можна, оскільки у цей період відбувається лише створення об'єкта для використання його у майбутньому. Отже, у цей період не можуть виникнути як доходи, так і виробничі витрати. По-третє, віднесення вартості капітальних ремонтів на виробничі витрати у поточному періоді, що начебто відповідає п. 15 П(С)БО 7, призведе до порушення принципу відповідності доходів і витрат. Адже у П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» чітко сказано, що у бухгалтерському обліку необхідно

суворо дотримуватися принципу «нарахування та відповідності доходів і витрат», за яким для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в обліку та звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження й сплати грошей [2].

Як видно з вищевикладеного весь цикл життєдіяльності капітально відремонтованої техніки складається з двох частин: із часу становлення, тобто здійснення капітального ремонту, до повного його завершення й передачі такої техніки у виробництво та часу використання у процесі виробництва до повного зносу. У першій частині періоду техніка знаходиться поза виробничого процесу, отже у цей час не може бути ніякого доходу та, відповідно, витрат на його отримання. Тому всі витрати на здійснення капітального ремонту слід включати у вартість даного об'єкта, а не у виробничі витрати. Не викликає сумніву, що капітальний ремонт та всі витрати на нього повинні обліковуватися як капітальні інвестиції.

Виникає чергове питання: яким чином слід відображати капітальний ремонт в основних засобах? Абсолютно зрозуміло, що ніяк не можна відносити вартість капітальних ремонтів на збільшення первісної вартості даного виду техніки, оскільки вони не націлені на поліпшення початкової якості самої техніки. Єдино прийнятним і правильним рішенням є віднесення капітальних ремонтів на збільшення залишкової вартості цієї техніки через зменшення її зносу [3].

Звертаючи увагу на викладене, слід відзначити, що включення капітальних ремонтів до складу поточних виробничих витрат може призвести до дуже значного штучного їх завищення та викривлення всієї фінансової звітності.

У зв'язку із цим п. 15 П(С)БО 7 «Основні засоби» потребує суттєвого реформування, яке може бути викладено у такій редакції: «Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта у робочому стані (здійснення технічного

огляду, нагляду, обслуговування, поточного ремонту) необхідно включати до складу поточних витрат періоду, а вартість капітальних ремонтів на весь період їх здійснення, до повної готовності, слід відносити до капітальних інвестицій». Що стосується доходів і відповідних їм витрат, то вони виникають на другому етапі життєдіяльності капітально відремонтованої техніки, тобто при її використанні у виробничому процесі з випуску та реалізації відповідної продукції у майбутньому періоді.

Складна ситуація складається також із відстроченими податковими зобов'язаннями, які можуть виникнути при необґрунтованому завищенні балансової вартості основних засобів у бухгалтерському обліку. Таке завищення балансової вартості основних засобів може відбутися на основі їх масових дооцінок, які підприємства змушені здійснювати при продовженні часу експлуатації техніки за межами її нормативних термінів. У тому випадку, коли відстрочені податкові зобов'язання виникають або збільшуються за рахунок включення до нерозподіленого прибутку додаткового капіталу в дооцінках, підприємство зобов'язане сплатити на цю суму податок. Однак на величину дооцінки основних засобів підприємство не отримає грошовий еквівалент і тому, як прибуток, так і податок на нього не будуть забезпечені грошовими ресурсами, що призведе до необґрунтованого його завищення на цю величину.

Все вищевикладене свідчить про те, що виникнення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань та їх зміни є результатом необґрунтованих маніпуляцій з їх формуванням.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

3. Лоханова Н.О. Проблеми відображення податкових різниць в обліку і звітності вітчизняних підприємств / Н.О. Лоханова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – Вип. 22. Ч. II. – С. 143-149.

УДК 659

Кульчицька В. І.,

студентка ХКТЕІ групи ОП(с)-51

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ – ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Важливим елементом побудови сучасної, ефективної системи бухгалтерського обліку в державному секторі є вдосконалення бюджетної та фінансової звітності, оскільки саме звітність є ключовим інформаційним джерелом для моніторингу діяльності бюджетних установ та управління процесами в бюджетній сфері. Згідно ст.58 Бюджетного кодексу України, звітність про виконання Державного бюджету України, в тому числі й виконання кошторисів бюджетних установ, включає фінансову та бюджетну звітність. За Законом України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Бюджетні установи, подають річний звіт у такому обсязі:

- "Баланс" (форма № 1);
- "Звіт про надходження та використання коштів загального фонду" (форма № 2д, № 2м);
- "Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за

послуги" (форма № 4-1д, № 4- 1м);

- "Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень " (форма № 4-2д, № 4-2м);

- "Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду" (форма № 4-3д, № 4-3м);

- "Звіт про надходження і використання коштів, отриманих на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів" (форма № 4-4д);

- "Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (позики міжнародних фінансових організацій)" (форма № 4-3д.1, № 4-3м.1); — "Звіт про рух необоротних активів" (форма № 5);

- "Звіт про рух матеріалів і продуктів харчування" (форма № 6);

- "Звіт про заборгованість за бюджетними коштами" (форма № 7д, № 7м);

- "Звіт про заборгованість за окремими програмами" (форма № 7д.1, № 7м.1);

- "Звіт про результати фінансової діяльності" (форма № 9д, № 9м);

- "Звіт про недостачі та крадіжки грошових коштів та матеріальних цінностей" (форма № 15);

- довідка щодо виконання головними розпорядниками розпису витрат спеціального фонду Державного бюджету України за програмами, які фінансуються за рахунок позик міжнародних фінансових організацій;

- пояснювальна записка з довідками.

Основним завданням фінансової звітності бюджетних установ є відображення стану їх майна та результатів діяльності у процесі виконання кошторису доходів і видатків. Іншими словами, фінансова звітність бюджетних установ відображає результати розпорядження коштами та майном держави уповноваженими на це суб'єктами відносин у сфері господарювання.

Фінансова звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку й повинна включати інформацію, яка є суттєвою та своєчасною для її

користувачів. Зазначені вимоги забезпечуються дотриманням бюджетними установами принципів і якісних характеристик звітності, передбачених Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", інформація, наведена у фінансовій звітності та пояснювальних записках до неї, повинна бути зрозумілою, доречною, достовірною і порівняльною (наприклад, для аналізу звітності різних установ, за різні звітні періоди). Але на даний час дані принципи не завжди дотримуються.

Досліджуючи звітність бюджетних установ як джерело інформації для здійснення управління бюджетною установою, можна зробити висновки про наступне:

- система звітності бюджетних установ потребує оптимізації у частині кількості необхідних до подання в органи казначейства форм;

- у зв'язку з тим, що бюджетні установи подають майже тридцять звітів, більша частина показників у них дублюються, що свідчить про неефективність інформаційного насичення фінансової та бюджетної звітності. Водночас, такі важливі показники діяльності як заборгованість перед працівниками, кредиторська заборгованість за роботи і послуги та інші залишаються недостатньо розкритими.

- нормативно-методичне забезпечення формування, порядку подання звітності бюджетними установами потребує конкретизації та приведення у відповідність до міжнародної практики обліку в державному секторі.

Отже, одним з найголовніших завдань реформування бухгалтерського обліку та звітності у бюджетних установах та організаціях є підвищення якості та достовірності бюджетного обліку, прозорості державних фінансів та забезпечення повного відображення даних у звітності.

Список використаних джерел

1. Белоусова І.М. Проблеми аналізу фінансової звітності зовнішніми користувачами та можливості їх вирішення/ І.М. Белоусова, К.В. Федоренко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: sfpk.at.ua/_fr/0/0439046.doc.

2. Метелиця В.М. Проблемні питання модернізації обліку в державному секторі України/ В.М. Метелиця// Облік і фінанси АПК. — 2009.— №4. — С. 80—83 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2009_4/18_Metel.pdf.

3. Ткаченко І. Т. Звітність бюджетних організацій [Текст] / І.Т.Ткаченко. – К.: КНЕУ, 2009. – 216 с.

УДК 657

Лопатовська О. О.,

викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УКРАЇНІ

Економічний розвиток кожного підприємства в значній мірі залежить від стану матеріально-технічної бази та стану основних засобів. Підприємницька діяльність, яка здійснюється протягом тривалого часу, потребує певного узагальнення, систематизації та аналізу її різних напрямків, етапів, а також складових, що впливають на ефективність господарювання. Однією з важливих складових ефективності виробничої діяльності є ступінь досконалості використання основних засобів. Тому ефективне управління основними засобами є сьогодні важливою проблемою практично для всіх підприємств нашої держави.

При відображенні на рахунках бухгалтерського обліку операцій з руху основних засобів важливим є правильне застосування положень з формування первісної вартості активів у бухгалтерському та податковому обліку, а також визначення дати оприбуткування об'єкту основних засобів (табл. 1).

Щодо проблем, які виникають при організації обліку основних засобів, варто зосередити увагу на особливостях нарахуванні амортизації на об'єкти основних засобів, що надійшли на підприємство, а також на документальне оформлення наявності та руху основних засобів.

**Узгодження термінів здійснення операцій з основними засобами у
податковому обліку**

Подія	Дата	Документи
Збільшення вартості групи	Збігається з датою збільшення вартості групи, але настає тільки для виробничих фондів	Документи, що підтверджують першу з подій – перерахування авансу або отримання активу: банківська виписка, прибуткова накладна, акт виконаних робіт
Початок нарахування амортизації	З першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому понесені витрати на придбання або поліпшення основних засобів	
Зменшення балансової вартості і припинення нарахування амортизації	З першого числа місяця, що настає за місяцем, у якому відбувся висновок з експлуатації об'єкта в зв'язку з продажем, або досягнення ними балансової вартості в результаті амортизації нульового значення	Акт прийому-передачі основних засобів. Акт списання основних засобів

Так, амортизація основних засобів починає нараховуватися в бухгалтерському обліку з наступного місяця після введення їх в експлуатацію. В П(С)БО 7 «Основні засоби» [1] такої чіткості немає, у п. 29 цього стандарту зазначено, що «нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт став придатним для корисного використання». Однак придатним для корисного використання може бути й обладнання, яке не потребує монтажу і зберігається на складі, а також інші види капітальних інвестицій. Таке визначення може спричинити формування неправильної думки на практиці стосовно того, що по капітальних інвестиціях теж можна нарахувати амортизацію. У зв'язку із зазначеним, передостанній абзац п.29 П(С)БО 7 можна викласти в такій редакції: «Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію» [2, с. 115].

Ще однією проблемою є те, що первинна облікова інформація про наявність, рух, капітальний ремонт та інші операції щодо основних засобів відображається в численних спеціалізованих регістрах, постійні реквізити яких тотожні. Це не сприяє якісному веденню обліку, збільшує трудомісткість

опрацювання та відображення інформації, створює певні труднощі у формування документообігу й забезпеченні необхідними видами бланків [3, с. 387].

Так, діючі форми первинної документації з обліку основних засобів та інвентаризаційні описи дублюють один одного. Майже зовсім не відрізняються за змістом форми ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8. Водночас у наявних формах обліку не передбачено відображення устаткування, придбаного підприємством для резерву, до запровадження в експлуатацію, що на практиці створює певні труднощі при розрахунку амортизаційних відрахувань.

Не знайшла відображення у формах обліку й інформація про зміни первинної вартості інвентарного об'єкта після переоцінки та індексації. Порівняння форм ОЗ-6, ОЗ-7, ОЗ-8 з формою ОЗ-1 «Акт приймання-передачі основних засобів» засвідчує, що в них відсутня лише інформація про висновок приймальної комісії й підписи її членів. Проте, сам факт складання акта і відкриття інвентарних карток свідчить про позитивний висновок комісії, адже при невідповідності технічним умовам об'єкт прийманню не підлягає й інвентарна картка не виписується. Таким чином, доповнивши інвентарну картку підписами членів комісії, можна скоротити форму ОЗ-1. А якщо ввести в неї ще й підписи здавача та одержувача, то при внутрішньому переміщенні об'єктів можна скоротити форму ОЗ-2. Доповнення інвентарної картки підписами комісії з упровадження основних засобів після ремонту, реконструкції, модернізації, а також графою для відображення змін після таких операцій дає змогу скоротити форму ОЗ-3. Можна також не використовувати форму ОЗ-4, якщо доповнити її підписами ліквідаційної комісії й відобразити окремим рядком результати ліквідації об'єкта [4, с. 135-137].

Отже, структура документів і реєстрів з обліку основних засобів показує, що, з одного боку, вони містять застарілі показники, які не формують підсумкової, узагальнюючої інформації, а з іншого – у них відсутні показники, необхідні для складання звітності в умовах застосування П(С)БО 7 «Основні засоби», тому носії інформації з обліку основних засобів потребують

удосконалення як щодо складу, так і щодо змісту.

Первинна облікова інформація про наявність, рух, капітальний ремонт та інші операції щодо основних засобів відображається в численних спеціалізованих регістрах, постійні реквізити яких тотожні. Це не сприяє якісному веденню обліку, збільшує трудомісткість опрацювання та відображення інформації, створює певні труднощі у формування документообігу й забезпеченні необхідними видами бланків.

З вищесказаного випливає, що процедура обліку основних засобів складна та суперечлива. Недоліки національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку створюють перешкоди для стандартизації та гармонізації обліку. І саме гармонізація бухгалтерського і податкового обліку має базуватися на вимогах методики саме бухгалтерського обліку, який більш повно враховує амортизаційну політику підприємства.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 року № 92 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
2. Романькова О.М. Актуальні аспекти з нарахування амортизації основних засобів у податковому та бухгалтерському обліку/ О. М. Романькова, А. О. Слюсаренко // Вісник національного технічного університету «ХПІ». – 2014. – № 13. – С. 112–115.
3. Муріна Т.С. Шляхи ефективності використання основних засобів на промисловому підприємстві/ Т.С. Муріна // Держава та регіони. – 2015. – № 6. – С. 387-390.
4. Рибченко М.Ф. Проблеми та шляхи вдосконалення основних засобів / М.Ф. Рибченко, В.М. Кириленко // Держава та регіони. – 2015. – № 6. – С.135-137.

Марченко М. В.,

студент Київського національного торговельно-економічного університету

Науковий керівник – Прокопова О. М.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

Київського національного торговельно-економічного університету

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Інвентаризація є одним з найважливіших методів бухгалтерського обліку і фінансово-господарського контролю, що забезпечує перевірку і документальне відображення даних про наявність та стан матеріальних і нематеріальних активів, резервів, зобов'язань для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку, фінансової звітності та ведення контролю за збереженням майна.

За даними інвентаризації можна оцінити достовірність визначення реальних витрат на виробництво, виконання робіт та надання послуг. Відповідно до результатів інвентаризації можна визначити не лише втрати чи надлишки, а й виявити помилки при здійсненні подвійного запису господарських операцій на бухгалтерських рахунках.

Дослідження обліку інвентаризації проводили такі науковці, як: С.В. Бардаш, М.Т.Білуха, Ф.Ф. Бутинець, В.Ф., Олійник С. О., Палий, Я.В. Соколов, В.В. Сопко, Теймурян Б. Г., Моргунова Т.І. та інші.

Метою дослідження є визначення пріоритетних напрямків удосконалення організації обліку інвентаризації та його значення в господарській діяльності підприємства.

Мета проведення інвентаризації вказана в законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а саме: «для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під

час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка» [1].

З положень законодавства можна зробити висновок, що інвентаризація – одним з невід’ємних елементів процесів на підприємстві. Її не проведення є порушенням правил ведення бухгалтерського обліку і може призвести до накладення адміністративного штрафу.

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [2] виділяє основні завдання проведення інвентаризації, а саме:

- 1) виявлення фактичної наявності активів та перевірка повноти відображення зобов'язань, коштів цільового фінансування, витрат майбутніх періодів;
- 2) установлення лишку або нестачі активів шляхом зіставлення фактичної їх наявності з даними бухгалтерського обліку;
- 3) виявлення активів, які частково втратили свою первісну якість та споживчу властивість, застарілих, а також матеріальних та нематеріальних активів, що не використовуються, невикористаних сум забезпечення;
- 4) виявлення активів і зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання.

Організація обліку інвентаризації має бути чітко налагоджена. Спочатку створюється інвентаризаційна комісія з представників управління підприємством, бухгалтерії та працівників підприємства на підставі розпорядчого документа керівника підприємства, які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік. Інвентаризаційну комісію очолює керівник підприємства (його заступник) або уповноважений керівником підприємства керівник структурного підрозділу [2].

Цей процес включає такі етапи:

- Інвентаризація основних засобів.
- Інвентаризація нематеріальних активів
- Інвентаризація запасів.
- Інвентаризація каси.

- Інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованостей.
- Оформлення результатів інвентаризації.

Проведення інвентаризацій є надійним гарантом ефективності функціонування будь-якого підприємства, оскільки під час обліку і аналізу можна розв'язати різні завдання та проблеми. А саме: оцінити загальний стан збереження майна на підприємстві; оцінити виконання плану проведення інвентаризацій у цілому і окремо по періодах; вивчити динаміку результатів проведення інвентаризацій за попередній і поточний періоди для прогнозу діяльності підприємства; визначити та обчислити вплив нестач на товарообіг та товаровиробництво; здійснити аналіз кількості випадків нестач окремо по матеріально відповідальним особам; провести аналіз нестач і розкрадань в цілому по підприємству і в розрізі структурних підрозділів, які входять до складу підприємства [3].

Суттєвим недоліком методики проведення обліку інвентаризацій є те, що окремі члени робочих інвентаризаційних комісій не контролюють при інвентаризації наявність цінностей, необґрунтовано довіряють перерахування їх самим матеріально відповідальним особам і записують дані із їх слів.

Мають місце також факти приховування нестач шляхом укладання в період з попередньої до початку наступної інвентаризації недостовірних актів на списання бою і псування цінностей. У результаті необґрунтовано списують майно в кількостях, що перевищують їх надходження, або допускають повторне списання раніше списаних, але ще не знищених цінностей. Для розкриття таких фактів приховування нестач варто здійснювати прийоми контрольно-вибіркового порівняння з метою перевірки вірогідності руху цих цінностей у період між інвентаризаціями [4].

Одним із способів удосконалення організації обліку інвентаризації є застосування автоматизації та комп'ютерних технологій. Таким чином, можна майже повністю автоматизувати процес проведення обліку інвентаризації майна.

Отже, організація обліку проведення інвентаризації – невід'ємна ланка

ефективного функціонування підприємства. Вона допомагає вчасно виявити фактори, які на неї впливають. Інвентаризація, яка відповідає даним бухгалтерського обліку показує ефективність та результативність роботи всіх працівників підприємства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань Мінфін України; Наказ, Положення від 02.09.2014 № 879 - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>.
3. Олійник С. О. Проблеми та напрями вдосконалення інвентаризації на підприємствах / С. О. Олійник // Науковий Огляд. — № 6 (27). — 2016. — С. 5.
4. Теймурян Б. Г., Моргунова Т.І. Проблеми та напрями вдосконалення порядку проведення інвентаризації / Б.Г. Теймурян, Т.І. Моргунова // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=27384>.

УДК 657.44

Мельничук І. І.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах реформування вітчизняної системи обліку і оподаткування зростає роль облікової політики на підприємстві, як першочергового джерела інформації щодо основних аспектів застосування облікових процедур до різних

об'єктів бухгалтерського обліку. Тому, процес формування облікової політики вимагає застосування ґрунтовних знань, виважених рішень, досконалого знання діючого законодавства.

Питання, що стосуються облікової політики увесь час є предметом дослідження науковців і практиків. Проте, специфіка діяльності суб'єктів, наявність різнопланових ситуацій, вимагають все нових і нових напрацювань. Тому, можна стверджувати, що проведене дослідження є актуальним.

Незважаючи на те, що сутність облікової політики є законодавчо закріпленою, сьогодні часто можна спостерігати в якості об'єкта дослідження науковців саме дану дефініцію (табл. 1).

Таблиця 1

Систематизація визначень поняття «облікова політика»

Джерело	Трактування поняття «облікова політика»
Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [5], НП(С)БО 1 [2]	сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності
МСБО (IAS) 8 [1]	конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів
Чорнявська Т.М. [6]	інструмент організації обліку на конкретному підприємстві, який включає сукупність способів та процедур його ведення, що використовуються з метою підготовки, складання та подання фінансової звітності
Пастернак Я.П. [3]	механізм управління обліком, який здійснюють на основі вибору та розробки суб'єктом господарювання способів (варіантів), правил і процедур щодо організації та методики ведення обліку, складання і подання звітності виходячи із загальноприйнятих принципів та із специфіки діяльності підприємства для отримання повної, об'єктивної, достовірної і неупередженої інформації з метою прийняття зацікавленими особами обґрунтованих управлінських рішень
Попітіч Т. [4]	закріплені у нормативних актах допустимі та дозволені законодавством організаційні, методологічні підходи, правила, методики, присвячені організації та функціонуванню інформаційного простору суб'єктів господарювання. Іншими словами, облікова політика – це звід правил організації і ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності підприємства, закріплений в його внутрішньому регламенті

Варто зауважити, що досить ґрунтовні дослідження теоретичних аспектів облікової політики провели у своїх працях науковці Пастернак Я. та Попітіч Т.

Зокрема, Попітіч Т. [4] систематизувала пропоноване науковцями трактування облікової політики у такі підходи:

- за першим підходом облікова політика – це сукупність способів ведення бухгалтерського обліку, тобто система елементів його методу. До них належать способи групування і оцінки фактів господарської діяльності, погашення вартості активів, організації документообороту, інвентаризації, способи застосування рахунків обліку, системи реєстрів, обробки інформації;

- за другим – облікова політика трактується як сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності;

- за третім – під обліковою політикою розуміється сукупність способів організації та ведення бухгалтерського обліку відповідно до загальних правил та особливостей господарської діяльності підприємства.

Аналіз напрацювань вчених та власні спостереження дозволять сформулювати власне визначення облікової політики, під яким розуміється складний інструмент організації обліку на підприємстві, що містить сукупність законодавчо дозволених методів, способів і процедур облікового відображення окремих об'єктів, що в сукупності дозволяє сформувати фінансову звітність.

Список використаних джерел

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства фінансів України станом на 18.03.2014. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

3. Пастернак Я. П. Облікова політика підприємств у частині

організації бухгалтерського обліку витрат / Я. П. Пастернак // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 17(3). – С. 146-150.

4. Попітіч Т. Облікова політика: понятійний апарат і класифікація / Т. Попітіч // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. – 2016. – Вип. 2. – С. 63-74.

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV станом на 01.01.2014 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

6. Чорнявська Т. М. Облікова політика підприємства як фактор управління доходами і фінансовими результатами діяльності / Т. М. Чорнявська // Облік і фінанси. – 2012. – № 1. – С. 82-85.

УДК 657

Нагорна І. О.,

студентка 3 курсу 7 групи

Київського національного торговельно-економічного університету.

Науковий керівник: Прокопова О. М.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

Київського національного торговельно-економічного університету.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Важливе значення в умовах розвитку економіки країни має банківська система, що включає в себе сукупність взаємозв'язків з приводу мобілізації й перерозподілу тимчасово вільних коштів суб'єктів господарювання. Основним з елементів підтримки банками суб'єктів господарювання та споживчого попиту населення є надання кредиту. Значимість кредитування підкреслюють результати діяльності банків 2014-2017 років, які доводять, що занепад

банківського сектору є одним із факторів спаду економіки і рівня життя загалом. Тому в процесі відновлення операцій кредитування дослідження даної теми є особливо актуальним.

Проблемам обліку кредитних операцій, приведенню їх у відповідність з міжнародними нормами, правилами та принципами зробили такі вчені, як: О.Ф. Андросова, Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Бондаренко, А. М. Герасимович, О.В. Дзюблюк, Л.М. Кіндрацька, М.В., Коренєва О.Г., Манжелес Т.І., Нестеренко, М.І. Савлук, С.К. Соломин та інші.

Метою дослідження є визначення пріоритетних напрямів удосконалення обліку кредитних операцій банків України.

Спроможність банківської системи ефективно розподіляти фінансові ресурси в суспільстві між галузями економіки та окремими позичальниками є необхідною умовою економічного зростання країни. Прибутковість банку визначається ефективністю його кредитної діяльності, на яку суттєво впливає якість облікової інформації. Доречна, достовірна, зрозуміла та доступна фінансова звітність банків дозволяє отримати значний обсяг інформації про якісні та кількісні характеристики діяльності банківських установ. Значна кількість інформації знаходиться не лише у фінансовій, а й у статистичній формі звітності [1].

Кредитні операції – це вид активних банківських операцій, пов’язаних із розміщенням залучених банком коштів шляхом їх надання в тимчасове користування, прийняттям зобов’язання придбати право вимоги боргу або прийняттям зобов’язань про надання коштів (гарантії, поручительства, авалю) за настання умов, передбачених кредитною угодою [2].

Значне зростання питомої ваги пролонгованих кредитів та відображення такої операції в обліку має ряд методологічних проблем. Зокрема, відстрочка за кредитним договором (продлонгація) відображається за такими ж рахунками (2062, 2063, 2072, 2073, 2203), що і довгострокова або короткострокова заборгованість, залежно від строку, який розраховується від дати відстрочки позики до дати її погашення. Тобто, у бухгалтерському обліку пролонговані

кредити відносяться до строкових, а зростає реальна кількість непогашених кредитів. Відсутність відображення такого стану активів у бухгалтерському обліку стає однією з причин збільшення простроченої заборгованості за кредитами. Неправильний облік пролонгованих і прострочених кредитів за вище наведеними рахунками змінює статус активів з ризикових на працюючі. Це приховує реальний стан кредитного портфелю банку, що підвищує його позиції в рейтингах, що в свою чергу акумулює більшу кількість клієнтів [3].

Використання в бухгалтерському обліку рахунків пролонгованої заборгованості та непогашених кредитів було передбачено планом рахунків банків України, складеним за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку. Дану методику необхідно удосконалити відповідно до сучасного стану пропонованих банками кредитних послуг клієнтам. Оскільки законодавча база з регулювання банківських послуг не відповідає темпам зростання диверсифікованості банківських послуг, що дає змогу уникати та приховувати такі проблемні активи у звітності.

Недосконалість обліку саме пролонгованих і прострочених кредитів призводить до наймасштабнішої проблеми – ліквідності. Основною особливістю сьогоденної кризи у банківському секторі є значний вплив недостатньої ліквідності, яка є наслідком розривів між термінами повернення пасивів (депозити фізичних та юридичних осіб) та термінами одержання платежів навіть за строковими кредитами (прострочені і сумнівні до повернення не враховуються, оскільки вже мають вплив на поточну ліквідність).

Однією із проблем є організація операцій з фізичними особами-підприємцями. Чинне законодавство відносить їх до юридичних осіб, що пояснюється обмеженістю відображення в чинному плані рахунків банку операцій з різними групами позичальників. Тобто, виділяють операції з фізичними та юридичними особами, органами державної влади та банками. Тому при банківському кредитуванні фізичних осіб-підприємців застосовуються коефіцієнти резервування такі, як при кредитуванні юридичних осіб, хоч кредитування фізичних осіб-підприємців є більш ризиковим.

Доцільним буде внесення до груп рахунків нових суб'єктів кредитування, а саме фізичних осіб-підприємців, що дасть змогу точно визначити ризиковість кредитування даних суб'єктів.

Ризиковість кредитування фізичних-осіб підприємців проявляється у тому, що:

- відображення фінансових результатів ведеться за спрощеною системою звітності;
- підприємницька діяльність за новим законодавством може здійснюватися без обов'язкового відкриття банківського рахунку та печатки;
- перевірки контролюючими та податковими органами здійснюються рідше, ніж суб'єктів господарювання інших організаційно-правових форм;
- процедура банкрутства подібного позичальника є безрезультатною з позицій повернення кредиту та відсотків;
- немає ліквідної застави, за рахунок якої може бути компенсований кредит та відсотки за користування ним у повному обсязі, оскільки вона не є обов'язковою [3].

Таким чином, удосконалення обліку кредитних операцій є вимушеною необхідністю. Оскільки методика, що використовується наразі не є доцільною за рахунок таких факторів як: неможливість точного визначення ризиковості наданих кредитів, різним суб'єктам господарювання; некоректне відображення активів банку, що призводить до змін у фінансовій звітності; неточність фінансової звітності, що запобігає прийняттю якісних управлінських рішень як внутрішніми, так і зовнішніми користувачами.

Список використаних джерел

1. Положення НБУ "Про затвердження Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України". - 01.03.2016 - № 129. - [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> .
2. Бондаренко Н.М., Шевченко К.В. Сутність та класифікація кредитних операцій банку / Н.М. Бондаренко, К.В. Шевченко // Науковий

вісник Херсонського державного університету. - Випуск 17. Частина 2. 2016. - [Ел. ресурс]. — Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/2/31.pdf

3. Мендюх С. Проблеми та шляхи удосконалення обліку кредитних операцій банку /С. Мендюх // Науковий клуб. – 2016. [Ел. ресурс]. – Режим доступу:
http://sophus.at.ua/publ/2014_12_16_lutsk/sekcija_7_2014_12_16/problemi_ta_shlja_khi_udoskonallennja_obliku_kreditnikh_operacij_banku/80-1-0-1210

УДК 659

Піхняк Т. А.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

Гончар К. А.,

студентка п'ятого курсу

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Кризовий стан економіки, дефіцит державних ресурсів зумовив функціонування бюджетних установ України за принципом обмеженості бюджетного фінансування. У результаті недоотримання фінансових ресурсів, що виділяються державою, недосконалістю нормативно-правового забезпечення та механізмів залучення і використання позабюджетних коштів, бюджетні установи не отримують достатньо коштів для необхідного функціонування.

Основні принципи бюджетного фінансування та напрями витрачання бюджетних коштів викладено в Законі України «Про бюджетну систему».

Згідно зі ст. 18 цього Закону кошти Державного бюджету України

витрачаються виключно на цілі та в межах, затверджених законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний рік. Відповідно до цього Закону з Державного бюджету фінансуються установи та організації у сфері освіти, культури, науки, охорони здоров'я, фізичної культури, молодіжної політики, соціального забезпечення, що мають загальнодержавне значення.

В сучасних умовах для проведення оптимального фінансування таких установ необхідно вирішити наступні найгостріші та актуальні проблеми кошторисного фінансування, що існують наразі в Україні, а саме:

- проблема раціонального використання бюджетних коштів;
- проблема залишкового методу фінансування;
- відсутність суспільного ефекту від використання бюджетних коштів;
- фінансування бюджетних установ, не враховуючи реальних потреб у бюджетних коштах; недосконала нормативно-законодавча база.

Тому головними напрямками роботи щодо їх розв'язання є :

- підвищення відповідальності Центральними органами виконавчої влади за проведення державної політики у відповідних галузях і сферах;
- упорядкування і раціоналізація мережі підвідомчих установ;
- суттєве скорочення кількості головних розпорядників коштів державного бюджету та переведення на казначейське обслуговування практично всіх операцій державного бюджету.

Також для вирішення цих проблем необхідно:

- підвищити якість основних макроекономічних показників з обов'язковим проведенням попередньої незалежної експертизи їх коректності;
- здійснити розрахунки балансу фінансових ресурсів держави та вдосконалення на цій основі бюджетно-фінансових та грошово-кредитних пропозицій економіки України;
- перейти до середньострокового бюджетного планування як, основи формування державного бюджету на визначений рік;
- перейти від багатоканальної до одно каналної системи фінансування

закладів, установ та організацій бюджетної сфери, а також окремих бюджетних програм, зокрема в частині передачі функцій фінансування лише одному головному розпоряднику;

- здійснити витрати державного та місцевого бюджетів виключно на конкурсній основі;

- децентралізацію оплати рахунків бюджетних установ.

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно відзначити, що бюджетне фінансування відіграє доволі важливу роль у належному функціонуванні бюджетних установ в Україні, тому в основу виконання бюджету необхідно закласти стратегію досягнення цілей та завдань, що вимірюються показниками результативності.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>.

2. Шокіна Ю. О. Особливості реалізації фінансового механізму бюджетних установ / Шокіна Ю. О. / Управління розвитком. – 2012. - № 3. – С.120-124.

УДК 659

Піхняк Т. А.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

Гуральник М. М.,

студентка п'ятого курсу

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

В умовах фінансової кризи, що утворилась в економіці України, гостро

постає питання своєчасності проведення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності. Порушення строків погашення зобов'язань призводить до їх накопичення та знецінення грошових коштів для кредиторів. Це негативно впливає на фінансовий стан підприємств. Вирішення зазначеної проблеми можливе за умов ефективного управління поточними зобов'язаннями. Прийняття управлінських рішень здійснюється на підставі інформації про поточні зобов'язання, що формується у системі бухгалтерського обліку. У зв'язку з цим виникає необхідність вдосконалення теоретичних і методичних аспектів визнання, класифікації, документування, оцінки та відображення поточних зобов'язань у системі бухгалтерського обліку, а також методики аналізу поточних зобов'язань та визначення їх впливу на платоспроможність підприємства в сучасних умовах господарювання.

Кожен господарюючий суб'єкт повинен створити систему обліку короткострокових зобов'язань таким чином, щоб вона максимально швидко фіксувала облікову інформацію про наявність та рух поточних зобов'язань на підприємстві. Адже дані про зобов'язання є підставою для прийняття управлінських рішень та проведення подальшого контролю та аналізу стану підприємства.

У результаті проведених досліджень було зроблено висновок, що аналіз поточних зобов'язань підприємства для ефективного управління ними слід проводити в комплексі із застосуванням системи взаємодоповнюючих показників, які було об'єднано в три групи:

- кількісні показники (коефіцієнт залежності підприємства від поточних зобов'язань, рівень поточних зобов'язань у складі джерел утворення активів, баланс заборгованостей, рівень поточних зобов'язань у власному капіталі);
- якісні показники (коефіцієнт оборотності поточних зобов'язань, тривалість обороту поточних зобов'язань, коефіцієнт рентабельності поточних зобов'язань);
- показники покриття поточних зобов'язань (коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності, коефіцієнт

поточної ліквідності, коефіцієнт загальної ліквідності, загальний ступінь платоспроможності).

Сутність запропонованої методики полягає у вивченні структури поточних зобов'язань, їх оборотності, визначенні ступеня платоспроможності та ліквідності підприємства, які розраховують на основі даних фінансової звітності, а також у здійсненні розрахунку граничної суми поточних зобов'язань під впливом таких чинників як доходи, витрати діяльності, оборотні активи підприємства.

Перший та другий етапи даної методики аналізу поточних зобов'язань мають організаційний характер, тобто безпосередньо визначення об'єкта аналізу, мети, постановка завдань аналізу та збирання інформації для його проведення.

На третьому, четвертому і п'ятому етапах виконуються аналіз структури, оборотності та покриття поточних зобов'язань. Далі визначають граничний розмір поточних зобов'язань, який для конкретного підприємства є припустимим. Для цього за допомогою кореляційно-регресійного аналізу розроблено економіко-математичну модель прогнозування спроможності підприємства погашати свої поточні зобов'язання та уникнення ймовірності його банкрутства.

Метою такого дослідження є визначення впливу таких чинників, як витрати, доходи підприємства, вартість його оборотних активів, на рівень поточних зобов'язань підприємства. Якщо фактична сума поточних зобов'язань за період, що аналізується, перевищує одержану в результаті розрахунку граничну суму, підприємство вважається неплатоспроможним та має ймовірність банкрутства.

Одержані в результаті аналізу дані використовують для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації розрахунків за поточними зобов'язаннями та запобігання банкрутству підприємства

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Міністерством фінансів України від 07.02.2013 р. №73; за редакцією 18.03.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене Міністерством фінансів України від 31.01.2000 р. №20; за редакцією 18.03.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>

3. Шапошнікова О. Взаємозв'язок розрахунків і зобов'язань в обліку /О. Шапошнікова, Н. Філіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.rusnauka.com/1_ENXXI_2013/Economics/7_137329.doc.htm

4. "Fundamental concepts in liability valuation and reporting" In Brownlee and Richard E.(eds.), Corporate Financial Reporting: Text and Cases. Boston: Irwin / McGraw-Hill, 1998.

УДК 657.003.2

Піхняк Т. А.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

Ярова К. А.,

студентка п'ятого курсу

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ОПЕРАЦІЙНІ ВИТРАТИ»

Головною складовою господарської діяльності підприємства, є операційна діяльність. Це основна діяльність підприємства тобто операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), які є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу. До операційної також належать інші види діяльності, які не є

інвестиційною чи фінансовою діяльністю [1].

Зокрема, це: собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати.

Сьогодні витрати розглядаються значною кількістю вітчизняних та зарубіжних вчених та науковців. Проте розкриттям економічного змісту витрат, зокрема операційної діяльності, займалися такі науковці як Ф. Ф. Бутинець, М. С. Пушкар, З. Р. Задорожний, Н. С. Андрющенко, О. В. Олійник.

Сьогодні на теоретичному рівні не вирішеними залишаються питання узгодженості визначень, трактувань та рекомендацій, поданих чинним законодавством.

Узагальнюючи теоретичні дослідження операційних витрат, в економічній літературі, можна виділити різні підходи до визначення терміну «операційні витрати» (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення терміну «операційні витрати»

Підходи	Визначення	Дослідники/джерела
1	2	3
Функціональний	Витрати, пов'язані з основним видом діяльності підприємства (виробництвом продукції, наданням послуг, виконанням робіт); витрати і платежі, пов'язані з проведенням виробничо-господарських і фінансових операцій за певний період часу	Гончаров В.М., Вецепура Н.В., Касьянова Н.В., Солоха Д.В., Безруких С.П., Борисов А.Б., Кабкова Е.Н.
Змістовний	Грошові витрати на виробництво товару, його продаж, управління компанією, виплату відсотків за залученими вкладками і кредитами, сплату податків, адміністративні та інші витрати	Райзберг Б.А., Лозовський Л.Ш., Стародубцева Е.Б., Бутинець Ф.Ф., Сопко В.В.,
Цільовий	Засоби, витрачені для отримання доходів	К. Друрі, Осовська Г.В., Коцюба М.С., Юшкевич О.О., Грещак М.Г., Котляров С.А., Завадський І.С.
Ресурсний	Грошове відображення витрат трудових, матеріальних, фінансових ресурсів для здійснення операційної діяльності підприємства	Р. Ентоні, Дж. Ріс, Г. Фандель, Мазаракі А.А., Чаюн І.О., Ушакова Н.М., Лігоненко Л.О., Цветкова Н., Шеремет А. Д., Горбильова З.М.

1	2	3
Фінансовий	Зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками)	П(С)БО 16 «Витрати», Гура І.О., Цал-Цалко Ю.С., Верига Ю.А., Голов С.Ф., Єфименко В.І.
Економічний	Усі витрати, пов'язані з поточною діяльністю підприємства, включаючи непродуктивні витрати	Непочатенко О.О., Макконелл Р., Брю С.Л.
Бухгалтерський	Перелік витрат, що відповідно до законодавчої регламентації відносяться на собівартість послуг підприємства для розрахунку величини оподаткованого прибутку	Балченко З.А., Бургонова Г.Н., Каморджанова Н.А.

Так, з вищевикладеного слідує, що поняття «операційних витрат» досить широко розглядається як в науковій, так і в практичній літературі. Ми підтримуємо так званий фінансовий підхід, де визначення операційних витрат трактується згідно з П(С)БО 16 «Витрати» і вважаємо, що дане визначення є найбільш доцільним та обґрунтованим з точки зору обліку.

Список використаних джерел

1. Верига Ю. А. Бухгалтерська фінансова звітність підприємства [Текст]: навчальний посібник / Ю. А. Верига. – К. : ННЦ «Укоопосвіта», 2002. – 320 с. – ISBN 978-966-311-059-2.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України . – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

УДК 658

Романенко І. О.,

Тіщенко К. А.,

студенти кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

СИСТЕМА НАРАХУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОПЛАТИ ПРАЦІ

Система заробітної плати визначає ефективність праці на підприємстві, оскільки вона виступає основним джерелом грошових доходів працівників та стимулює їх до підвищення ефективності виробництва. Крім того, витрати на оплату праці працівників займають ключове місце в управлінні ресурсами виробництва, тому нарахування заробітної плати та розрахунок податкових утримань є ключовим елементом в системі оплати праці та потребує детальної уваги.

Згідно зі статтею 1 Закону України "Про оплату праці" від 24.03.1995 р. заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства [1].

Нарахування заробітної плати відбувається на основі табелю обліку робочого часу (форма №П-5), типова форма якого затверджена Наказом Держкомстату України від 05.12.2008 р. №489 "Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці". Залежно від умов праці та особливостей виробничого процесу, облік робочого часу може вестись в днях чи годинах.

ЗУ "Про оплату праці" визначає структуру заробітної плати, складовими якої є: основна заробітна плата, що встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців відповідно до визначених норм праці; додаткова заробітна плата, яка виплачується за виконану роботу понад установлені нормативи; інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Основна заробітна розраховується шляхом множення середньоденної (середньогодинної) зарплати у відповідному місяці на кількість відпрацьованих днів (годин) в цьому місяці. Для визначення середньоденної (середньогодинної) заробітної плати потрібно посадовий оклад працівника розділити на встановлену норму робочого часу [2]. При цьому, розмір зарплати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної зарплати, який відповідно до Закону України від 21 грудня 2016 року №1801-VIII "Про Державний бюджет України на 2017 рік" становить в розрахунку на місяць - 3200 грн., в погодинному вираженні - 19,34 грн.

Відповідно до ст.115 Кодексу законів про працю України терміни виплати заробітної плати встановлюються колективним договором або нормативним актом роботодавця, але не рідше 2-х разів на місяць через проміжок часу, що не перевищує 16 календарних днів, та не пізніше 7 днів після закінчення періоду, за який здійснюється виплата. Нарахування та оплата податків із заробітної плати відбувається не пізніше дня її виплати.

Порядок нарахування та розміри утримань із заробітної плати в Україні регулюються Податковим кодексом України та ЗУ "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" від 08.07.2010 №2464-VI. Відповідно до вказаних нормативних документів в 2017 році визначено наступні види та розміри утримань із заробітної плати:

- ставка податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) - 18 %;
- розмір військового збору - 1,5%;
- ставка нарахування єдиного соціального внеску (ЄСВ) - 22%.

У зв'язку з посиленням процесів інтеграції економіки України та економічних систем країн світу (зокрема, країн європейського континенту та США), є доцільним розгляд системи оплати праці в зарубіжних країнах. Зокрема, актуальним є питання регулювання розмірів заробітної плати та оподаткування закордоном, оскільки саме ці проблеми викликають найбільше питання серед українських працівників та роботодавців.

Основні критерії щодо встановлення мінімального рівня заробітної плати

визначені Конвенцією МОП № 131. Згідно з даною Конвенцією, при визначені рівня мінімальної заробітної плати необхідно враховувати такі фактори [3]:

- потреби працівників та їхніх сімей з урахуванням загального рівня заробітної плати в країні, прожиткового мінімуму, допомоги з соціального забезпечення та порівняльного життєвого рівня інших соціальних груп;
- економічні фактори, у тому числі необхідні умови економічного розвитку, рівень продуктивності й бажаність досягнення та підтримання високого рівня зайнятості.

На сучасному етапі розвитку економіки, багато підприємств світу відмовляються від погодинної та тарифної системи оплати праці і свою увагу зосереджують на особистих та професійних якостях працівників.

У 2017 році Eurostat висвітлив розміри мінімальної заробітної плати в 22 країнах Європейського союзу (такі країни, як Данія, Італія, Кіпр, Австрія, Фінляндія та Швеція не має встановленого мінімального рівня оплати праці). Найменші показники спостерігаються у країнах Східної Європи: Болгарія (€235), Румунія (€275), Литва та Латвія (€380) та ін. Найвищі показники мають країни Західної та Північної Європи: Велика Британія (€1397), Німеччина (€1498), Люксембург (€1999) та ін. Рівень мінімальної заробітної плати в США на січень 2017 року становив €1192 [4].

Системи відрахувань із заробітної плати, відрізняються залежно від законодавства та податкової системи країн світу. Наприклад, в США роботодавці вираховують із заробітної плати найманих працівників (EmploymentTaxes) такі податки, як [5]:

- податок на соціальне страхування (Socialsecuritytax);
- податок по програмі «Медікер» (Medicaretax);
- федеральний податок, вирахований із заробітної плати (Federalincometaxwithholding);
- податок у фонд виплат допомоги по безробіттю (FUTA) (Federal unemployment (FUTA) tax).

Розміри даних податків визначаються в кожному штаті окремо.

Отже, система оплати праці та оподаткування заробітної плати визначаються виключно законодавством та податковою системою відповідної країни. Спільним для всіх країн світу є визначення розміру заробітної плати, що залежить від особистих та професійних якостей працівника, та умов трудового договору, які регулюються профспілковими організаціями.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про оплату праці" від 24.03.1995 №108/95 ВР [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>

2. Розрахунок нарахувань та утримань із заробітної плати у 2017 році з прикладами [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://byhgalter.com/rozrachunok-naraxuvan-ta-utriman-iz-zarobitno%D1%97-plati-u-2017-roci/>

3. Конвенція Міжнародної організації праці № 131 про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://consultant.parus.ua/?doc=02WSIFF6F2>

4. Eurostat. National minimum wages in the EU [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7860532/3-10022017-AP-EN.pdf/b5027315-0570-45df-9eb6-0cfda2f13dbc>

5. Налогообложение в США [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://united.org.ua>

УДК 658

Сорока Л. О.,

студентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Ксьондз С. М.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ

У ринкових умовах в умовах невизначеності та ризику функціонування суб'єктів підприємницької діяльності важливим є забезпечення підприємства оборотними коштами. Безперервність процесу виробничої та комерційної діяльності потребує постійного інвестування коштів у елементи оборотних активів для здійснення розширеного відтворення. Відсутність чи надлишок коштів призводить до розбалансування руху матеріальних і фінансових ресурсів, недофінансування господарської діяльності та до фінансових ускладнень на підприємствах.

Від ефективності використання оборотних коштів залежить ліквідність підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність та рентабельність.

Дослідивши різні економічні літературні джерела, можна виділити різні підходи щодо визначення економічної сутності оборотних коштів, які взаємопов'язані із такими поняттями, як оборотні активи, оборотний капітал та оборотні засоби.

Отже, аналізуючи різні визначення оборотних коштів вченими-економістами, необхідно виділити основні три підходи (табл. 1.1):

- кошти, які авансуються у виробничі оборотні фонди та фонди обігу;
- сукупність майнових цінностей;
- активи, які перетворюються у грошові кошти (готівку) протягом одного року.

Проаналізувавши основні поняття сутності оборотних коштів, оборотного капіталу та оборотних активів, необхідно розрізняти ці три визначення, враховуючи, що оборотні кошти – це кошти, які спрямовані на фінансування виробничого циклу з метою отримання додаткового прибутку, а оборотний капітал – об'єднує в собі як матеріальну-речову, так і вартісну форму капіталу, при тому, що оборотні кошти відображають тільки вартісну форму.

Підходи учених до визначення економічної сутності оборотних коштів

№ з/п	Підхід	Автор
1	це кошти, які авансуються у виробничі оборотні фонди та фонди обігу	А.Поддєрьогін, С. Покропивний, Т.М. Журавель, Є. Брігхем, С.Б. Барнгольц, Р.М. Михайленко, Г.М. Азаренкова
2	це сукупність майнових цінностей	Роштейна Л.О., Білик М.Д., Бланк І.О.
3	це активи, які перетворюються у грошові кошти (готівку) протягом року	Ковальов В.В., ЗвіБоді та Роберт Мертон

Порівнюючи оборотні активи з оборотними коштами, необхідно виділити, що оборотні активи – це ширше поняття, оскільки грошові кошти є одними із елементів оборотних активів.

Список використаних джерел

1. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. [для самоств. вивчення дисципліни] / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К: Знання-Прес, 2006. – 287 с.
2. Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств /М.Д. Білик. – К: Знання, КОО. – 1999. – 312 с
3. Бланк И.А. Управление активами / И.А. Бланк. – К: Ника-Центр: Эльга, 2002. – 720 с.
4. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту: підручник / Є.Ф. Брігхем; пер. з англ. – К: Молодь, 1997. – 1000 с.
5. ЗвиБоди Финансы / ЗвиБоди, Роберт Мертон. – М.: Вильямс, 2007. – 592 с.
6. Ковалев В.В. Финансы предприятий: учеб. пособ. / В.В. Ковалев, Вит.В. Ковалев. – М.: ООО «ВИТ + РЭМ», 2002. – 352 с.
7. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник / С.Ф. Покропивний. – [2-ге вид., перероб. та доп.]. – К: КНЕУ, 2001. – 528 с.
8. Роштейн Л.А. Оборотные средства в промышленности / Л.А.

Роштейн. – М.: ФиС, 1986. – 93 с.

9. Фінанси підприємств: підручник / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – [6-те вид., перероб. та допов.]. – К: КНЕУ, 2006. – 552 с.

10. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька. – К: КНЕУ, 2005. – 592 с.

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

***Секція 5
Оподаткування як інструмент державного регулювання
інноваційного розвитку***

24-25 травня 2017 р.

м. Хмельницький

Доценко І. О.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

Левчук Ю. Л.,

студентка факультету економіки і управління

Хмельницького національного університету

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Наявність ефективної фінансової системи в будь-якій країні є запорукою стабільного і динамічного розвитку економіки. Ефективною вважають таку фінансову систему, яка представлена широким колом фінансових посередників, спроможних гармонійно взаємодіяти та всебічно забезпечувати соціально-економічні і фінансові потреби суспільства. Традиційно фінансове посередництво більшості країн представлено банківським сектором та небанківськими фінансовими інститутами.

Досвід розвинених країн свідчить про те, що у разі ефективного функціонування небанківських фінансових інститутів досягається значний економічний ефект. Це виявляється у спроможності ефективно впливати на зростання обсягів інвестиційних ресурсів в економіці країни, задовольняти потреби економічних суб'єктів у необхідному капіталі. Що є особливо актуальним для України в сучасних умовах розвитку.

Небанківська фінансова установа — юридична особа, що надає одну чи кілька фінансових послуг та яка внесена до Державного реєстру фінансових установ в установленому порядку. Характерною рисою небанківських кредитних установ є досить вузька спеціалізація цих установ, що, як правило, чітко регламентується законодавчими та нормативними актами [4].

Становлення вітчизняних небанківських фінансових установ відбувається дуже повільно і не відповідає тим завданням, що стоять перед державою в період розбудови ринкової економіки. Різноманіття видів небанківських фінансових установ є однією з ознак розвиненості фінансової системи країни [2].

Всі небанківські фінансові установи можна розподілити на договірні фінансові установи, котрі залучають кошти на підставі договору з кредитором та інвестиційні фінансові установи, котрі залучають кошти через продаж кредиторам (інвесторам) своїх акцій, паїв тощо. Серед договірних фінансових установ виокремлюють пенсійні фонди, страхові компанії, ломбарди, лізингові компанії, факторингові компанії.

В умовах реформування пенсійної реформи важливе значення набувають пенсійні фонди. Їх основне завдання полягає у зборі і акумуляції грошових коштів, призначених для пенсійного забезпечення громадян при досягненні ними певного віку. Діяльність недержавних пенсійних фондів в Україні практично знаходиться на початковому етапі, їх доля на ринку незначна.

Ломбард – фінансова установа, виключним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів під заставу майна на визначений строк і під процент та надання супутніх послуг ломбарду. Ломбард визнано бізнесом із високим рівнем рентабельності.

Лізингова компанія – суб'єкт підприємницької діяльності, власники певних обсягів і видів майна, котрі здійснюють операції з передання у строкову оренду власного чи придбаного майна – машин, устаткування, транспортних засобів, споруд виробничого призначення на умовах певного терміну, зворотності та платності [4].

Факторингова компанія – фінансова установа, яка здійснює в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, операції з придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, приймаючи на себе ризик виконання таких вимог та прийом

платежів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів.

Страхові компанії – це фінансові інститути, які утворюються для відшкодування можливих збитків у результаті стихійного лиха, інших несприятливих умов. Ці організації утворюють спеціальний фонд за рахунок страхових внесків громадян та юридичних осіб – страхувальників (ці внески мають вигляд купівлі страхових полісів). Кошти страхового фонду, як правило, не набагато перевищують щорічні виплати страхових відшкодувань, тому страхові компанії володіють досить значними та стійкими грошовими ресурсами, які вони вкладають у довгострокові цінні папери.

Серед інвестиційних фінансово-кредитних установ виділяють: інвестиційні фонди, фінансові компанії, кредитні товариства, кредитні спілки [3].

Інвестиційні фонди являють собою особливий вид фінансово-кредитних установ, що забезпечують посередництво в інвестиційному процесі. Шляхом випуску власних цінних паперів інвестиційні фонди акумулюють грошові кошти приватних інвесторів (переважно населення) та вкладають їх в акції та облігації різних підприємств у своїй країні та за кордоном.

Фінансові компанії – це небанківські інститути кредитної системи, що спеціалізуються на кредитуванні продаж споживчих товарів з відстрочкою платежу. Основною функцією фінансових компаній є надання кредитів покупцям споживчих товарів шляхом придбання у торговельних фірм боргових зобов'язань, якими були оформлені відповідні продажі. Розвиток фінансових компаній можливий при широкій насиченості споживчого ринку товарами та послугами, а також активній конкуренції між ними [4].

Кредитні товариства – це установи, що утворюються для задоволення потреб їх членів у кредиті (кооперативів, орендних підприємств, підприємств малого і середнього бізнесу, фізичних осіб). Їх капітал формується шляхом купівлі паїв і сплати спеціального внеску, який у разі виходу з товариства не повертається. Основними видами діяльності кредитних товариств є надання

коротко- і середньострокових кредитів, посередницька діяльність.

Кредитні спілки – це громадські організації, створені на добровільних засадах з метою фінансового та соціального захисту їх членів шляхом залучення їх особистих заощаджень для взаємного кредитування. Вони видають позики під мінімальні відсотки і не мають на меті одержання прибутку, а фінансову діяльність проводять так, щоб залучені кошти не зменшувались і забезпечували покриття витрат на утримання самої спілки. Клієнтами спілки можуть стати тільки її пайовики [1].

Отже, небанківські фінансово-кредитні установи відіграють важливу роль на національних ринках розвинених країн. В Україні вони також розвиваються, однак говорити про істотну їхню роль у розвитку економіки не можна. Цьому перешкоджає відносно невелике охоплення ринку, недовіра до них з боку багатьох громадян, недосконалість законодавчої бази, що регулює їхню діяльність, а також нестабільна політична ситуація й відносно низькі доходи більшості громадян.

Список використаних джерел

1. Гончаренко В. В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи: міжнародний досвід та українська практика / В. В. Гончаренко. – К. : Наукова думка, 2014. – 233 с.
2. Іванов В. М. Грошово - кредитні системи зарубіжних країн / В. М. Іванов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecolib.com.ua/article.php?book=2&article=96>
3. Юркевич О. В. Кредитні компанії: сутність, правові засади і механізм функціонування / О. В. Юркевич // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 12 (102). – С. 175–181.
4. Сайт національної комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dfp.gov.ua.

Ксьондз С. М.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Богач В. О.,

студентка Хмельницького національного університету

Хмельницький національний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ОПОДАТКУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО ДОСВІДУ

Розвиток соціально-орієнтованої економіки і забезпечення у національних умовах господарювання економічного зростання держави не можливі без удосконалення податкового регулювання інноваційних процесів. Безумовно, це вимагає детального дослідження і удосконалення механізму податкового регулювання, адже завдяки правильному й обґрунтованому використанню його складових держава може забезпечувати позитивну динаміку щодо створення нових робочих місць, зайнятості населення, конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, пожвавлення процесів споживання й інвестування, а відтак - стабільного економічного зростання. Саме з цієї причини, владні органи повинні вивчати, аналізувати та обґрунтовувати усі механізми й методи податкового регулювання інноваційної діяльності, а також з'ясовувати їх вплив на процеси суспільного відтворення на мікро- та макроекономічному рівнях.

Для реалізації стратегії інноваційного розвитку в Україні є всі необхідні передумови, серед яких науково-технічний, виробничий та кадровий потенціал, що визначають конкурентні переваги країни. Досвід економічно розвинутих країн переконливо свідчить, що в сучасних умовах зазначені економічні параметри вирішальним чином впливають на масштаб та якісний рівень інвестиційної діяльності. Вважаємо за доцільне відзначити, що сподівання на масовий приплив зарубіжних інвестицій у той час, коли власні нагромадження

вивозяться за кордон чи осідають у вигляді валютної готівки, марні. Лише після того, як у країні будуть реалізовані нагромаджені заощадження громадян і суб'єктів економічної діяльності у вигляді інвестиційних вкладень, можна сподіватися і на приплив зовнішніх вкладень. Крім того, необхідно створити такі умови, щоб інвестиції вкладалися не просто у відновлення наявного технологічного рівня чи на його нарощування, а в справді новітні технології [1].

В основу оцінки готовності України до впровадження в життя інноваційної моделі розвитку має бути покладено рейтинг конкурентоспроможності української економіки [1, с. 121-122]. За даними звіту Всесвітнього економічного форуму за 2010-2011 р., Україна за загальним індексом конкурентоспроможності посідає 89 місце [2]. Найістотнішою перешкодою для підвищення потенціалу міжнародної конкурентоспроможності України на сучасному етапі розвитку її економіки є відставання у сфері інноваційних технологій [3, с. 69].

Нинішня податкова система в Україні має переважно фіскальний характер і не стимулює належним чином виробництво, інновації, інвестування, вимиває значні грошові кошти з реального сектору економіки в тіньовий. Питома вага податків у ВВП (податкове навантаження), включаючи обов'язкові відрахування на соціальне страхування, становить від 35 до 40%, що характерно для розвинутих країн, але важко для країн з перехідною економікою. Фахівцями підраховано, що сумарні податкові вилучення, за яких можливе економічне зростання в державах, подібних до України, не повинні перевищувати 20-25% ВВП. Доречно згадати, що і в розвинутих європейських країнах у депресійні 20-30-ті роки минулого сторіччя податки в структурі ВВП не перевищували в середньому 16,5%, а в окремих країнах були значно меншими: в Швейцарії - 6%, Швеції - 8,5%, Норвегії - 10,9%. Таким чином держава давала можливість підприємствам створити стабілізаційний капітал, достатній для сталого розвитку [4].

Для об'єктивної оцінки стану інноваційного розвитку України важливе значення має визначення її відносної позиції в рамках країн ЄС за допомогою

Європейського інноваційного табло (ЄІТ). Так, за ЄІТ Україна перебуває в останній, четвертій, за рівнем інновативності, групі - "країни, що рухаються навздогін" із значенням індексу 0,23. Цю групу складають: Угорщина - 0,24, Росія - 0,23, Україна - 0,23, Латвія - 0,22, Польща - 0,21, Хорватія, Греція - 0,20, Болгарія - 0,19, Румунія - 0,16, Туреччина - 0,08. Порівняно з іншими країнами ЄС Україна відстає від "країн-лідерів" приблизно у 3 рази (Швеція - 0,68), від "країн-послідовників" - 2 рази (Великобританія - 0,48), від країн "помірних інноваторів" - 1,6 рази (Норвегія - 0,35) [5].

До інструментів податкового стимулювання інноваційної діяльності відносять зниження ставки податку, податкову знижку, звільнення від оподаткування прибутку, що реінвестується, податкові угоди з іншими країнами, податкові кредити тощо [6]. Так, наприклад, у США витрати приватних фірм на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) з 1954 р. повністю вираховувалися з оподаткованого прибутку, а з 1981 р. - 25% (пізніше - 10%) цих витрат вираховувалися безпосередньо із суми сплаченого підприємством податку. У Великобританії для венчурних фірм ставка податку на прибуток зменшується до 25%, у той час, як для всіх інших суб'єктів підприємництва він становить 35%. Також цікавим досвідом є списання витрат на НДДКР на собівартість продукції (послуг) без обмежень. У Німеччині державою приділяється велика увага інноваціям в малому і середньому бізнесі. Так, малим і середнім фірмам для придбання майна з метою досягнення економії витрат енергії надаються субсидії до 7,5% вартості придбаного майна, також вони отримують дотації на наукові дослідження і розробку нових технологій для виготовлення продукції у розмірі 30% договірної суми проекту. В Італії також поширені заохочувальні заходи, в тому числі і для малих підприємств. Так, держава надає малим і середнім підприємствам добувної і обробної промисловості субсидії на придбання і лізинг електронної обчислювальної техніки у розмірі 25% їх вартості [6].

Інноваційний розвиток повинен бути одним із пріоритетів економічної політики держави. Для забезпечення сталої інноваційної активності

підприємств потрібне довготривале забезпечення інвестиційними ресурсами, і як свідчить світовий досвід, здійснення цих процесів не можливе без системи ефективної державної підтримки. Забезпечувати інноваційний розвиток держава може прямими методами підтримки (фінансування інноваційних процесів із бюджету, використання цільових програм тощо) або непрямими методами (податкові та кредитні стимули, страхування інноваційних ризиків тощо). Зважаючи на обмеженість фінансових ресурсів, в сучасних умовах держава повинна надавати перевагу непрямым методам стимулювання інноваційної діяльності, зокрема через розширення механізмів податкових стимулів в інноваційній сфері, які мають стати дієвим важелем державного регулювання.

Список використаних джерел

1. Гаман М. В. Державне регулювання інноваційного розвитку України : монографія / М. В. Гаман. - К. : Вид-во НАДУ, 2005. - 388 с.
2. Global Competitiveness Report 2009-2010 / World Economic Forum, Geneva. 2009. - 492 p
3. Зянько В. В. Інноваційне підприємство: сутність, механізми і форми розвитку : монографія / В. В. Зянько. - Вінниця : УНІВЕРСУМ - Вінниця, 2008. - 397 с
4. Ожогіна Н. Удосконалення системи оподаткування в Україні на шляху до Євроінтеграції / Н. Ожогіна // Українська наука XXI століття : матеріали міжнародної наук.-практ. Інтернет-конф., Київ, 15-17 черв. 2007 р. - Режим доступу : <http://intkonf.org/ozhogina-n-udoskonallengnya-sistemi-opodatkovannya-v-ukrayini-nashlyahu-do-evrointegratsiyi/>
5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / авт.-упоряд. : Г. О. Андрущук, І. Б. Жиляєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. - К : Парлам. вид-во, 2009. - 632 с.
6. Кондрашов О. М. Основні напрями та пріоритети інноваційної діяльності в промисловості України / О. М. Кондрашов. - К. : Науковий світ,

2002. - 29 с.

УДК 336.22

Куш І. В.,

Величко Ю. Ю.,

студентки кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Бутко Н. В.

ВПЛИВ ОПОДАТКУВАННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

В умовах ринкової економіки банки займають особливе місце та перебувають у тісному взаємозв'язку з усіма її ланками. Банківський сектор концентрує у собі капітал країни, перерозподіляє його між галузями та впливає на розвиток організацій та економіки в цілому. Тому досить важливо, щоб банківські установи були прибутковими. На їх прибутковість вагомий вплив справляють податки. Виділяють два основні підходи щодо оцінки рівня оподаткування банків.

1. Недостатній рівень оподаткування, що вимагає посилення податкового навантаження. При цьому виділяють такі головні аргументи:

- діяльність банківських установ пов'язана з перерозподілом національного доходу, а не з його первинним розподілом і виробництвом, тобто відноситься до невиробничої і є посередницькою сферою. Дана сфера є непродуктивною і вторинною стосовно матеріального виробництва, і, окрім цього, не бере участі у створенні ВВП, тому, з метою розвитку реального виробництва, було виправдане підвищення податків на банки;

- банківські установи мають відносно швидкий обіг капіталу, тому у відношенні до виробничого сектору, при однаковому розмірі капіталу, прибуток банків буде більшим. У свою чергу, вищий прибуток у сфері обігу

визначає і вищу норму податку, ніж у сфері матеріального виробництва;

- ринок банківських послуг є ненасиченим, що природно підвищує попит даної сфери, тому логічним є збільшення прибутку;

- махінації, пов'язані з приховуванням прибутків та уникнення оподаткування за допомогою різних методів та схем.

2. Високе податкове навантаження банківської сфери, яке необхідно знижувати з метою залучення більшої кількості ресурсів у реальну економіку. При цьому головним аргументом є зниження податку на прибуток для усунення нестабільності банківської системи, адже високий податковий тиск на банки негативно впливає на величину відсоткових ставок за кредит. Неприпустимо встановлювати для банків більші податкові ставки на прибуток, ніж для підприємств інших галузей та видів діяльності.

Не рідко вища ставка податку на прибуток банків збільшується ставку позичкового відсотку, особливо у короткостроковий період. Е. Васишин і Л. Маршавіна дійшли висновку, що "державне регулювання структури інвестиційного портфеля комерційних банків, яке здійснюється непрямим податковим методом, негативно позначається на інвестиційній стратегії банків, посилюючи ізоляцію фінансового сектора від реального і відірваність банківського капіталу від виробничого, поглиблюючи розрив у русі грошових, фінансових і матеріальних потоків" [1, с. 52]. Ще це може бути зумовлено тим, що в умовах високої частини податкових вилучень з прибутку банки не можуть забезпечити окупність кредитів у відповідні терміни, а збільшення під впливом податків ставки позичкового відсотка ще більше зменшує їх платоспроможний попит на кредит. Також необхідно враховувати, що податки впливають не тільки на попит на кредит, але й на пропозицію позичкового капіталу. Адже важкий податковий прес негативно впливає на обсяги кредитних ресурсів банків. Все це у підсумку істотно знижує роль та значення позичкового капіталу та й самих банків у процесах розширеного відтворення економіки як на макро-, так і на мікрорівнях.

Оподаткування банківських установ впливає не тільки на окремі операції

у межах банків, а й на їх діяльність загалом. До речі, саме в цьому і проявляється сутність оподаткування як важливої умови діяльності банків.

Оподаткування – це законодавчо врегульований процес встановлення і утримання податків, який виступає зовнішнім чинником впливу на будь-яку діяльність, зокрема банківську. Водночас, зовнішні чинники доцільно поділити на прямі (безпосередньо впливають на напрямки, обсяги та інструменти банківської діяльності) і непрямі (не пов'язані з банківською діяльністю і спрямовані насамперед на інші види діяльності).

Непрямі чинники – це опосередковані дії, що справляються на банківську діяльність. В умовах децентралізованого управління економікою значення і масштаби непрямих механізмів впливу в банківських установах зростають. Попри це, наслідки непрямих чинників і методів регулювання банківської діяльності значно складніше прогнозувати, а "прояв результативності непрямого регулювання характеризується, на відміну від прямого механізму регулювання, часовим лагом" [2]. До них належить оподаткування клієнтами банків, тобто юридичних і фізичних осіб. До зовнішніх непрямих чинників впливу на банківську діяльність також відносять встановлення термінів сплати відповідних податків і зборів, визначення переліку інформації, необхідної для надання податковим органам, передбачення санкцій за порушення податкового законодавства тощо.

Отже, за допомогою податкових платежів можна істотно впливати на діяльність банківських установ. Однак нині головним завданням податкового впливу на діяльність вітчизняних комерційних банків є [3]:

1) переорієнтація вкладень банківських установ у реальний сектор економіки, а не у спекулятивні інструменти банківської діяльності (міжбанківське кредитування, ринок цінних паперів, валютні цінності);

2) податкове втручання у банківську діяльність не повинно послаблювати фінансову стійкість банків і сприяти їхньому банкрутству, особливо малих банків;

3) податкове регулювання повинно протидіяти наростанню монополізації

у банківській діяльності, оскільки монополізація ринку банківських продуктів створює умови та можливості для перекладання податкового тягару на клієнтів через зростання відсоткових ставок за користування кредитами, зниження ставок на депозити, збільшення комісійних тарифів.

Податкові платежі для банківських установ є витратами. Водночас ціна продукту банку формується із витрат і прибутку. Звідси, зниження податкового тягаря має сприяти досягненню наступних цілей: збільшення привабливості банківських продуктів; зменшення виробничих витрат клієнтів банку і збільшення їхньої ділової активності, а також надходжень податкових платежів у бюджету; зниження банківських ставок і тарифів за послуги; стимулювання розвитку конкуренції у банківській діяльності.

Отже, вплив оподаткування на діяльність банківських установ має велике значення. Оподаткування банків належить до зовнішніх чинників, але може мати пряму і непряму дію. Останнім часом роль та значення оподаткування банківської діяльності посилюються, тому що зумовлено двоїстою характеристикою його сутності: з одного боку, оподаткування прямо впливає на банківські установи і їхні операції, з іншого – оподаткування клієнтів опосередковано впливає на діяльність банків та їхню ділову активність.

Список використаних джерел

1. Євченко Н.Г. Оподаткування як фактор банківської діяльності [Текст] / Н.Г. Євченко // Економіка: проблеми теорії і практики. – 2008. – Вип. 240. – Т. I. – С. 69-75.
2. Пашкурова Н.П. Оподаткування прибутку комерційних банків: тенденції та проблемні аспекти [Електронний ресурс] / Н.П. Пашкурова. – Режим доступу: <http://intkonf.org/pashkurovanp-opodatkuвання-pributku-komertsiynih-bankiv-tendentsiyi-ta-problemni-aspekti/>.
3. Кльоба Л.Г. Вплив податкового регулювання на фінансову діяльність банку / Л.Г. Кльоба, О.І. Ярошик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.10. – С. 173-178.

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

***Секція 6
Міжнародний та національний досвід організації,
функціонування і розвитку аудиту***

24-25 травня 2017 р.

м. Хмельницький

Лозанчин С. О.,

Ткач А. М.,

студентки кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Бутко Н. В.

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Аудит банку являє собою визначення фінансового стану банківської установи на основі перевірки правильності складання та підтвердження достовірності балансу, обліку прибутків і збитків, аналіз стану обліку, відповідності обліку та дій банку вимогам чинного законодавства, перевірка дотримання рівності прав акціонерів (учасників) під час розподілу дивідендів, голосування, надання прав на придбання нових акцій тощо та підготовка висновків для надання інформації керівництву та акціонерам банку [1].

При здійсненні зовнішнього і внутрішнього аудиту банку існує регламентація взаємовідносин між зовнішніми і внутрішніми аудиторами, а також інспекторами з банківського нагляду, тому важливим завданням є дослідження методичного забезпечення контролю банківської установи через взаємозв'язки між різними видами контролю.

Основним завданням внутрішнього аудиту у банківських установах є незалежна оцінка системи внутрішнього контролю, яка включає в себе дослідження системи бухгалтерського обліку і супровідних видів контролю, фінансової і управлінської інформації щодо економічності та ефективності операцій.

Внутрішній аудит банку – це незалежна експертна діяльність служби аудиту банку для перевірки й оцінки адекватності та ефективності системи внутрішнього контролю та якості виконання призначених обов'язків співробітниками банку [2].

Внутрішній аудит здійснює головний бухгалтер та керівники інших департаментів і підрозділів та їх працівники щодо правильності і законності проведення усіх банківських операцій в межах своїх функціональних обов'язків, що відображені у посадових інструкціях відповідних працівників. Важливим моментом системи внутрішнього аудиту діяльності банку є дослідження інформаційних потоків і виявлення взаємозв'язків різних видів контролю банківської установи.

Служба внутрішнього аудиту є самостійним структурним підрозділом банківської установи, який виконує такі функції:

- 1) нагляд за поточною діяльністю банку;
- 2) контроль за дотриманням законів, нормативно-правових актів Національного банку України та рішень органів управління банку;
- 3) перевірка результатів поточної фінансової діяльності банку;
- 4) аналіз інформації про діяльність банку, професійну діяльність її працівників, випадки перевищення повноважень посадовими особами банку;
- 5) надання раді банку висновків та пропозицій за результатами перевірок;
- 6) інші функції, пов'язані з наглядом та контролем за діяльністю банку.

Служба внутрішнього аудиту підпорядкована спостережній раді банку та звітує перед нею, діючи на підставі положення, затвердженого спостережною радою банку.

Служба внутрішнього аудиту не несе відповідальності й не має владних повноважень щодо операцій, за якими вона здійснює аудит, проте відповідальна за обсяги та достовірність звітів, які подаються правлінню (раді директорів) щодо питань, належних до її компетенції, визначених законодавством.

Керівництво банку зобов'язане вчасно реагувати на рекомендації служби внутрішнього аудиту.

На ефективність проведення зовнішнього аудиту в банківських установах значною мірою впливає рівень організації внутрішнього аудиту.

Зовнішній аудит – це перевірка, що здійснюється незалежними

висококваліфікованими спеціалістами в галузі аудиту, контролю та аналізу фінансово-господарської діяльності на підставі наявності відповідного сертифіката на право здійснення аудиторської діяльності [1].

Головною метою зовнішнього аудиту є надання об'єктивної точної та достовірної інформації про об'єкт аудиту, а саме: про фінансове становище банку, його прибутковість і ліквідність активів, ступінь ризику обраної фінансової політики, а також здатність своєчасно погашати власні зобов'язання.

Основними завданнями зовнішнього аудиту в банківських установах є:

- 1) перевірка й оцінка форми й методів обліку, які використовує банк;
- 2) оцінка надійності управління банком;
- 3) перевірка відповідності бухгалтерської звітності обліковій практиці та чинному законодавству;
- 4) перевірка цільового використання інвестицій і кредитних ресурсів;
- 5) перевірка повноти та достовірності інформації про господарські операції;
- 6) оцінка стану та складу фінансових звітів і додатків до них;
- 7) аналіз стійкості фінансового стану банку;
- 8) узагальнення результатів аудиту й складання аудиторського звіту та інше.

Якщо при проведенні зовнішнього аудиту незалежним аудитором були виявлені фальсифікації показників фінансової звітності, недоліки в діяльності банківської установи, що можуть призвести до її неплатоспроможності чи значних втрат регулятивного капіталу, аудиторська фірма зобов'язана повідомити про зафіксовані порушення Національний банк України.

Керівники банку зобов'язані забезпечити умови для здійснення зовнішнього аудиту банку відповідно до вимог законодавства України та на вимогу аудиторської фірми надати звіти про проведені Національним банком України перевірки банку та звіти зовнішнього і внутрішнього аудиту банку [3].

Варто зазначити, що зовнішній аудит тісно взаємопов'язаний із внутрішнім аудитом. На можливість використання зовнішнім аудитором

результатів роботи внутрішнього аудитора значною мірою впливає оцінка ефективності внутрішнього аудиту банку. Не слід забувати про те, що в усіх випадках незалежність внутрішнього аудитора є відносною, а рамки його діяльності багато в чому визначаються складом управлінських кадрів банківської установи. Оскільки в різних банках рівень ефективності внутрішнього аудиту неоднаковий, він стає одним із предметів дослідження зовнішнього аудитора.

Співпрацюючи з внутрішніми аудиторами, зовнішні аудитори можуть значно підвищити ефективність своїх перевірок. Незалежні аудитори чи аудиторські фірми, які здійснюють перевірку банківської установи, повинні мати уявлення про діяльність її внутрішніх аудиторів. У процесі щорічної аудиторської перевірки внутрішні аудитори під контролем незалежних аудиторів можуть виконувати окремі роботи, але відповідальність за висновки, зроблені на основі результатів перевірки, повністю лежить на незалежних аудиторах.

Список використаних джерел

1. Постанова НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України» № 114 від 20.03.1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0548500-98>.

2. Жидовська Н.М. Організація внутрішнього аудиту в банку та його інспектування / Н.М. Жидовська // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2013. – № 1(1). – С. 175-183.

2. Закон України «Про банки й банківську діяльність», стаття 70 від 20 вересня 2001 року N 2740–III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_banki_i_bankivs_ku_diyal_nist/statja-70.htm.

Уманська В. Г.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки підприємства, обліку і аудиту

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Поліщук О. О.,

студентка

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ В ПРИЗМІ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Вивчення соціальної відповідальності стало предметом соціального управління як з точки зору досягнення цілей і завдань суспільства, так і з точки зору вирішення завдань бізнесу. Соціальний аудит розуміється як процедура діагностування соціально відповідальної поведінки підприємства і його зусиль по зниженню навантаження від ведення бізнесу на навколишнє середовище - природне (соціально-екологічний аудит) та суспільне (соціальний, кадровий аудит) [1, с. 67].

В умовах зростаючої невизначеності впливу зовнішнього середовища на функціонування господарюючих суб'єктів важливе значення має процес прийняття управлінських рішень з урахуванням соціальних і екологічних наслідків. Існуюча інфраструктура національної економіки загострює проблему безробіття, соціального і екологічного неблагополуччя цілих регіонів. В той же час практичний досвід показує, що від ефективності управлінських рішень, прийнятих в умовах ризику, особливо в період реформування, багато в чому залежить не тільки стійке функціонування підприємств, а й організація їх діяльності [4, с. 230].

З точки зору соціології, соціальна відповідальність бізнесу трактується як господарська дія, основною діяльністю якої є розподіл обмеженого ресурсу, як в цілях отримання прибутку, так і з метою поліпшення якості життя індивідів,

спільності і соціального середовища, що реалізовується відповідно до законодавства, але не обмежене його рамками [2, с.125].

Однак, соціальна відповідальність - це не жорстке правило, що вимагає його беззастережного виконання, а скоріше етичний принцип, який сприяє зростанню конкурентоспроможності організації, її привабливості з боку інвесторів [3, с.156].

Інструментом її реалізації може стати соціальний аудит. Аудит соціальних процесів і явищ включає три складові частини: аудит системи управління персоналом, аудит умов і охорони праці та екологічний аудит.

Трудові ресурси є основою комерційної організації, від їх наявності, структури залежить матеріальна складова діяльності компанії. Ефективне використання трудових ресурсів сприяє продуктивній праці в умовах сучасної економіки і збільшує добробут не тільки компанії, але і в цілому економіки країни. Заробітна плата працівника і службовця є одним з головних стимулів ефективності вкладення їх праці.

Аудит системи управління персоналом дозволяє виявити основні проблемні зони в області формування соціально-трудова відносин і сприяє пошуку пріоритетних напрямків в області підвищення ефективності використання трудових ресурсів. Це реальний механізм щодо запобігання виникнення трудових конфліктів. Правильно організований аудит системи управління персоналом дозволяє не тільки підвищити прибутковість організації, а й створює умови для виявлення і ліквідації передумов виникнення трудових конфліктів на їх початковій стадії зародження.

Екологічний аудит – незалежна оцінка дотримання економічним суб'єктом господарської діяльності нормативно-правових вимог у галузі охорони довкілля та підготовки рекомендацій у сфері екологічної діяльності.

При проведенні екологічного аудиту необхідно звернути увагу на:

- характер бізнесу клієнта;
- географічне розташування;
- нормативне регулювання в сфері екологічної діяльності;

- предмет екологічного аудиту і т. д [1, с.69].

Підсумовуючи все вищеперелічене необхідно відзначити, що успіх розвитку підприємства безпосередньо залежить від правильності прийнятих управлінських рішень, які включають в себе не тільки розроблену фінансову стратегію розвитку підприємства, а й ефективну систему управління персоналом, екологічну політику. Саме соціальний аудит забезпечує комплексний підхід у вирішенні соціальних, економічних і екологічних проблем, пов'язаних з напрямком діяльності економічного суб'єкта. Соціальний аудит діагностує причини, що виникають на підприємстві, в галузі, в регіоні, здійснює оцінку їх важливості і можливості дозволу, формулює конкретні рекомендації для зацікавлених сторін.

Список використаних джерел

1. Калініна К. В. Теоретичні аспекти залучення соціальних інвестицій для розвитку територіальних громад [Електронний ресурс] / Калініна К. В. // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2012. – № 14 (185). – Ч. 1. – Режим доступу: http://www.archive.nbu.gov.ua/portal/Soc.../ВЕСТНИК14_185_Ч1_2012.pdf
2. Ковалева Н. Н. Принципы бухгалтерского социального учета в контексте социальной ответственности организации// Тенденции развития российской экономики в начале XXI века: Материалы международной научно-практической конференции/ Под ред. д-ра экон. наук., проф. М. Б. Щепакіна. – Краснодар: Изд. КЦНТИ, 2012. – Том 3. – С. 123- 131
3. Мазурик О. В. Соціальна відповідальність бізнесу: світові тенденції та українські проблеми / О. В. Мазурик // Збірник тез доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Маркетинг на міжнародних ринках товарів і послуг: глобальні аспекти», 21-23 лютого 2011 р., м. Донецьк, Україна-Словаччина. – Том. II. – С. 156-157.
4. Мазурик О. В. Соціальний аудит в системі соціального управління / О. В. Мазурик, Т. В. Єрескова // Методологія, теорія та практика соціологічного

аналізу сучасного суспільства: збірн. наук. праць. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – С. 230-233.

**ВСЕУКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА СПІЛКА СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ КООПЕРАТИВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Секція 7

Актуальні питання сучасного фінансового менеджменту

24-25 травня 2017 р.

м. Хмельницький

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Головною проблемою, на сучасному етапі розвитку національної економіки, для вітчизняних малих підприємств стала нестача їх фінансового забезпечення, що вагомо впливає на ефективність їх роботи. Також недостатня забезпеченість малих підприємств фінансами тягне за собою низький рівень їх використання. З цього випливає, що подальший розвиток малого підприємництва в Україні та спрямування його роботи на формування фінансової стабільності у державі потребує відповідної організаційної роботи фінансового менеджменту.

Сьогодні видана досить велика кількість наукових праць, присвячених висвітленню особливостей управління фінансами малих та великих підприємств. Авторами таких праць є такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: Буряк Л. Д., Ван Хорн Дж., Виговська В. В., Кірейцев Г. Г., Куликова О. Ф., Мадрига Г. М., Михайличенко Н. М., Уїлсон П., Франчук Ю. О. Разом з тим, на нашу думку, сьогодні недостатньо розглянуто теоретичні основи фінансового менеджменту на підприємствах малого бізнесу.

Організація здійснення фінансового менеджменту суб'єктів малого бізнесу значно відрізняється від управління фінансами на великих підприємствах. Провівши дослідження, ми виявили велику кількість визначень процесу управління фінансами в економічній літературі, зокрема, В. В. Виговська стверджує, що «процес управління фінансовими ресурсами – це сукупність управлінських процедур, які виконуються у певній послідовності

з метою вирішення поставлених перед управлінням завдань» [1, с. 163]. Виходячи з цього визначення, ми виявили декілька підходів до визначення мети фінансового менеджменту: по-перше, це максимізація прибутку, по-друге, це максимізація добробуту власників підприємства, яке відображається у підвищенні його ринкової вартості. Останнє визначення мети фінансового менеджменту більше відповідає великим підприємствам, адже суб'єкти малого бізнесу, як правило, не ставлять за мету максимізувати курс акцій, показник капіталізації і рівень дивідендів.

Метою фінансового менеджменту малого підприємництва може бути:

- максимізація прибутку або мінімізація витрат;
- зростання доходів керівництва та власників підприємства;
- зростання обсягу виробництва продукції та реалізації товарів;
- стійкий темп зростання економічного потенціалу підприємства;
- виживання підприємства в умовах конкурентної боротьби;
- забезпечення рентабельності діяльності суб'єктів малого підприємництва [2].

Особливості управління фінансами у сфері малого бізнесу залежать від специфічності малого підприємства у порівнянні з великими, до яких можна віднести: недосяжний доступ до фінансових і грошових ринків для малих підприємств; різний рівень фінансового ризику – більший рівень ризику не завжди супроводжується більшим рівнем дохідності; низька організація довгострокового планування, через малу чисельність працюючих і низький рівень кваліфікації; недостатня кількість різноманітних навичок, з застосуванням яких можна більш точно аналізувати ситуацію на ринку і стрімко керувати незначними ресурсами, щоб збільшити швидкість і гнучкість випуску продукції, що притаманно багатьом власникам малих підприємств; залежність розвитку малих підприємств від якісної кваліфікації управлінського персоналу.

Схема ключових засад організації управління фінансами суб'єктів малого

підприємництва наведена на рис.1.

Рис. 1. Схема основних засад організації управління фінансами малого підприємництва

Джерело: побудовано автором

Практичне застосування фінансового менеджменту малого підприємництва реалізується за допомогою фінансового механізму, який являє собою сукупність фінансових методів і важелів, за допомогою яких організуються, плануються й використовуються фінансові й у цілому грошові ресурси. Структуру фінансового механізму утворюють три взаємозалежні блоки:

- 1) нормативно-правове регулювання процесу формування та використання фінансових ресурсів (закони, підзаконні акти);
- 2) методи (прогнозування, планування, оподаткування, самофінансування) та важелі (дохід, прибуток, амортизаційні відрахування, податки, відсотки) реалізації політики управління фінансами підприємства;
- 3) інформаційне забезпечення процесу формування та використання фінансових ресурсів (бухгалтерська звітність, статистичні дані) [3, с. 356-357].

Отже, фінансовий менеджмент суб'єктів малого бізнесу характеризується

рядом чинників, які визначають його відмінні риси в порівнянні з великим бізнесом. Він передбачає ефективне управління оборотним капіталом, запасами та дебіторською заборгованістю. Практична реалізація процесу управління фінансами малих підприємств реалізується за допомогою фінансового механізму.

Список використаних джерел

1. Виговська В. В. Особливості фінансового менеджменту малих підприємств / В. В. Виговська // Сіверянський літопис. – 2009. – № 1. – с. 163-166.

2. Куликова О. Ф. Сучасні підходи до управління фінансами малих підприємств, 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/index.php>.

3. Абрамчук М. Ю. Особливості фінансового менеджменту у сфері малого бізнесу / М. Ю. Абрамчук, А. О. Манзюк // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. – Суми : СумДУ, 2014. – Т.2. – С. 356-357.

УДК 336.71

Білогрива Н. М.,

студентка групи ФБ(м)-51

Науковий керівник: *к. е. н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту*

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

Надієвець Л. М.

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

На сучасному етапі розвитку національної економіки, коли банки є

найважливішими фінансовими посередниками на фінансовому ринку, проблема підвищення їх конкурентоспроможності є одним із пріоритетних завдань, що стоїть перед керівництвом кожної банківської установи. За цієї умови вкрай необхідно зосередити увагу на пошуку та обґрунтуванні можливих шляхів управління конкурентним потенціалом комерційного банку.

Дослідженню питання конкурентоспроможності банків присвятили наукові праці А. М. Герасимович, Ю. О. Заруба, С. М. Козьменко, В. С. Котковський, І. О. Лютий, В. І. Міщенко, І. В. Сало та ін. Проте, аналіз праць зазначених науковців засвідчує той факт, що єдиної моделі управління конкурентоспроможністю банків не лише в Україні, але й інших зарубіжних країнах не існує. Тому це питання залишається надалі актуальним і потребує подальших досліджень.

Вітчизняні науковці трактують сутність конкурентоспроможності банку з різних позицій (табл. 1).

Таблиця 1

Дефініції категорії «конкурентоспроможність банку» в різних літературних джерелах

№ з/п	Автори	Визначення поняття «конкурентоспроможність банку»
1	2	3
1.	Заруба Ю. О.	відображає успішність його функціонування в процесі набуття, утримання та розширення ринкових позицій, що передбачає здатність банківської установи забезпечувати відповідність власних послуг запитам споживачів та протистояти негативному впливу зовнішнього середовища.
2.	Козьменко С. М.	являє собою найважливіший елемент стратегічного управління діяльності банку, а результати її оцінки виступають передумовою як планування, так і цілей, що визначаються у результаті здійснення процесу стратегічного планування.
3.	Котковський В. С., Коваленко Д. В.	здатність витримувати конкуренцію на ринку банківських продуктів та послуг, при цьому забезпечуючи фінансову стійкість, з урахуванням політичних, економічних та соціальних факторів впливу.
4.	Лютий І. О., Солодка О. О.	рівень їх готовності ефективно надавати конкурентні фінансові послуги, забезпечувати високу фінансову стійкість і динамічно розвиватися, враховуючи загальноекономічне і соціальне-політичне становище держави та протидіючи різноманітним зовнішнім і внутрішнім ризикам.

1	2	3
5.	Мірошниченко О. В.	процес суперництва, що здійснюється в динаміці між суб'єктами банківського ринку (тобто чи між продавцями банківських послуг в особі банків, небанківських фінансово-кредитних інститутів і не фінансових установ, чи між їх покупцями в особі підприємств та домогосподарств), одночасно зацікавленими в досягненні однієї і тієї ж мети, в ході якого дані суб'єкти прагнуть забезпечити своє положення на цьому ринку.

Джерело: узагальнено автором на основі [1, с. 22; 2, с. 235; 3; 4, с. 19; 5, с. 359]

Наведені підходи вчених щодо дефініції категорії «конкурентоспроможність банку» дають підстави стверджувати, що її сутність зводиться до здатності суб'єкта набувати чи володіти тими якостями та властивостями, які сприятимуть його успішній діяльності в умовах економічного змагання.

На нашу думку, конкурентоспроможність банку – це відповідальність банку та докладання постійних зусиль для дослідження і впровадження більш якісних продуктів і послуг, що відповідають очікуванням і потребам клієнтів, аналіз запитів, зауважень і оперативне реагування на скарги.

Конкурентоспроможність банківських установ визначається такими чинниками, як:

- 1) висока капіталізація та високий рівень достатності капіталу;
- 2) стійкість банківської системи до ризиків;
- 3) ефективність діяльності банків, їх здатність забезпечувати інвестиціями подальший розвиток економіки;
- 4) захист прав вкладників коштів, а також вміння відстоювати національні інтереси в умовах глобалізації фінансових відносин.

Управління конкурентоспроможності банку в сучасних умовах залежить від: аналізу існуючої конкурентної стратегії, тактики та політики банку; постійного аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування банку; оцінки внутрішнього конкурентного потенціалу банку, швидкості реакції банку на створення та використання нових високотехнологічних систем, розробки та вдосконалення інноваційних продуктів, впровадження додаткових

послуг і програм лояльності.

Для досягнення конкурентних позицій вітчизняним банкам необхідно постійно вдосконалювати існуючі підходи до управління конкурентоспроможністю своєї діяльності. Управління конкурентоспроможністю банку – це цілеспрямована сукупність дій суб'єктів управління щодо забезпечення конкурентоспроможності банку у невизначеному середовищі шляхом розробки механізму управління нею з формуванням необхідного забезпечення [6, с. 279].

У більшості наукових джерел виділяються такі підходи щодо управління конкурентоспроможністю комерційного банку:

1) системний, відповідно до якого, управління конкурентоспроможністю комерційного банку – це сукупність пов'язаних елементів, орієнтованих на досягнення різноманітних цілей в умовах мінливого зовнішнього середовища;

2) ситуаційний – управління конкурентоспроможністю комерційного банку – це управління як безперервна серія пов'язаних управлінських функцій;

3) процесний, відповідно до якого управління конкурентоспроможністю комерційного банку розглядається як управління, за яким вибір методів впливу визначається впливом чинників зовнішнього та внутрішнього середовища організації [6, с. 280-281].

Проте, на сучасному етапі розвитку ринкової економіки гостро стоїть питання підвищення ефективності діяльності комерційних банків, що зумовлює необхідність пошуку і впровадження кардинально нових методів управління банківською установою. Забезпечення високого рівня конкурентоспроможності банку за умов інтенсивної конкуренції можливе лише за умови розробки відповідної стратегії, створення системи комплексного управління конкурентним потенціалом, що є перспективним напрямом дослідження у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Заруба Ю. О. Конкурентоспроможність комерційного банку / Ю. О. Заруба // Фінанси України. – 2001. – № 2. – С. 22-23.
2. Козьменко С. М., Шпиг Ф. І., Волошко І. В. Стратегічний менеджмент банку: навч. посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 734 с.
3. Котковський В. С. Проблеми трактування дефініції «конкурентоспроможність банку» / В. С. Котковський, Д. В. Коваленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=73526>.
4. Лютий І. Конкурентоспроможність банків в умовах глобалізації та лібералізації руху капіталу / І. Лютий // Вісник НБУ. – 2006. – № 11. – С. 18-25.
5. Мірошніченко О. В. Конкурентоспроможність банку в умовах сучасного економічного розвитку / О. В. Мірошніченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць – Суми: УАБА НБУ, 2007. – Випуск 19. – С. 358-364.
6. Сало І. В. Система управління конкурентоспроможністю банку / І. В. Сало, О. В. Мірошніченко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 5. – С. 279-285.

УДК 336.1

Гудзовата О. О.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри інформаційних систем у менеджменті,

Львівський торговельно-економічний університет

СТАН БОРГОВОЇ СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Фінансова безпека є невід'ємною умовою стабільного функціонування соціально-економічної системи будь-якої держави. Заходи антикризової політики фінансового оздоровлення, вжиті вітчизняним урядом, не забезпечили відчутного поліпшення перспектив фінансової стабільності та посилили необхідність обґрунтування і реалізації нових дієвих механізмів та інструментів, здатних підвищити ефективність функціонування фінансової

системи держави, її стійкість до внутрішніх та зовнішніх викликів і загроз.

Однією з важливих складових фінансової безпеки є боргова безпека. Безпека у сфері управління державним і корпоративним боргом передбачає утримання такого рівня внутрішньої і зовнішньої заборгованості (зважаючи на вартість її обслуговування, ефективність використання внутрішніх і зовнішніх запозичень та їх оптимальне співвідношення), який є достатнім для вирішення нагальних соціально-економічних потреб та водночас не загрожує дефолтом чи втратою фінансового суверенітету й руйнуванням вітчизняної фінансової системи. Упродовж досліджуваного періоду зберігалися загрозові тенденції в борговій сфері України, що стало наслідком продовження економічної рецесії, накопичення проблем з функціонуванням фінансової системи в умовах зниження кредитних рейтингів нашої держави та підвищення соціального напруження в суспільстві (табл. 1).

Таблиця 1

Показники стану боргової безпеки в Україні у 2000, 2005, 2010-2015 рр.

Показники	Роки									Абсолютні відхилення (+/-)	
	Порогові значення	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2000	2015/2014
1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13
Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП, %	не більше 55	37,8	17,7	29,9	27,4	36,8	33,3	62,1	79,4	41,6	17,3
Відношення обсягу зовнішнього боргу до ВВП, %	не більше 25	24,1	10,0	16,8	15,0	22,1	15,3	31,9	41,7	17,6	9,8
Рівень зовнішньої заборгованості на одну особу, дол. США	не більше 200	166,7	184,1	496,8	535,3	850,2	612,5	678,2	714,4	547,7	36,2
Відношення державного зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	не більше 70	34,6	19,6	33,0	27,6	14,9	32,7	44,8	46,7	12,1	1,9
Відношення відсоткових платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг, %	не більше 12	1,8	0,94	0,9	1,1	0,9	1,5	1,4	1,3	-0,5	-0,1

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12	13
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування зовнішнього боргу до доходів державного бюджету, %	не більше 20	5,3	2,2	2,2	2,6	2,8	3,1	3,5	3,3	-2	-0,2
Відношення обсягу внутрішнього боргу до ВВП, %	не більше 30	9,5	4,3	13,1	12,4	14,8	17,7	30,2	25,7	16,2	-4,5
Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування внутрішнього боргу до доходів державного бюджету, %	не більше 25	5,3	2,1	9,5	15,1	12,8	12,2	20,0	22,3	17	2,3
Відношення заборгованості уряду за державними цінними паперами до ВВП, %	не більше 30	5,6	14,0	18,0	19,5	21,7	13,1	27,0	25,5	19,9	-1,5

Тенденція до зростання державного боргу України простежується упродовж вже декількох останніх років, що зумовлено нестабільною ситуацією з рефінансування боргів попередніх років, тиском боргових виплат на державні фінанси, а також високими валютними ризиками зовнішньої заборгованості. У 2014-2015 рр. індикатор загального обсягу державного боргу до ВВП перевищив гранично прийнятне значення на 7,1 в. п. та 24,4 в. п., відповідно. Зокрема, можна констатувати про стрімке зростання відношення і внутрішнього і зовнішнього боргу щодо ВВП.

Особливо небезпечним є збільшення в Україні обсягу зовнішнього боргу до ВВП. Значна девальвація національної валюти протягом 2014-2015 рр. призвела до зростання тієї частини боргу, яка номінована в іноземній валюті, та відповідних платежів за ним. Так, індекс обсягу зовнішнього боргу до ВВП зріс з 15,3 % у 2013 р. до 41,7 % у 2015 р. при гранично прийнятому рівні 25 %, що посилює ризики залежності вітчизняної економіки від міжнародних кредиторів.

Спостерігається й суттєве зростання такого показника як обсяг зовнішнього боргу в розрахунку на одну особу. Зростання почалося після світової фінансової кризи 2009 р., а у 2015 р. цей показник становив 714,4 дол. США (граничне значення показника не має перевищувати 200). Зрозуміло, що

ці процеси негативно позначаються на соціальній захищеності і рівні життя більшості громадян країни, генеруючи, своєю чергою, високий рівень соціального напруження та невдоволення.

Незважаючи на загальну тенденцію зростання рівня боргової безпеки України завдяки проведеній реструктуризації і частковому списанню державного боргу, критичну ситуацію в цій сфері на кінець 2015 р. вдалося стабілізувати. Зокрема, у 2015 р. індекс обсягу внутрішнього боргу до ВВП скоротився на 4,5 в. п., що є позитивним фактом та свідчить про часткову стабілізацію ситуації в сфері державних фінансів, підвищення ефективності боргової політики.

Необхідно також констатувати, що внаслідок погіршення зовнішньо-економічної позиції України на світовому ринку у 2015 р. відношення державного боргу до річного експорту товарів і послуг критично зросло до 46,7 %, а відношення обсягу відсоткових платежів з обслуговування зовнішнього боргу до річного експорту товарів і послуг складало 1,3 %.

Протягом 2014-2015 рр. відбулося значне зростання вартості обслуговування державного боргу. Якщо відношення платежів з обслуговування внутрішнього боргу до обсягу доходів державного бюджету в 2013 р. складало 12,2 %, то в 2015 р. ця величина збільшилась до 22,3 % (відношення вартості обслуговування зовнішнього боргу до обсягу доходів державного бюджету склало в 2015 р. 3,3 %). Необхідність збільшення видатків на обслуговування державного боргу суттєво зменшила можливості фінансування інших статей та ефективність видаткової частини державного бюджету загалом.

Варто додати, що рівень заборгованості уряду за державними цінними паперами до ВВП також має тенденцію до погіршення і наближення до загрозливого рівня (у 2015 р. – 25,5 % при межі 30 %). Своєю чергою, збільшення боргових зобов'язань призводить до звуження можливостей інвестування коштів для економічного зростання та унеможливорює вихід вітчизняної економіки на стійку середньострокову траєкторію розвитку.

Суттєве погіршення структурних складових фінансової безпеки в 2014-2015 рр. зумовлено несприятливою комбінацією зовнішніх та внутрішніх фінансових чинників, дія яких посилювалася накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами. Для більшості складових фінансової безпеки України характерні кризові процеси. Зокрема, для бюджетної безпеки – це високий рівень перерозподілу ВВП через бюджетно-податкову систему, покриття дефіциту бюджету за рахунок зовнішніх запозичень, зростання обсягу трансфертів з державного бюджету; валютної безпеки – девальвація національної валюти, обмеженість міжнародних резервів НБУ та критична маса валютних депозитів; боргової безпеки – критичне зростання зовнішнього, внутрішнього та загальнодержавного боргу; банківської безпеки – посилення залежності вітчизняного банківського сектору від зовнішнього капіталу та зниження обсягів кредитування банками реального сектору економіки; безпеки страхового ринку – низький рівень проникнення страхування та повільні темпи розвитку довгострокового страхування; безпеки фондового ринку – високий рівень його волатильності; безпеки фінансів реального сектору економіки – низька фінансова стійкість суб'єктів господарювання, недостатнє інвестиційно-банківське забезпечення; безпеки фінансової безпеки детінізації економіки – високий рівень тінізації економічних відносин та активізація процесів виведення капіталів.

УДК 658.155

Ковцун І. І.,

студентка магістр

Ларіонова К. Л.,

к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи і страхування

Хмельницького національного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВ

Економічна криза призвела до зниження ефективності господарської

діяльності вітчизняних підприємств, для підвищення якої менеджери повинні усвідомлювати нагальну необхідність забезпечення дієвого управління фінансовими результатами, що сприяє стійкому економічному розвитку промислових суб'єктів господарювання. Завдання забезпечення ефективного управління фінансовими результатами господарської діяльності промислових підприємств набуває принципово важливого значення в сучасних умовах зростання невизначеності, ризиків бізнес-середовища та стратегічної орієнтованості суб'єктів господарювання на довгострокову перспективу їх економічного розвитку.

В останній час значення основного фінансового результату, а саме прибутку і процесу управління ним значно зросло, так як швидкоплинні процеси в економіці вимагають від підприємств розширеного відтворення, оновлення процесу виробництва, прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Фінансові результати відображають багатопланову систему економічних зв'язків на сучасному етапі розвитку суспільства, що впливає на конкурентоздатність продукції підприємства. На багатьох промислових підприємствах України не має чітко сформованої політики управління прибутком, що негативно впливає на розвиток виробничого процесу та результати діяльності. Саме виважена політика управління прибутком дозволить максимізувати прибуток підприємства та покращити його фінансовий стан.

Управління прибутком підприємства є цілісною комплексною системою у складі загальної системи менеджменту суб'єкта господарювання, яка характеризується наявністю відповідних об'єктів та суб'єктів управління прибутком.

Об'єктом управління прибутку є процеси формування, розподілу, використання (покриття) прибутку на основі впливу на показники доходів, витрат, рентабельності (збитковості), грошової результативності, чистого руху грошових коштів.

Суб'єкти управління прибутком – це управлінський персонал підрозділів

організаційної структури підприємства, який наділений відповідними повноваженнями і несе відповідальність за прийняття та реалізацію рішень, пов'язаних з управлінням прибутку суб'єкта господарювання.

Побудова системи управління прибутком передбачає окреслення систематизованого переліку об'єктів управління. Така систематизація відображає функціональну спрямованість та сукупність рівнів управління (рисунок 1).

Рис. 1. Об'єкти управління прибутковістю підприємства

Система управління прибутком є універсальною категорією, проте набір її інструментів варіюється відносно обраного підходу до розуміння управління. Так, згідно з системним підходом, головними інструментами системи управління є організаційна структура, персонал, виробництво, фінанси, а відповідно до процесного підходу – функції управління. Як бачимо, прибуток не є безпосереднім об'єктом управління, адже його величина є результуючим показником, що залежить від коливання значень інших фінансових показників діяльності підприємства – доходів та витрат.

Крім того, управління прибутковістю охоплює не тільки процеси, що

відбуваються на стадії формування прибутку, але й процеси на стадії розподілу та використання прибутку.

Безпосередній процес управління прибутком підприємства відобразимо у стислому вигляді на рисунку 2.

Рис. 2. Процес управління прибутком підприємства

Процес управління прибутковістю підприємства виступає елементом загальної системи управління, що забезпечує зростання кінцевих результатів діяльності, збільшення рентабельності та капіталізації суб'єктів господарювання. Отже, управління прибутковістю має неабияке значення, як в тактичному, так і в стратегічному розрізі.

Підсумовуючи все вищезазначене, пропонуємо визначати управління прибутком підприємства як комплексний процес, що спрямований на аналіз, планування, регулювання і контроль формування, розподілу і використання прибутку, який реалізується за допомогою багаторівневої і взаємозалежної системи всіх організаційних елементів підприємства задля забезпечення зростання прибутку в поточному і перспективному періодах.

Дане визначення комплексно відображає: 1) особливості процесу управління прибутком підприємства та напрями підвищення ефективності цього процесу; 2) ключові пріоритети, на досягнення яких повинні бути спрямовані дії управлінського персоналу суб'єкта господарювання.

Необхідно зазначити, що вище розглянуте визначення категорії «управління прибутком підприємства» у своєму економічному змісті розкриває головну мету даного процесу, яка полягає у забезпеченні підвищення якості фінансових результатів, прибутковості та досягнення фінансової рівноваги підприємства, що сприяє його довгостроковому економічному розвитку. Для успішного досягнення головної мети управління прибутком промислового підприємства необхідно забезпечити ефективне вирішення наступних ключових завдань:

- 1) забезпечення ефективної мобілізації та реалізації резервів підвищення прибутковості і досягнення фінансової рівноваги підприємства у довгостроковому періоді;
- 2) забезпечення стійкого підвищення рівня фінансової результативності у розрізі видів капіталу та діяльності підприємства;
- 3) досягнення фінансової рівноваги підприємства та утримання її у довгостроковому періоді;
- 4) здійснення ефективного управління прибутком в загальній системі менеджменту підприємства, яке спрямоване на забезпечення довгострокового економічного розвитку та успішної реалізації основної мети і стратегічних завдань суб'єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Лойко В.В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Лойко, Є. С. Несенюк // Економіческие науки. – 2015. – №7. – С. 68-71.
2. Ногіна С. Шляхи вдосконалення формування та розподілу прибутку

УДК 330.131.7

Мартинів І. К.,

*аспірантка кафедри обліку та оподаткування
Київського національного торговельно-економічного університету*

ІННОВАЦІЙНИЙ РИЗИК У ПРОЦЕСІ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Постійні трансформаційні процеси як на макро-, так і мікрорівні, що супроводжують розвиток ринкової економіки на теренах нашої країни вимагає від підприємств постійного моніторингу усіх чинників, що впливають на його діяльність. З цією метою вітчизняні підприємства застосовують аналіз ризиків, що можуть мати місце у будь-якій із сфер як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. Особливого значення аналіз ризиків набуває у процесі комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, оскільки не досить розвинений ринок інтелектуальної власності та низький рівень обізнаності суб'єктів господарювання про усі переваги цього процесу зумовлюють виникнення непередбачуваних ситуацій, до яких підприємство-комерціалізатор має бути готовим.

На сьогодні питання комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності досліджуються лише у розрізі окремих етапів, процесів, об'єктів інтелектуальної власності тощо. Відтак, обліковим питанням приділено увагу у наукових працях Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Легенчука, І.В. Жураковської. Аналітичне забезпечення процесу управління процесом комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності висвітлено у роботах А.Д. Бутка, І.О. Бланка. Деякі питання ризиків інноваційної діяльності, яка є більш вузьким поняттям, на відміну від комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, досліджують

О.М. Петухова, І.В. Родіонова, О.П. Логвінова. Як вбачається із зазначеного, на сьогодні актуалізується розгляд процесу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності як цілісного процесу, що зумовило вибір теми дослідження.

Метою тез є виокремлення та дослідження ризиків суб'єктів господарювання у процесі комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Оскільки ринок інтелектуальної власності є дуже динамічним, зростає потреба у прискореному темпі дослідження ринкового середовища та галузі, у якій підприємство планує комерціалізувати свій об'єкт інтелектуальної власності. Для отримання повного розуміння доцільності комерціалізації об'єкта інтелектуальної власності підприємству необхідно оцінити наступні ризики: бухгалтерський, фінансовий, ризик морального зносу та податковий.

Зважаючи на специфіку діяльності підприємств, що займаються комерціалізацією об'єктів інтелектуальної власності, особливого значення набуває інноваційний ризик, який полягає, на думку П.Т. Бубенко, у ймовірності неотримання визначеного результату під час здійснення заходу при використанні всього організаційно-технічного і наукового потенціалу організації [1, с. 115]. На нашу думку, дане тлумачення сутності інноваційного ризику є досить обмеженим, оскільки не розкриває відмінностей даного виду ризиків від інших, не наводяться особливості саме інноваційної складової ризику.

У той же час, Р.В. Кігель, К.С. Мусієнко під інноваційним ризиком розуміють ймовірність втрат, що виникають при вкладанні підприємством коштів у виробництво нових товарів (послуг), які, можливо, не знайдуть очікуваного попиту на ринку. Виникає інноваційний ризик за наступних умов: при впровадженні більш дешевого методу виробництва товару чи послуг порівняно з уже використовуваним; при створенні нового товару або послуги на старому устаткуванні; при виробництві нового товару або послуги за допомогою нової техніки і технології [2, с. 139-140].

Відтак, автори розглядають інноваційний ризик для підприємств, що

обирають лише один спосіб комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності – використання у власному виробництві. Варто погодитись із зазначеними пропозиціями складових інноваційного ризику за різних умов використання інновації у власному виробництві.

Оскільки інноваційний ризик може як гальмувати, так і стимулювати комерціалізацію об'єктів інтелектуальної власності, варто охарактеризувати його позитивні і негативні фактори, що впливають на прийняття рішення щодо доцільності впровадження інноваційно-інвестиційного проекту (рис. 1).

Рис. 1 Характеристика позитивних та негативних факторів інноваційного ризику (авторське бачення)

Сучасні вітчизняні науковці виділяють такі види інноваційних ризиків: ризик помилкового вибору інноваційного проекту, ризик незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування, ризик посилення конкуренції, ризик недостатнього рівня кадрового забезпечення, ризики виникнення непередбачених витрат і зниження доходів, ризики, пов'язані із забезпеченням прав власності на інноваційний проект [2, 3, 4].

Зважаючи на специфіку процесу комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, зазначені види інноваційний ризиків варто розширити наступними:

- ризик дострокового розірвання договору (може виникнути у разі прискореного морального старіння об'єкта інтелектуальної власності, що спровокує ліцензіата та франчайзі достроково розірвати ліцензійний та франчайзинговий договори відповідно);

- ризик недофінансування інноваційного проекту (оскільки комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності являє собою довготривалий процес, розраховані у бізнес-плані суми витрат можуть із часом значно збільшитись (інфляція, валютний курс тощо));

- ризик кадрового забезпечення (окрім дефіциту кваліфікованого персоналу, на підприємство може негативно вплинути «крадіжка» персоналу. Попри це, кваліфіковані кадри можуть самотійно вкрати ідею підприємства та вийти з нею на ринок у якості конкурента).

Висновки. На будь-якому із етапів комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності особливе значення відіграє аналіз ризиків, що може вчасно застерегти підприємство від майбутньої невдачі, що потягне за собою низку витрат. Відтак, на сьогодні виникає нагальна потреба у виокремленні усіх ризиків, з якими може спіткнутися підприємство у процесі комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Саме тому автором до вже виокремлених інноваційних ризиків запропоновано додати: ризик дострокового розірвання договору, ризик недофінансування інноваційного проекту, ризик кадрового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Бубенко П. Т. Конспект лекцій з курсу «Інноваційний розвиток підприємства» (для студентів денної та заочної форм навчання освітнього рівня магістр спеціальностей 051 – Економіка. Економіка підприємства і 071 – Облік і оподаткування. Облік і аудит) / П. Т. Бубенко, М. С. Владимірова; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків :

ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 138 с.

2. Кігель В. Р. Ризики в інноваційній діяльності виробничо-торговельного підприємства / В. Р. Кігель, К. С. Мусієнко // Вчені записки університету "КРОК". Серія : Економіка. - 2014. - Вип. 38. - С. 136-143. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzuk_2014_38_20

3. Литвин З. Аналіз інноваційних ризиків / З. Литвин // Економічний аналіз. – 2013. – Вип. 12. Ч. 3. – С. 249-252

4. Вертакова Ю. В. Управление инновациями : теория и практика / Ю. В. Вертакова, Е. С. Симоненко. – М. : Эксмо, 2008. – 231 с.

УДК 658.15

Матвійчук Л. О.,

к.е.н, доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

Кутинська Л. Б.,

магістрант

кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Хмельницького національного університету

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Дослідження динаміки економічних процесів в Україні дозволяють зробити висновок, що економіка перебуває в стадії глибокої кризи. Суттєве погіршення економічної ситуації обумовлене веденням військових дій на сході України, що викликало ланцюжкову реакцію дисбалансу усіх макроекономічних показників. Під впливом подій 2014-2015 років, поточна економічна ситуація характеризується подальшим занепадом. Серед основних факторів, що обумовлюють сучасні економічні тенденції є: низький зовнішній та внутрішній попит унаслідок гальмування економічного зростання; зниження

купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів; ускладнення відносин з основними торгівельними партнерами та відтік інвестицій, недосконала податкова система, що характеризується надмірним податковим тиском і обтяжливою системою звітності. Негативно впливає на розвиток вітчизняних підприємств і надмірне втручання органів державної влади в їхню діяльність.

Розвиток підприємств ускладнюється великим ступенем енергозалежності держави і високим рівнем енергомісткості внутрішнього виробництва [2, с. 86].

Проаналізуємо основні показники діяльності суб'єктів господарювання у 2010-2015 роках. На основі проведеного аналізу відмітимо, що у 2015 році в порівнянні з 2010 роком загальна кількість суб'єктів господарювання зменшилася на 9,6 %, а в порівнянні з 2014 роком – зросла на 2,2 %. Питома вага підприємств у загальній структурі суб'єктів господарювання у 2015 році складає 17,4 %, що на 0,2 відсоткові пункти менше, ніж у 2014 році та на 0,1 відсоткових пункти, в порівнянні з 2010 році. Питома вага фізичних осіб-підприємців у 2015 році склала 82,6 %, що на 0,2 відсоткові пункти менше, ніж у 2014 році.

Загальний обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємствами у 2015 році склав 5556540,4 млн грн. Обсяг реалізованої продукції підприємствами у 2014 році склав 4170659,9 млн грн або 93,9 % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг). У 2015 році обсяг реалізованої продукції підприємствами склав 5159067,1 млн грн або 92,8 % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг), що на 1,1 відсотковий пункт менше, ніж у 2014 році [3].

Обсяг виробленої продукції вітчизняними підприємствами у 2014 році склав 3190837,7 млн грн або 94,4 % до загального обсягу виробленої продукції (товарів, послуг). А у 2015 році обсяг виробленої продукції підприємствами, в порівнянні з 2014 роком, зріс на 25,08 % і склав 3991195,5 або 93,2 % до загального обсягу виробленої продукції (товарів, послуг).

У 2015 році частка доданої вартості за витратами виробництва підприємства склала 95,2 %, що на 0,2 % пункти менше, ніж у 2014 році [3].

В умовах сучасного економічного становища в Україні та тенденції до світової глобалізації ринків у суб'єктів господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми, виникає потреба у трансформації фінансово-господарської діяльності, підвищення конкурентоспроможності та виходу на нові ринки збуту.

Угода про Асоціацію між Україною та ЄС створює нові можливості для розвитку вітчизняних підприємств у контексті активізування зовнішньоекономічної співпраці із європейськими контрагентами, виходу на європейський ринок.

29.09.2016 року Європейська Комісія оприлюднила проект Регламенту ЄП та Ради ЄС про надання Україні додаткових автономних торговельних преференцій ЄС. Зазначені преференції мають діяти три роки.

У рамках автономних торговельних преференцій, законопроект ЄС передбачає запровадження додаткових нульових тарифних квот на імпорту агрохарчової продукції, походженням з України (31 тарифна лінія), а також зниження до 3/0% увізного мита ЄС на імпорту української промислової продукції (23 тарифних ліній). Серед товарів на які будуть запроваджені додаткові нульові квоти є: мед (+ 3 000 т.); виноградний сік (+ 500 т.); кукурудза, кукурудзяне борошно та гранули (+ 650 000 т.); ячмінна крупа та борошно (+ 7 800 т.); оброблені томати (+ 5 000 т.); овес (+ 4 000 т.); пшениця м'яка, пшеничне борошно та гранули (+ 100 000 т.); ячмінь, ячмінне борошно та гранули (+ 350 000 т.) [4].

Усі товари, які імпортуються на митну територію ЄС в обов'язковому порядку повинні відповідати усім вимогам Європейського Союзу, спрямованим на забезпечення захисту споживачів. Ці вимоги суттєво різняться у залежності від конкретного товару, але у цілому можуть бути згруповані за такими напрямками: пехнічні вимоги; ткологічні вимоги; димоги у сфері санітарних та фітосанітарних заходів.

Крім того, до певних видів продукції на рівні ЄС встановлюються маркетингові стандарти, а також застосовуються імпорту обмеження, що також можуть розглядатися як механізми захисту внутрішнього ринку від імпорту товарів, якість і безпека яких не відповідає вимогам Євросоюзу.

Незважаючи на тарифну лібералізацію, перешкодою для виходу українських товарів на ринок ЄС залишаються саме нетарифні бар'єри, тобто різниця у технічних регламентах, стандартах, системах оцінки відповідності, системах контролю якості та безпеки продукції, а також в підходах до функціонування ринку як таких.

Таким чином, варто зазначити, що в сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства потерпають від кризових явищ в економіці країни, значного ослаблення підприємницького сектору та дефіциту фінансових ресурсів. У таких умовах, проблема якісної перебудови фінансово-господарської діяльності, переорієнтації розвитку підприємництва вимагає детального аналізу специфіки функціонування суб'єктів господарювання, виявлення основних проблем на шляху їх зростання, пошуку методів сприяння, стимулювання та управління їх діяльністю.

Список використаних джерел

1. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014-2015 рр. (частина 1: Загальна оцінка макроекономічної ситуації) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iac.org.ua/kompleksna-otsinka-ekonomichnoyi-situatsiyi-v-ukrayini-u-2014-2015-rr-chastina-1-zagalna-otsinka-makroekonomichnoyi-situatsiyi>
2. Череп О. Г. Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні / О. Г. Череп, А. Полякова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2013. – Вип. 1. – С. 84-89.
3. Діяльність суб'єктів господарювання у 2015 році: статистичний збірник / За ред. М. С. Кузнецової. – К.: Держаналітінформ, 2016. – 490 с.
4. FAQ з питань функціонування вільної торгівлі між Україною та ЄС)

[Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b142801e-b932-4207-aea9-df3728dad379&title=FaqZPitanFunktsionuvanniaVilnoiTorgivliMizhUkrainoiuTas>

УДК 336.713 (477.64)

Осадчук Ю. М.,

к.е.н., викладач кафедри фінансів, обліку та аудиту

Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут

Вандоляк М. А.,

студент групи ФБ(м)-51

Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ РЕЗУЛЬТАТОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

В умовах функціонування ринкової економіки прибуток виступає основною метою діяльності суб'єктів фінансового ринку, тому визначення суті прибутку та механізму його управління є необхідною передумовою розвитку економіки країни.

Зростання динамічності економічних відносин і глибинна трансформація їх внутрішньої природи, підвищення ролі інноваційного чинника у забезпеченні конкурентоспроможності та довгострокової результативності діяльності банків визначають необхідність переосмислення аналітичного інструментарію управління результативністю діяльності сучасного банку. Значна роль прибутку в розвитку банківської установи, в забезпеченні інтересів його власників і персоналу визначає необхідність ефективного і безперервного управління ним.

Прибуток комерційного банку є внутрішнім джерелом його розвитку, а його розмір безпосередньо залежить від рівня організації фінансового менеджменту, що базується на кваліфікованій оцінці ступеня ризику при проведенні окремих банківських операцій. Тому, від ефективного управління

прибутком безпосередньо залежать ефективність роботи банку, захист капіталу від «розмивання», скорочення втрат у процесі його діяльності [1, с. 34].

Ефективне управління прибутком передбачає побудову в банку відповідних організаційно-методичних систем забезпечення цього управління, знання основних механізмів формування прибутку, використання сучасних методів його аналізу і планування.

Забезпечення ефективного управління прибутком банку обумовлює ряд вимог до цього процесу:

- інтегрованість із загальною системою управління банком. Управлінське рішення, яке приймається у будь-якій сфері діяльності банку прямо або опосередковано впливає на прибуток. Це визначає необхідність органічної інтегрованості системи управління прибутком із загальною системою управління банком;

- комплексний характер формування управлінських рішень. Всі управлінські рішення у сфері формування і використання прибутку взаємозалежні та здійснюють прямий або непрямий вплив на кінцеві результати управління прибутком;

- високий динамізм управління. Навіть найбільш ефективні управлінські рішення у сфері формування та використання прибутку, розроблені та реалізовані у банку протягом попереднього періоду, не завжди можуть використовуватися на наступних етапах його діяльності;

- багатоваріантність підходів до розробки окремих управлінських рішень. Реалізація цієї вимоги передбачає, що підготовка кожного управлінського рішення у сфері формування, розподілу та використання прибутку повинна враховувати альтернативні варіанти дій. При наявності альтернативних проектів управлінських рішень їх вибір для реалізації повинен здійснюватися на основі системи критеріїв, які визначають політику управління прибутком банку. Такі критерії банк визначає самостійно;

- орієнтованість на стратегічні цілі банку. Якими б прибутковими не здавалися ті чи інші проекти управлінських рішень у поточному періоді, якщо

вони вступають у протиріччя з місією (головною метою діяльності) банку, стратегічними напрямками його розвитку, руйнують економічну базу формування високих прибутків в майбутньому періоді, вони повинні бути відхилені [1, с. 35].

Значення прибутку є загальновизнаним, проте значення банківського прибутку значно ширше, ніж прибутки інших учасників процесу відтворення, оскільки в ньому зацікавлені великі групи населення, підприємства і держава. Так, наприклад, зацікавленість в рості прибутку проявляють:

- 1) акціонери (пайовики банку), так як це пов'язано з доходом на інвестований ними капітал;
- 2) вкладники, що розмістили свої кошти в комерційних банках;
- 3) клієнти банку – позичальники також зацікавлені в банківському прибутку, адже здатність банку надавати позики залежить від розміру і структури його капіталу, основною складовою якого є прибуток.

Таким чином, прибуток, отриманий банком є матеріальною основою для його подальшого функціонування і визначення рейтингу на банківському ринку. Тому, на нашу думку, завданням банківського менеджменту є недопущення його зниження, адже це зазвичай відображається як на показнику достатності капіталу, так і на рівні конкурентоспроможності банку.

Розмір прибутку після оподаткування і виплати дивідендів повинен бути достатнім для збереження капіталу банку, створення необхідних резервів. Нераціональне використання прибутку, тобто витрачання його лише на споживання, занадто високий розмір сплачуваних дивідендів в більшості випадків позбавляють банк від конкурентоздатності і приводять до відтоку капіталу і грошових ресурсів, і в результаті – до банкрутства [2, с. 27].

Список використаних джерел

1. Суть та особливості управління прибутком банку / Р.С. Квасницька, Г.С. Суцук // Культура народів Причорномор'я. — 2011. — № 205. — С. 34-37.

2. Михайлюк Р. В. Концептуальні засади механізму управління фінансовими результатами комерційних банків / Р. В. Михайлюк // Світ фінансів. – 2015. – № 3–4. – С. 21–31.

УДК 658.168.3

Яцюк О. С.,

*асистент кафедри теорії економіки та управління
Івано-франківського національного технічного університету нафти і газу*

ОЦІНКА РОЛІ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Важливим фактором успішної реалізації процедури санації будь-якого підприємства, що перебуває в кризовому стані, є наявність адекватних трудових ресурсів. Оцінку стану трудових ресурсів та можливостей їх найефективнішого використання з метою реалізації програми фінансового оздоровлення суб'єкта господарювання проводять при аналізі внутрішніх джерел санації підприємства.

Трудові ресурси підприємства можна поділити на три основних рівні: 1) управлінський персонал; 2) науково-технічні працівники; 3) робітники.

Слід зазначити, що основою успішного функціонування підприємства є ефективний апарат управління. Інвестор повинен бути впевнений, що керівництво ефективно розпорядиться ресурсами і буде забезпечувати на ринку політику, що сприяє просуванню товару, зростанню престижу підприємства і збільшенню його виробничого потенціалу.

Для оцінки потенціалу керівництва підприємства можна використовувати анкету, наведену у вигляді табл. 1 [1, с. 70], яка дозволяє в якісній чи кількісній формі оцінити існуючий та необхідний рівні управління підприємством.

Слід розуміти, що керівництво, яке відповідає всім вищезгаданим вимогам, не допустило б підприємство до стану банкрутства. І тим не менше, для залучення інвесторів, кваліфікація керівництва повинна відповідати хоча б

мінімальним вимогам. У даній ситуації одним з найбільш оптимальних рішень може стати залучення незалежних аудиторських фірм для здійснення аналізу фінансово-економічного стану і контролю за ходом реалізації плану фінансового оздоровлення підприємства.

Таблиця 1

Бланк-анкета для аналізу потенціалу керівництва підприємства

Характеристика керівництва, що відображає його здатність	Оцінка
1) до макроекономічного аналізу ситуації в країні та за її межами	
2) до своєчасного виявлення потреб і запитів потенційних покупців	
3) до аналізу економічної кон'юнктури ринків	
4) до висунення конкурентоспроможних ідей в сфері організації виробництва товарів і послуг, що користуються попитом на ринках	
5) до реалізації конкурентоспроможних ідей в процесі виробництва товарів і послуг, просування їх на ринок, організації їх післяпродажного сервісу	
6) до забезпечення незалежності підприємства від зміни кон'юнктури товарних, фінансових ринків і факторів виробництва за рахунок зовнішньої гнучкості виробничої системи	
7) до підтримки конкурентного статусу підприємства за рахунок управління стратегічними зонами господарювання	
8) забезпечити гнучкість виробничої системи за рахунок формування адекватної зміни цілей кадрового потенціалу	
9) забезпечити рівень конкурентоспроможності товарів і послуг, необхідний для захоплення лідерства в обслуговуваних і перспективних сегментах ринку	
10) забезпечити випуск товарів і послуг в обсягах потенційного попиту на них у відповідних сегментах ринку з урахуванням конкурентного статусу фірми і планованої частки захоплення ринку	
11) забезпечити високу ефективність функціонування підприємства за рахунок найбільш раціонального використання її інвестиційних можливостей	
12) забезпечити ефективну розробку і реалізацію стратегічної програми технічного і соціального розвитку підприємства.	

У будь-якому випадку структура апарату управління повинна бути видозмінена таким чином, щоб вона передбачала наявність служби внутрішнього аудиту, підпорядкованої безпосередньо вищим органам управління, яка здійснювала б контроль за діяльністю підприємства, а її керівництво мало б безпосередній доступ до дирекції.

Важливий фактор – наявність необхідної кількості трудових ресурсів, що відповідають вимогам за кваліфікацією, профілем тощо. Відсутність таких ресурсів може стати серйозною проблемою, оскільки буде потрібно організувати навчання наявного персоналу чи додатково наймати кваліфікованих робітників і

одночасно виникне проблема скорочення вивільнених трудових кадрів. Все це спричинятиме значні додаткові витрати: на перенавчання, на виплати допомоги звільненим, на залучення більш кваліфікованих працівників, тому вивченню даного питання слід приділити особливу увагу [1, с. 69-72].

Для того щоб виготовляти конкурентоспроможну продукцію, на підприємстві повинні постійно проводитися відповідні дослідження та реалізовуватися нові розробки, тому необхідний висококваліфікований науково-технічний персонал. Хоча формування висококваліфікованого конструкторського відділу є завданням стратегічного характеру, проте передумови його вирішення повинні бути закладені на початкових стадіях реформування на підприємстві.

Варто також зазначити, що важливим фактором ефективного використання трудового потенціалу підприємства в рамках реалізації програми його санації є впровадження системи управління на основі функціонування центрів відповідальності [2]. Пропоноване нововведення не тільки дозволяє створити необхідні передумови для активізації участі працівників у процесі розробки, уточнення та виконання плану санації підприємства, а й стимулює персонал фінансувати заходи оздоровчого характеру [3, с. 182].

Список використаних джерел

1. Федорова Т. А. Исследование организационно-экономических вопросов управления финансовым оздоровлением машиностроительных предприятий / Т. А. Федорова: Дис. ... канд. экон. наук: 08.00.05: Тула, – 1998. – 161 с.
2. Мовчан В. В. Теоретичні та практичні аспекти організації управлінського обліку за центрами відповідальності / В.В. Мовчан // Сучасні проблеми фінансово-господарського контролю: матеріали І всеукр. наук.-практ. конф. – Кривий Ріг: Криворізький економічний інститут КНЕУ, 2005. – с. 207-209.
3. Яцюк О. С. Напрями стимулювання участі персоналу в фінансуванні санації підприємства / О. С. Яцюк // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки [Текст]: Випуск 24: У двох частинах. – Черкаси: ЧДТУ, 2009. – Частина II. – С. 179-183.

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ У СФЕРІ ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА
АУДИТУ

Тези доповідей II-ї Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
24-25 травня 2017 р.

Відповідальний за випуск: І.І. Мельничук